

Ἡροδότου Μουσαι

Ἱστοριῶν τετάρτη ἐπιγραφομένη Μελπομένη

(ed. A. D. Godley. Cambridge 1920)

Herodotus, *Histories* IV (ancient Greek)

1. Μετὰ δὲ τὴν Βαβυλῶνος αἵρεσιν ἐγένετο ἐπὶ Σκύρας αὐτοῦ Δαρείου ἔλασις ἀνθεύσης γὰρ τῆς Ἀσίας ἀνδράσι καὶ χρημάτων μεγάλων συνιόντων, **ἐπεθύμησε ὁ Δαρεῖος τίσασθαι Σκύθας**, ὅτι ἐκεῖνοι πρότεροι ἐσβαλόντες ἐς τὴν Μηδικὴν καὶ νικήσαντες μάχῃ τοὺς ἀντιουμένους ὑπῆρξαν ἀδικίης. [2] τῆς γὰρ ἄνω Ἀσίας ἦρξαν, ὡς καὶ πρότερον μοι εἴρηται, Σκύθαι ἔτεα δυῶν δέοντα τριήκοντα. Κιμμερίους γὰρ ἐπιδιώκοντες ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀσίην, καταπαύσαντες τῆς ἀρχῆς Μήδους· οὗτοι γὰρ πρὶν ἢ Σκύθας ἀπικέσθαι ἦρχον τῆς Ἀσίας. [3] τοὺς δὲ Σκύθας ἀποδημήσαντας ὀκτῶ καὶ εἴκοσι ἔτεα καὶ διὰ χρόνου τοσούτου κατιόντας ἐς τὴν σφετέρην ἐξεδέξατο οὐκ ἐλάσσων πόνος τοῦ Μηδικοῦ· εὖρον γὰρ ἀντιουμένην σφίσι στρατιὴν οὐκ ὀλίγην. αἱ γὰρ τῶν Σκυθέων γυναῖκες, ὡς σφί οἱ ἄνδρες ἀπῆσαν χρόνον πολλόν, ἐφοίτεον παρὰ τοὺς δούλους.

2. Τοὺς δὲ δούλους οἱ Σκύθαι πάντας τυφλοῦσι τοῦ γάλακτος εἵνεκεν τοῦ πίνουσι ποιεῦντες ὧδε. ἐπεὰν φυσητῆρας λάβωσι ὀστεῖνους αὐλοῖσι προσεμφερεστάτους, τούτους ἐσθέντες ἐς τῶν θηλέων ἵππων τὰ ἄρθρα φυσῶσι τοῖσι στόμασι, ἄλλοι δὲ ἄλλων φυσῶντων ἀμέλγουσι. φασὶ δὲ τοῦδε εἵνεκα τοῦτο ποιεῖν· τὰς φλέβας τε πίμπλασθαι φυσωμένας τῆς ἵππου καὶ τὸ οὖθαυ κατίεσθαι. [2] ἐπεὰν δὲ ἀμέλξωσι τὸ γάλα, ἐσχέαντες ἐς ξύλινα ἀγγήια κοῖλα καὶ περιστίζαντες κατὰ τὰ ἀγγήια τοὺς τυφλοὺς δονέουσι τὸ γάλα, καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ ἐπιστάμενον ἀπαρῦσαντες ἡγεῦνται εἶναι τιμιώτερον, τὸ δ' ὑπιστάμενον ἦσσαν τοῦ ἑτέρου. τούτων μὲν εἵνεκα ἅπαντα τὸν ἄν λάβωσι οἱ Σκύθαι ἐκτυφλοῦσι. οὐ γὰρ ἀρόται εἰσὶ ἀλλὰ νομάδες.

3. Ἐκ τούτων δὴ ὧν σφί τῶν δούλων καὶ τῶν γυναικῶν ἐτράφη νεότης· οἱ ἐπειτέ ἔμαθον τὴν σφετέρην γένεσιν, ἠντιοῦντο αὐτοῖσι κατιοῦσι ἐκ τῶν Μήδων. [2] καὶ πρῶτα μὲν τὴν χώραν ἀπετάμοντο, τάφρον ὀρυξάμενοι εὐρέαν κατατείνουσιν ἐκ τῶν Ταυρικῶν ὀρέων ἐς τὴν Μαίητιν λίμνην, τῆ περ ἐστὶ μεγίστη· μετὰ γε πειρωμένοισι ἐσβάλλειν τοῖσι Σκύθησι ἀντικατιζόμενοι ἐμάχοντο. [3] γινομένης δὲ μάχης πολλάκις καὶ οὐ δυναμένων οὐδὲν πλέον ἔχειν τῶν Σκυθέων τῆ μάχῃ, εἰς αὐτῶν ἔλεξε τάδε. “οἷα ποιεῦμεν, ἄνδρες Σκύθαι· δούλοισι τοῖσι ἡμετέροισι μαχόμενοι αὐτοὶ τε κτεινόμενοι ἐλάσσονες γινόμεθα καὶ ἐκείνους κτείνοντες ἐλασσόνων τὸ λοιπὸν ἄρξομεν. [4] νῦν ὧν μοι δοκεῖ αἰχμὰς μὲν καὶ τόξα μετεῖναι, λαβόντα δὲ ἕκαστον τοῦ ἵππου τὴν μαστίγα ἰέναι ἄσσαν αὐτῶν. μέχρι μὲν γὰρ ὤρων ἡμέας ὄπλα ἔχοντας, οἱ δὲ ἐνόμιζον ὅμοιοι τε καὶ ἐξ ὁμοίων ἡμῖν εἶναι· ἐπεὰν δὲ ἴδωνται μαστίγας ἀντὶ ὄπλων ἔχοντας, μαθόντες ὡς εἰσὶ ἡμέτεροι δούλοι καὶ συγγόντες τοῦτο. οὐκ ὑπομενέουσι,,.

4. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Σκύθαι ἐποίεον ἐπιτελέα· οἱ δὲ ἐκπλαγέντες τῷ γινομένῳ τῆς μάχης τε ἐπελάθοντο καὶ ἔφευγον. οὕτω οἱ Σκύθαι τῆς τε Ἀσίας ἦρξαν καὶ ἐξελασθέντες αὐτὶς ὑπὸ Μήδων κατήλθον τρόπῳ τοιούτῳ ἐς τὴν σφετέρην. τῶνδε εἵνεκα ὁ Δαρεῖος τίσασθαι βουλόμενος συνήγειρε ἐπ' αὐτοὺς στρατεύμα.

5. Ὡς δὲ Σκύθαι λέγουσι, νεώτατον πάντων ἐθνέων εἶναι τὸ σφέτερον, τοῦτο δὲ γενέσθαι ὧδε. ἄνδρα γενέσθαι πρῶτον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἐοῦση ἐρήμῳ τῷ οὐνομα εἶναι Ταργιτάον· τοῦ δὲ Ταργιτάου τούτου τοὺς τοκέας λέγουσι εἶναι, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, λέγουσι δ' ὧν, Δία τε καὶ Βορυσθένης τοῦ ποταμοῦ θυγατέρα. [2] γένεος μὲν τοιούτου δὴ τινος γενέσθαι τὸν Ταργιτάον, τούτου δὲ γενέσθαι παῖδας τρεῖς, Λιπόξαϊν καὶ Ἀρπόξαϊν καὶ νεώτατον Κολάξαϊν. [3] ἐπὶ τούτων ἀρχόντων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φερομένα χρύσεια ποιήματα, ἄροτρον τε καὶ ζυγόν καὶ σάγαριν καὶ φιάλην, πεσεῖν ἐς τὴν Σκυθικὴν καὶ τῶν ἰδόντα πρῶτον τὸν πρεσβύτατον ἄσσαν ἰέναι βουλόμενον αὐτὰ λαβεῖν, τὸν δὲ χρυσὸν ἐπιόντος καίεσθαι. [4] ἀπαλλαχθέντος δὲ τούτου προσιέναι τὸν δεύτερον, καὶ τὸν αὐτὶς ταῦτα ποιεῖν. τοὺς μὲν δὴ καιόμενον τὸν χρυσὸν ἀπώσασθαι, τρίτῳ δὲ τῷ νεωτάτῳ ἐπελθόντι κατασβῆναι, καὶ μιν ἐκείνον κομίσει ἐς ἑαυτοῦ· καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἀδελφεοὺς πρὸς ταῦτα συγγόντας τὴν βασιληίην πᾶσαν παραδοῦναι τῷ νεωτάτῳ.

6. Από μὲν δὴ Λιποξάιος γεγονέναι τούτους τῶν Σκυθέων οἱ Αὐχάται γένος καλέονται, ἀπὸ δὲ τοῦ μέσου Ἀρποξάιος οἱ Κατίαροι τε καὶ Τράσπιες καλέονται, ἀπὸ δὲ τοῦ νεωτάτου αὐτῶν τοῦ βασιλέος οἱ καλέονται Παραλάται· [2] σύμπασι δὲ εἶναι οὖνομα Σκολότους, τοῦ βασιλέος ἐπωνυμίην. Σκύθας δὲ Ἑλληνες ὠνόμασαν.

7. Γεγονέναι μὲν νῦν σφέας ὧδε λέγουσι οἱ Σκύθαι, ἔτεα δὲ σφίσι ἐπέιτε γεγόνασι τὰ σύμπαντα λέγουσι εἶναι ἀπὸ τοῦ πρώτου βασιλέος Ταργιτάου ἐς τὴν Δαρείου διάβασιν τὴν ἐπὶ σφέας χιλίων οὐ πλέω ἀλλὰ τσαῦτα. τὸν δὲ χρυσὸν τοῦτον τὸν ἱρὸν φυλάσσουσι οἱ βασιλέες ἐς τὰ μάλιστα, καὶ θυσίησι μεγάλῃσι ἰλασκόμενοι μετέρχονται ἀνὰ πᾶν ἔτος. [2] ὅς δ' ἂν ἔχων τὸν χρυσὸν τὸν ἱρὸν ἐν τῇ ὀρθῇ ὑπαίθριος κατακοιμηθῆ, οὗτος λέγεται ὑπὸ Σκυθέων οὐ διενιαιτίζειν. δίδοσθαι δὲ οἱ διὰ τοῦτο ὅσα ἂν ἵππῳ ἐν ἡμέρῃ μιῇ περιελάσῃ αὐτὸς. τῆς δὲ χώρας ἐούσης μεγάλης τριφασίας τὰς βασιληίας τοῖσι παισὶ τοῖσι ἑαυτοῦ καταστήσασθαι Κολάξαι, καὶ τουτέων μίαν ποιῆσαι μεγίστην, ἐν τῇ τὸν χρυσὸν φυλάσσεσθαι. [3] τὰ δὲ κατύπερθε πρὸς βορέην λέγουσι ἄνεμον τῶν ὑπεροίκων τῆς χώρας οὐκ οἶα τε εἶναι ἔτι προσωτέρω οὔτε ὄρᾶν οὔτε διεξιέναι ὑπὸ πτερῶν κεχυμένων· πτερῶν γὰρ καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν ἥερα εἶναι πλέον, καὶ ταῦτα εἶναι τὰ ἀποκληίοντα τὴν ὄψιν.

8. Σκύθαι μὲν ὧδε ὑπερ σφέων τε αὐτῶν καὶ τῆς χώρας τῆς κατύπερθε λέγουσι, “Ἑλλήνων δὲ οἱ τὸν Πόντον οἰκέοντες ὧδε. **Ἡρακλέα** ἐλαύνοντα τὰς Γηρῶνας βουὸς ἀπικέσθαι ἐς γῆν ταύτην ἐοῦσαν ἐρήμην, ἦντινα νῦν Σκύθαι νέμονται. [2] Γηρῶνα δὲ οἰκείειν ἔξω τοῦ Πόντου, κατοικημένον τὴν Ἑλληνέες λέγουσι Ἐρῦθειαν νῆσον τὴν πρὸς Γαδείροις τοῖσι ἔξω Ἡρακλέων στηλέων ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ. τὸν δὲ Ὠκεανὸν λόγῳ μὲν λέγουσι ἀπὸ ἡλίου ἀνατολέων ἀρξάμενον γῆν περὶ πᾶσαν ῥέειν, ἔργῳ δὲ οὐκ ἀποδεικνῦσι. [3] ἐνθεῦτεν τὸν Ἡρακλέα ἀπικέσθαι ἐς τὴν νῦν Σκυθίην χώραν καλεομένην, καὶ καταλαβεῖν γὰρ αὐτὸν χειμῶνα τε καὶ κρυμὸν, ἐπειρυσάμενον τὴν λεοντέην κατυπνώσαι, τὰς δὲ οἱ ἵππους τὰς ὑπὸ τοῦ ἄρματος νεμομένας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἀφανισθῆναι θεῆι τύχῃ.

9. Ὡς δ' ἐγερεθῆναι τὸν Ἡρακλέα, δίξῃσθαι, πάντα δὲ τῆς χώρας ἐπεξελθόντα τέλος ἀπικέσθαι ἐς τὴν Ὑλαίην καλεομένην γῆν· ἐνθαῦτα δὲ αὐτὸν εὐρεῖν ἐν ἄντρῳ μιζοπάρθενον τινά, **ἔχιδναν διφυέα**, τῆς τὰ μὲν ἄνω ἀπὸ τῶν γλουτῶν εἶναι γυναικός, τὰ δὲ ἔνερθε ὄφις. [2] ἰδόντα δὲ καὶ θωμάσαντα ἐπειρέσθαι μιν εἰ κου ἴδιοι ἵππους πλανωμένας· τὴν δὲ φάναι ἑωυτὴν ἔχειν καὶ οὐκ ἀποδώσειν ἐκείνῳ πρὶν ἢ οἱ μιχθῆ· τὸ δὲ Ἡρακλέα μιχθῆναι ἐπὶ τῷ μισθῷ τούτῳ. [3] κείνην τε δὴ ὑπερβάλλεσθαι τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἵππων, βουλομένην ὡς πλείστον χρόνον συνεῖναι τῷ Ἡρακλεῖ, καὶ τὸν κομισάμενον ἐθέλειν ἀπαλλάσσεσθαι· τέλος δὲ ἀποδιδούσαν αὐτὴν εἰπεῖν Ἴππους μὲν δὴ ταύτας ἀπικομένας ἐνθάδε ἔσωσα τοὶ ἐγώ, σώστρά τε σὺ παρέσχες· ἐγὼ γὰρ ἐκ σεῦ τρεῖς παῖδας ἔχω. [4] τούτους, ἐπεὰν γένωνται τρόφιες, ὃ τι χρὴ ποιέειν, ἐξηγέο σύ, εἴτε αὐτοῦ κατοικίζω (χώρας γὰρ τῆσδε ἔχω τὸ κράτος αὐτῆ) εἴτε ἀποπέμπω παρὰ σέ,, τὴν μὲν δὴ ταῦτα ἐπειρωτᾶν, τὸν δὲ λέγουσι πρὸς ταῦτα εἰπεῖν [5] “ἐπεὰν ἀνδρωθέντας ἴδη τοὺς παῖδας, τάδε ποιέουσα οὐκ ἂν ἀμαρτάνοις· τὸν μὲν ἂν ὄρᾳς αὐτῶν τότε τὸ τόξον ὧδε διατεινόμενον καὶ τῷ ζωστήρῳ τῷδε κατὰ τάδε ζωννύμενον, τοῦτον μὲν τῆσδε τῆς χώρας οἰκίτορα ποιέῃ· ὅς δ' ἂν τούτων τῶν ἔργων τῶν ἐντέλλομαι λείπηται, ἔκπεμπε ἐκ τῆς χώρας. καὶ ταῦτα ποιέουσα αὐτὴ τε εὐφρανεῖ καὶ τὰ ἐντεταλμένα ποιήσεις.

10. Τὸν μὲν δὴ εἰρῦσαντα τῶν τόξων τὸ ἕτερον (δύο γὰρ δὴ φορέειν τέως Ἡρακλέα) καὶ τὸν ζωστήρα προδέξαντα, παραδοῦναι τὸ τόξον τε καὶ τὸν ζωστήρα ἔχοντα ἐπ' ἄκρης τῆς συμβολῆς φιάλην χρυσέην, δόντα δὲ ἀπαλλάσσεσθαι. τὴν δ', ἐπεὶ οἱ γενομένους τοὺς παῖδας ἀνδρωθῆναι, τοῦτο μὲν σφι οὐνόματα θέσθαι, τῷ μὲν Ἀγάθυρσον αὐτῶν, τῷ δ' ἐπομένῳ Γελωνόν, Σκύθην δὲ τῷ νεωτάτῳ, τοῦτο δὲ τῆς ἐπιστολῆς μεμνημένην αὐτὴν ποιῆσαι τὰ ἐντεταλμένα. [2] καὶ δὴ δύο μὲν οἱ τῶν παίδων, τὸν τε Ἀγάθυρσον καὶ τὸν Γελωνόν, οὐκ οἴους τε γενομένους ἐξικέσθαι πρὸς τὸν προκειμένον ἄεθλον, οἴχεσθαι ἐκ τῆς χώρας ἐκβληθέντας ὑπὸ τῆς γειναμένης, τὸν δὲ νεώτατον αὐτῶν Σκύθην ἐπιτελέσαντα καταμεῖναι ἐν τῇ χωρῇ. [3] καὶ ἀπὸ μὲν Σκύθεω τοῦ Ἡρακλέος γενέσθαι τοὺς αἰεὶ βασιλέας γινομένους Σκυθέων, ἀπὸ δὲ τῆς φιάλης ἔτι καὶ ἐς τότε φιάλας ἐκ τῶν ζωστήρων φορέειν Σκύθας· τὸ δὲ μόνον μηχανήσασθαι τὴν μητέρα Σκύθη. ταῦτα δὲ Ἑλλήνων οἱ τὸν Πόντον οἰκέοντες λέγουσι.

11. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος λόγος ἔχων ὧδε, τῷ μάλιστα λεγομένῳ αὐτὸς πρόσκειμαι, Σκύθας τοὺς **νομάδας** οἰκείοντας ἐν τῇ Ἀσίῃ, πολέμῳ πιεσθέντας ὑπὸ Μασσαγετέων, οἴχεσθαι διαβάντας ποταμὸν **Ἀράξην** ἐπὶ γῆν τὴν **Κιμμερίην** (τὴν γὰρ νῦν νέμονται Σκύθαι, αὐτὴ λέγεται τὸ παλαιὸν εἶναι Κιμμερίων), [2] τοὺς δὲ Κιμμερίους ἐπιόντων Σκυθέων βουλεύεσθαι ὡς στρατοῦ ἐπιόντος μεγάλου, καὶ

δή τὰς γνώμας σφέων κεχωρισμένας, ἐντόνους μὲν ἀμφοτέρας, ἀμείνω δὲ τὴν τῶν βασιλέων· τὴν μὲν γὰρ δὴ τοῦ δήμου φέρειν γνώμην ὡς ἀπαλλάσσεσθαι πρῆγμα εἴη μηδὲ πρὸ σποδοῦ μένοντας κινδυνεύειν, τὴν δὲ τῶν βασιλέων διαμάχεσθαι περὶ τῆς χώρας τοῖσι ἐπιούσι. [3] οὐκὼν δὴ ἐθέλειν πείθεσθαι οὔτε τοῖσι βασιλεῦσι τὸν δῆμον οὔτε τῷ δήμῳ τοὺς βασιλέας· τοὺς μὲν δὴ ἀπαλλάσσεσθαι βουλευέσθαι ἀμαχητὶ τὴν χωρὴν παραδόντας τοῖσι ἐπιούσι· τοῖσι δὲ βασιλεῦσι δόξαι ἐν τῇ ἐωυτῶν κεῖσθαι ἀποθανόντας μηδὲ συμφεύγειν τῷ δήμῳ, λογισαμένους ὅσα τε ἀγαθὰ πεπόνθασι καὶ ὅσα φεύγοντας ἐκ τῆς πατρίδος κακὰ ἐπίδοξα καταλαμβάνειν. [4] ὡς δὲ δόξαι σφι ταῦτα, διαστάντας καὶ ἀριθμὸν ἴσους γενομένους μάχεσθαι πρὸς ἀλλήλους. καὶ τοὺς μὲν ἀποθανόντας πάντας ὑπ' ἐωυτῶν θάψαι τὸν δῆμον τῶν Κιμμερίων παρὰ ποταμὸν Τύρην (καὶ σφῶν ἐτι δῆλος ἐστὶ ὁ τάφος), θάψαντας δὲ οὕτω τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς χώρας ποιέεσθαι· Σκύθας δὲ ἐπελθόντας λαβεῖν τὴν χώραν ἐρήμην.

12. Καὶ νῦν ἔστι μὲν ἐν τῇ Σκυθικῇ Κιμμέρια τεῖχρα, ἔστι δὲ πορθμῆια Κιμμέρια, ἔστι δὲ καὶ χωρὴ οὐνομα Κιμμερίη, ἔστι δὲ **Βόσπορος Κιμμέριος** καλεόμενος· [2] φαίνονται δὲ οἱ Κιμμέριοι φεύγοντες ἐς τὴν Ἀσίην τοὺς Σκύθας καὶ τὴν χερσόνησον κτίσαντες, ἐν τῇ νῦν Σινώπῃ πόλις Ἑλλάς οἰκισται. φανεροὶ δὲ εἰσὶ καὶ οἱ Σκύθαι διώξαντες αὐτοὺς καὶ ἐσβαλόντες ἐς γῆν τὴν Μηδικὴν, ἀμαρτόντες τῆς ὁδοῦ· [3] οἱ μὲν γὰρ Κιμμέριοι αἰεὶ τὴν παρὰ θάλασσαν ἔφευγον, οἱ δὲ Σκύθαι ἐν δεξιῇ τὸν Καύκασον ἔχοντες ἐδίωκον ἐς οὐ ἐσέβαλον ἐς γῆν τὴν Μηδικὴν, ἐς μεσόγαιαν τῆς ὁδοῦ τραφθέντες. οὗτος δὲ ἄλλος ξυνὸς Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων λεγόμενος λόγος εἴρηται.

13. Ἐφη δὲ **Ἀριστέης ὁ Καύστροβίου ἀνὴρ Προκοννήσιος** ποιέων ἔπεα, ἀπικέσθαι ἐς Ἰσσηδόνας φοιβόλαμπτος γενόμενος, Ἰσσηδόνων δὲ ὑπεροικέειν Ἀριμασποὺς ἄνδρας μονοφθάμους ὑπερ δὲ τούτων τοὺς χρυσοφύλακας γρυῖπας, τούτων δὲ τοὺς Ὑπερβορέους κατήκοντας ἐπὶ θάλασσαν. [2] τούτους ὦν πάντας πλὴν Ὑπερβορέων, ἀρξάντων Ἀριμασπῶν, αἰεὶ τοῖσι πλησιοχώροισι ἐπιτίθεσθαι, καὶ ὑπὸ μὲν Ἀριμασπῶν ἐξωθέεσθαι ἐκ τῆς χώρας Ἰσσηδόνας, ὑπὸ δὲ Ἰσσηδόνων Σκύθας, Κιμμερίους δὲ οἰκέοντας ἐπὶ τῇ νοτίῃ θαλάσῃ ὑπὸ Σκυθῶν πιεζομένους ἐκλείπειν τὴν χώραν. οὕτω οὐδὲ οὗτος συμφέρεται περὶ τῆς χώρας ταύτης Σκύθησι.

14. Καὶ ὅθεν μὲν ἦν Ἀριστέης ὁ ταῦτα εἶπας, εἴρηκα, τὸν δὲ περὶ αὐτοῦ ἤκουον λόγον ἐν **Προκοννήσῳ καὶ Κυζίκῳ**, λέξω. Ἀριστέην γὰρ λέγουσι, ἐόντα τῶν ἀστῶν οὐδενὸς γένος ὑποδεέστερον, ἐσελθόντα ἐς κναφήιον ἐν Προκοννήσῳ ἀποθανεῖν, καὶ τὸν κναφέα κατακληίσαντα τὸ ἐργαστήριον οἴχεσθαι ἀγγελέοντα τοῖσι προσήκουσι τῷ νεκρῷ. [2] ἐσκεδασμένου δὲ ἤδη τοῦ λόγου ἀνά τὴν πόλιν ὡς τεθνεὼς εἴη ὁ Ἀριστέης, ἐς ἀμφισβασίας τοῖσι λέγουσι ἀπικνέεσθαι ἄνδρα Κυζικηνὸν ἦκοντα ἐξ Ἀρτάκης πόλιος, φάντα συντυχεῖν τε οἱ ἰόντι ἐπὶ Κυζίκου καὶ ἐς λόγους ἀπικέσθαι. καὶ τοῦτον μὲν ἐντεταμένως ἀμφισβατέειν, τοὺς δὲ προσήκοντας τῷ νεκρῷ ἐπὶ τὸ κναφήιον παρῆναι ἔχοντας τὰ πρόσφορα ὡς ἀναιρησομένους· [3] ἀνοιχθέντος δὲ τοῦ οἰκήματος οὔτε τεθνεῶτα οὔτε ζῶντα φαίνεσθαι Ἀριστέην. μετὰ δὲ ἐβδόμῳ ἔτει φανέντα αὐτὸν ἐς Προκόννησον ποιῆσαι τὰ ἔπεα ταῦτα τὰ νῦν ὑπ' Ἑλλήνων Ἀριμάσπεα καλέεται, ποιήσαντα δὲ ἀφανισθῆναι τὸ δεύτερον.

15. Ταῦτα μὲν αἱ πόλιες αὗται λέγουσι, τάδε δὲ οἶδα Μεταποντίνοισι τοῖσι ἐν **Ἰταλίῃ** συγκυρήσαντα μετὰ τὴν ἀφάνισιν τὴν δευτέραν Ἀριστέω ἔτεσι τεσσεράκοντα καὶ διηκοσίοισι, ὡς ἐγὼ συμβαλλόμενος ἐν Προκοννήσῳ τε καὶ Μεταποντίῳ εὕρισκον. [2] Μεταποντίνοι φασὶ αὐτὸν Ἀριστέην φανέντα σφι ἐς τὴν χώραν κελεῦσαι βωμὸν Ἀπόλλωνος ἰδρῦσασθαι καὶ Ἀριστέω τοῦ Προκοννησίου ἐπωνυμίην ἔχοντα ἀνδριάντα παρ' αὐτὸν ἰσάναί· φάναι γὰρ σφι τὸν **Ἀπόλλωνα Ἰταλιωτέων** μούνοισι δὴ ἀπικέσθαι ἐς τὴν χώραν, καὶ αὐτὸς οἱ ἔπεσθαι ὁ νῦν ἐὼν Ἀριστέης· τότε δὲ, ὅτε εἶπετο τῷ θεῷ, εἶναι κόραξ. [3] καὶ τὸν μὲν εἰπόντα ταῦτα ἀφανισθῆναι, σφέας δὲ Μεταποντίνοι λέγουσι ἐς Δελφοὺς πέμψαντας τὸν θεὸν ἐπειρωτῶν ὁ τι τὸ φάσμα τοῦ ἀνθρώπου εἴη. τὴν δὲ Πυθίην σφέας κελεύειν πείθεσθαι τῷ φάσματι, πειθομένοισι δὲ ἄμεινον συνοίσεσθαι. καὶ σφέας δεξαμένους ταῦτα ποιῆσαι ἐπιτελέα. [4] καὶ νῦν ἔστηκε ἀνδριάς ἐπωνυμίην ἔχων Ἀριστέω παρ' αὐτῷ τῷ ἀγάλματι τοῦ Ἀπόλλωνος, πέριξ δὲ αὐτὸν δάφναι ἐστᾶσι· τὸ δὲ ἀγαλμα ἐν τῇ ἀγορῇ ἴδρυται. Ἀριστέω μὲν νῦν πέρι τοσαῦτα εἰρησθῶ.

16. Τῆς δὲ γῆς, τῆς πέρι ὅδε ὁ λόγος ὄρηται λέγεσθαι, οὐδεὶς οἶδε ἀτρεκέως ὁ τι τὸ κατύπερθε ἐστὶ οὐδενὸς γὰρ δὴ αὐτόπτεω εἰδέναι φαμένου δύναμαι πυθέσθαι· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Ἀριστέης, τοῦ περ ὀλίγω πρότερον τούτων μνήμην ἐποιεῦμην, οὐδὲ οὗτος προσωτέρω Ἰσσηδόνων ἐν αὐτοῖσι τοῖσι ἔπεσι ποιέων ἔφησε ἀπικέσθαι, ἀλλὰ τὰ κατύπερθε ἔλεγε ἀκοῆ, φασ' Ἰσσηδόνας εἶναι τοὺς ταῦτα λέγοντας. [2] ἀλλ' ὅσον μὲν ἡμεῖς ἀτρεκέως ἐπὶ μακρότατον οἶοι τε ἐγενόμεθα ἀκοῆ ἐξικέσθαι, πᾶν εἰρήσεται.

17. Ἀπὸ τοῦ **Βορυσθενειτέων ἐμπορίου** (τοῦτο γὰρ τῶν παραθαλασσίων μεσαίτατον ἐστὶ πάσης τῆς Σκυθίας), ἀπὸ τούτου πρῶτοι Καλλιππίδαι νέμονται ἔοντες **Ἑλληνές Σκύθαι**, ὑπερ δὲ τούτων ἄλλο ἔθνος οἱ Ἀλαζόνες καλέονται. οὗτοι δὲ καὶ οἱ Καλλιππίδαι τὰ μὲν ἄλλα κατὰ ταῦτὰ Σκύθησι ἐπασκέουσι, **σίτον** δὲ καὶ σπείρουσι καὶ σιτέονται, καὶ κρόμμου καὶ σκόροδα καὶ φακούς καὶ κέγχρους. [2] ὑπερ δὲ Ἀλαζόνων οἰκέουσι Σκύθαι ἀροτῆρες, οἱ οὐκ ἐπὶ σιτήσι σπείρουσι τὸν σίτον ἀλλ' ἐπὶ πρῆσι. τούτων δὲ κατύπερθε οἰκέουσι Νευροί. Νευρῶν δὲ τὸ πρὸς βορέην ἄνεμον ἔρημον ἀνθρώπων, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν.

18. Ταῦτα μὲν παρὰ τὸν **Ἵπανιν** ποταμὸν ἐστὶ ἔθνεα πρὸς ἑσπέρης τοῦ Βορυσθένης· ἀτὰρ διαβάντι τὸν Βορυσθένα ἀπὸ θαλάσσης πρῶτον μὲν ἡ Ὑλαίη, ἀπὸ δὲ ταύτης ἄνω ἰόντι οἰκέουσι Σκύθαι γεωργοί, τοὺς Ἑλληνές οἱ οἰκέοντες ἐπὶ τῷ Ἵπανι ποταμῷ καλέουσι Βορυσθενεΐτας, σφέας δὲ αὐτοὺς Ὀλβιοπολίτας. [2] οὗτοι ὦν οἱ γεωργοὶ Σκύθαι νέμονται τὸ μὲν πρὸς τὴν ἠῶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὁδοῦ, κατήκοντες ἐπὶ ποταμὸν τῷ οὐνομα κεῖται **Παντικάπης**, τὸ δὲ πρὸς βορέην ἄνεμον πλὸν ἀνά τὸν Βορυσθένα ἡμερέων ἔνδεκα. ἤδη δὲ κατύπερθε τούτων ἡ ἔρημος ἐστὶ ἐπὶ πολλόν. [3] μετὰ δὲ τὴν ἔρημον Ἀνδροφάγοι οἰκέουσι, ἔθνος ἐὸν ἴδιον καὶ οὐδαμῶς Σκυθικόν. τὸ δὲ τούτων κατύπερθε ἔρημον ἤδη ἀληθέως καὶ ἔθνος ἀνθρώπων οὐδέν, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν.

19. Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἠῶ τῶν γεωργῶν τούτων Σκυθέων, διαβάντι τὸν Παντικάπην ποταμὸν, νομάδες ἤδη Σκύθαι νέμονται, οὔτε τι σπείροντες οὐδὲν οὔτε ἀροῦντες· ψιλὴ δὲ δένδρων ἢ πᾶσα αὕτη πλήν τῆς Ὑλαίης. οἱ δὲ νομάδες οὗτοι τὸ πρὸς τὴν ἠῶ ἡμερέων τεσσέρων καὶ δέκα ὁδὸν νέμονται χώρην κατατείνουσιν ἐπὶ ποταμὸν Γέρρον.

20. Πέρην δὲ τοῦ **Γέρρου** ταῦτα δὴ τὰ καλούμενα βασιλῆια ἐστὶ καὶ Σκύθαι οἱ ἄριστοί τε καὶ πλείστοι καὶ τοὺς ἄλλους νομίζοντες Σκύθας δούλους σφετέρους εἶναι· κατήκουσι δὲ οὗτοι τὸ μὲν πρὸς μεσαμβρίην ἐς τὴν **Ταυρικὴν**, τὸ δὲ πρὸς ἠῶ ἐπὶ τε τάφρον, τὴν δὴ οἱ ἐκ τῶν τυφλῶν γενόμενοι ὠρυσαν, καὶ ἐπὶ τῆς λίμνης τῆς Μαϊήτιδος τὸ ἐμπόριον τὸ καλέεται Κρημοί· τὰ δὲ αὐτῶν κατήκουσι ἐπὶ ποταμὸν **Τάναϊν**. [2] τὰ δὲ κατύπερθε πρὸς βορέην ἄνεμον τῶν βασιληῶν Σκυθέων οἰκέουσι Μελάγχλαινοι, ἄλλο ἔθνος καὶ οὐ Σκυθικόν. Μελαγχλαίνων δὲ τὸ κατύπερθε λίμναι καὶ ἔρημος ἐστὶ ἀνθρώπων, κατ' ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν.

21. Τάναϊν δὲ ποταμὸν διαβάντι οὐκέτι Σκυθική, ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη τῶν λαξίων Σαυροματέων ἐστὶ, οἱ ἐκ τοῦ μυχοῦ ἀρξάμενοι τῆς Μαϊήτιδος λίμνης νέμονται τὸ πρὸς βορέην ἄνεμον ἡμερέων πεντεκαίδεκα ὁδόν, πᾶσαν εὐοῦσαν ψιλὴν καὶ ἀγρίων καὶ ἡμέρων δένδρων· ὑπεροικέουσι δὲ τούτων δευτέρην λάξιν ἔχοντες Βουδίνοι, γῆν νεμόμενοι πᾶσαν δασεάν ὕλη παντοίη.

22. Βουδίνων δὲ κατύπερθε πρὸς βορέην ἐστὶ πρώτη μὲν ἔρημος ἐπ' ἡμερέων ἑπτὰ ὁδόν, μετὰ δὲ τὴν ἔρημον ἀποκλίνοντι μᾶλλον πρὸς ἀπηλιώτην ἄνεμον νέμονται Θυσσαγέται, ἔθνος πολλόν καὶ ἴδιον· ζῶσι δὲ ἀπὸ **θήρης**. [2] συνεχέες δὲ τούτοις ἐν τοῖσι αὐτοῖσι τόποισι κατοικημένοι εἰσὶ τοῖσι οὐνομα κεῖται Ἰύρκαί, καὶ οὗτοι ἀπὸ θήρης ζῶντες τρόπῳ τοῖσδε· λοχᾶ ἐπὶ δένδρεον ἀναβάς, τὰ δὲ ἐστὶ πυκνὰ ἀνά πᾶσαν τὴν χώρην· ἵππος δὲ ἐκάστῳ δεδιδραγμένος ἐπὶ γαστέρα κείσθαι ταπεινότητος εἵνεκα ἔτοιμος ἐστὶ καὶ κύων· ἐπεὶ δὲ ἀπίδη τὸ θηρίον ἀπὸ τοῦ δένδρου, τοξεύσας ἐπιβάς ἐπὶ τὸν ἵππον διώκει, καὶ ὁ κύων ἔχεται. [3] ὑπερ δὲ τούτων τὸ πρὸς τὴν ἠῶ ἀποκλίνοντι οἰκέουσι Σκύθαι ἄλλοι, ἀπὸ τῶν βασιληῶν Σκυθέων ἀποστάντες καὶ οὕτω ἀπικόμενοι ἐς τοῦτον τὸν χώρον.

23. Μέχρι μὲν δὴ τῆς τούτων τῶν Σκυθέων χώρας ἐστὶ ἡ καταλεχθεῖσα **πᾶσα πεδιάς τε γῆ καὶ βαθύγαιος, τὸ δ' ἀπὸ τούτου λιθώδης τ' ἐστὶ καὶ τρηχέα**. [2] διεξελθόντι δὲ καὶ τῆς τρηχέως χώρας πολλὸν οἰκέουσι ὑπώρειαν ὀρέων ὑψηλῶν ἀνθρώποι λεγόμενοι εἶναι πάντες **φαλακροὶ** ἐκ γενετῆς γινόμενοι, καὶ ἔρσενες καὶ θήλειοι ὁμοίως, καὶ σιμοὶ καὶ γένεια ἔχοντες μεγάλα, φωνὴν δὲ ἰδίην ἰέντες, ἐσθῆτι δὲ χρεώμενοι Σκυθική, **ζῶντες δὲ ἀπὸ δένδρων**. [3] ποντικὸν μὲν οὐνομα τῷ δένδρῳ ἀπ' οὗ ζῶσι, μέγαθος δὲ κατὰ συκὴν μάλιστά κη. καρπὸν δὲ φορᾷ κυάμῳ ἴσον, πυρῆνα δὲ ἔχει. τοῦτο ἐπεὶ γένηται πέπον, σακκέουσι ἱματίοις, ἀπορρέει δὲ ἀπ' αὐτοῦ παχὺ καὶ μέλαν· οὐνομα δὲ τῷ ἀπορρέοντι ἐστὶ ἄσχυ· τοῦτο καὶ λείχουσι καὶ γάλακτι συμμίσγοντες πίνουσι, καὶ ἀπὸ τῆς παχύτητος αὐτοῦ τῆς τρυγὸς παλάθας συντιθεῖσι καὶ ταύτας σιτέονται. [4] πρόβατα γὰρ σφι οὐ πολλά ἐστί. οὐ γὰρ τι σπουδαῖαι αἱ νομαὶ αὐτόθι εἰσὶ. ὑπὸ δένδρῳ δὲ ἕκαστος κατοίκεται, τὸν μὲν χειμῶνα ἐπεὶ τὸ δένδρον περικαλύψῃ πύλω στεγνῷ λευκῷ, τὸ δὲ θέρος ἄνευ πύλου. [5] τούτους οὐδεὶς ἀδικεῖ ἀνθρώπων· ἱροὶ γὰρ λέγονται εἶναι· οὐδὲ τι ἀρήιον ὄπλον ἐκτέεται. καὶ τοῦτο μὲν τοῖσι περιοικέουσι

οὔτοι εἰσὶ οἱ τὰς διαφορὰς διαιρέοντες, τοῦτο δὲ ὅς ἂν φεύγων καταφύγη ἐς τούτους, ὑπ' οὐδενὸς ἀδικέεται· οὐνομα δὲ σφι ἐστὶ Ἀργιππαῖοι.

24. Μέχρι μὲν νυν τῶν φαλακρῶν τούτων πολλὴ περιφανείη τῆς χώρης ἐστὶ καὶ τῶν ἔμπροσθε ἔθνων· καὶ γὰρ Σκυθέων τινὲς ἀπικνέονται ἐς αὐτούς, τῶν οὐ χαλεπὸν ἐστὶ πυθέσθαι καὶ Ἑλλήνων τῶν ἐκ Βορυσθένης τε ἐμπορίου καὶ τῶν ἄλλων Ποντικῶν ἐμπορίων· Σκυθέων δὲ οἱ ἂν ἔλθωσι ἐς αὐτούς, δι' ἑπτὰ ἔρμηγνέων καὶ δι' ἑπτὰ γλωσσέων διαπρήσσονται.

25. Μέχρι μὲν δὴ τούτων γινώσκειται, τὸ δὲ τῶν φαλακρῶν κατύπερθε οὐδεὶς ἀτρεκέως οἶδε φράσαι. ὄρεα γὰρ ὑψηλὰ ἀποτάμνει ἄβατα καὶ οὐδεὶς σφεα ὑπερβαίνει. οἱ δὲ φαλακροὶ οὔτοι λέγουσι, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, οἰκέειν τὰ ὄρεα αἰγίποδας ἄνδρας, ὑπερβάντι δὲ τούτους ἀνθρώπους ἄλλους οἱ τὴν ἑξάμηνον κατεύδουσι. τοῦτο δὲ οὐκ ἐνδέκομαι τὴν ἀρχὴν, [2] ἀλλὰ τὸ μὲν πρὸς ἠῶ τῶν φαλακρῶν γινώσκειται ἀτρεκέως ὑπὸ Ἰσηδόνων οἰκεόμενον, τὸ μέντοι κατύπερθε πρὸς βορέην ἄνεμον οὐ γινώσκειται οὔτε τῶν φαλακρῶν οὔτε τῶν Ἰσηδόνων, εἰ μὴ ὅσα αὐτῶν τούτων λεγόντων.

26. Νόμοισι δὲ Ἰσηδόνες τοῖσιδε λέγονται χρᾶσθαι. ἐπεὰν ἀνδρὶ ἀποθάνῃ πατήρ, οἱ προσήκοντες πάντες προσάγουσι πρόβατα, καὶ ἔπειτα ταῦτα **θύσαντες** καὶ καταταμόντες τὰ κρέα κατατάμνουσι καὶ τὸν τοῦ δεκομένου τεθνεῶτα γονέα, ἀναμίξαντες δὲ πάντα τὰ κρέα δαῖτα προτίθενται [2] τὴν δὲ κεφαλὴν αὐτοῦ ψιλώσαντες καὶ ἐκκαθήραντες καταχρυσουσι καὶ ἔπειτα ἅτε ἀγάλατι χρέωνται, θυσίας μεγάλας ἐπετείουσιν ἐπιτελέοντες. παῖς δὲ πατρὶ τοῦτο ποιέει, κατὰ περ Ἑλληνες τὰ γενέσια. ἄλλως δὲ δίκαιοι καὶ οὔτοι λέγονται εἶναι, ἰσοκρατέες δὲ ὁμοίως αἱ γυναῖκες τοῖσι ἀνδράσι.

27. Γινώσκονται μὲν δὴ καὶ οὔτοι, τὸ δὲ ἀπὸ τούτων τὸ κατύπερθε Ἰσηδόνες εἰσὶ οἱ λέγοντες μονοφθάλμους ἀνθρώπους καὶ χρυσοφύλακας γρῦπας εἶναι· παρὰ δὲ τούτων Σκύθαι παραλαβόντες λέγουσι, παρὰ δὲ Σκυθέων ἡμεῖς οἱ ἄλλοι νενομίκαμεν καὶ ὀνομάζομεν αὐτούς σκυθιστὶ Ἀριμασπούς· ἄριμα γὰρ ἐν καλέουσι Σκύθαι, σποῦ δὲ ὀφθαλμόν.

28. **Δυσχείμερος** δὲ αὕτη ἢ καταλεχθεῖσα πᾶσα χώρα οὕτω δὴ τι ἐστὶ, ἐνθα τοὺς μὲν ὀκτῶ τῶν μηνῶν ἀφόρητος οἶος γίνεται κρυμὸς, ἐν τοῖσι ὕδωρ ἐκχέας πηλὸν οὐ ποιήσεις, πῦρ δὲ ἀνακαίων ποιήσεις πηλόν· ἢ δὲ θάλασσα πηγνυται καὶ ὁ Βόσπορος πᾶς ὁ Κιμμέριος, καὶ ἐπὶ τοῦ κρυστάλλου οἱ ἐντὸς τάφρου Σκύθαι κατοικημένοι στρατεύονται καὶ τὰς **ἀμάξας** ἐπελαύνουσι πέρην ἐς τοὺς Σίνδους. [2] οὕτω μὲν δὴ τοὺς ὀκτῶ μῆνας διατελέει χειμῶν ἐὼν, τοὺς δ' ἐπιλοίπους τέσσερας ψύχρα αὐτόθι ἐστὶ. κεχώρισται δὲ οὗτος ὁ χειμῶν τοὺς τρόπους πᾶσι τοῖσι ἐν ἄλλοις χωρίοις γινομένοις χειμῶσι, ἐν τῷ τὴν μὲν ὠραίην οὐκ ὕει λόγου ἄξιον οὐδέν, τὸ δὲ θέρος ὕων οὐκ ἀνιέι [3] βρονταὶ τε ἤμος τῆ ἄλλῃ γίνονται, τῆνικαῦτα μὲν οὐ γίνονται, θέρος δὲ ἀμφιλαφές· ἦν δὲ χειμῶνος βροντὴ γένηται, ὡς τέρας νενόμισται θωμάζεσθαι. ὡς δὲ καὶ ἦν σεισμὸς γένηται ἦν τε θέρος ἦν τε χειμῶνος ἐν τῇ Σκυθικῇ, τέρας νενόμισται. [4] ἵπποι δὲ ἀνεχόμενοι φέρουσι τὸν χειμῶνα τοῦτον, ἡμίονοι δὲ οὐδὲ ὄνοι οὐκ ἀνέχονται ἀρχὴν· τῆ δὲ ἄλλῃ ἵπποι μὲν ἐν κρυμῷ ἐστεῶτες ἀποσφακελίζουσι, ὄνοι δὲ καὶ ἡμίονοι ἀνέχονται.

29. Δοκέει δέ μοι καὶ τὸ γένος τῶν βοῶν τὸ κόλον διὰ ταῦτα οὐ φύειν κέρρα αὐτόθι· μαρτυρεῖ δέ μοι τῆ γνώμη καὶ Ὀμήρου ἔπος ἐν Ὀδυσσεΐῃ ἔχον ὧδε,

καὶ Λιβύην, ὅθι τ' ἄρνες ἄφαρ κερραὶ τελέθουσι,

ὄρθῳς εἰρημένον, ἐν τοῖσι θερμοῖσι ταχὺ παραγίνεσθαι τὰ κέρρα, ἐν δὲ τοῖσι ἰσχυροῖσι ψύχεσι ἢ οὐ φύειν κέρρα τὰ κτήνεα ἀρχὴν ἢ φύοντα φύειν μόγις.

30. Ἐνθαῦτα μὲν νυν διὰ τὰ ψύχρα γίνεται ταῦτα. θωμάζω δὲ (προσθήκας γὰρ δὴ μοι ὁ λόγος ἐξ ἀρχῆς ἐδίζητο) ὅτι ἐν τῇ Ἠλείῃ πάσῃ χώρῃ οὐ δυνάεται γίνεσθαι ἡμίονοι, οὔτε ψυχροῦ τοῦ χώρου ἐόντος οὔτε ἄλλου φανεροῦ αἰτίου οὐδενός. φασι δὲ αὐτοὶ Ἠλεῖοι ἐκ κατάρης τευ οὐ γίνεσθαι σφίσι ἡμίονους, [2] ἀλλ' ἐπεὰν προσίῃ ἢ ὠρη κυῖσκεσθαι τὰς ἵππους, ἐξελαύνουσι ἐς τοὺς πλησιοχώρους αὐτάς, καὶ ἔπειτὰ σφι ἐν τῇ τῶν πέλας ἐπιείσι τοὺς ὄνους, ἐς οὓς ἂν σχῶσι αἱ ἵπποι ἐν γαστρὶ· ἔπειτα δὲ ἀπελαύνουσι.

31. Περὶ δὲ τῶν πετρῶν τῶν Σκύθαι λέγουσι ἀνάπλεον εἶναι τὸν ἠέρα, καὶ τούτων εἵνεκα οὐκ οἶοι τε εἶναι οὔτε ἰδεῖν τὸ πρόσω τῆς ἠείρου οὔτε διεξιέναι, τήνδε ἔχω περὶ αὐτῶν γνώμην· τὰ κατύπερθε ταύτης τῆς χώρης αἰεὶ νίφεται, ἐλάσσονι δὲ τοῦ θέρος ἢ τοῦ χειμῶνος, ὥσπερ καὶ οἰκός. [2] ἤδη ὧν ὅστις ἀγχόθεν χιόνα ἀδρὴν πίπτουσαν εἶδε οἶδε τὸ λέγω· ἔοικε γὰρ ἢ χιῶν πετροῖσι καὶ διὰ τὸν χειμῶνα

τοῦτον ἔοντα τοιοῦτον ἀνοίκητα τὰ πρὸς βορέην ἐστὶ τῆς ἠπειροῦ ταύτης. τὰ ὦν πτερὰ εἰκάζοντας τὴν χίονα τοὺς Σκύθας τε καὶ τοὺς περιοίκους δοκέω λέγειν. ταῦτα μὲν νῦν τὰ λέγεται μακρότατα εἴρηται.

Σκύθες αλογατάρηδες. Λεπτομέρεια ἀπὸ τῆ διακόσμηση ἐνὸς ἀσημένιου ἀμφορέα, ἔργο Ἑλλῆνα ἀργυροχόου (τέλος τοῦ 5ου π.Χ. αἰ.). Βρέθηκε σὲ σκυθικὸ τάφο στὴν περιοχή Ντνιπροπετρόφσκ, νότια τοῦ Κιέβου. Ερμιτάζ, Ἀγία Πετρούπολη.

Scythian horse breeders: detail from a silver amphora made by a Greek master, late 5th c. BC. Found in a Scythian barrow in the Dniepropetrovs'k region south of Kiev. Hermitage Museum, St Petersburg.

32. Ὑπερβορέων δὲ περὶ ἀνθρώπων οὔτε τι Σκύθαι λέγουσι οὐδὲν οὔτε τινὲς ἄλλοι τῶν ταύτη οἰκημένων, εἰ μὴ ἄρα Ἰσσηδόνες. ὡς δὲ ἐγὼ δοκέω, οὐδ' οὔτοι λέγουσι οὐδέν· ἔλεγον γὰρ ἂν καὶ Σκύθαι, ὡς περὶ τῶν μονοφθάλμων λέγουσι. ἀλλ' Ἡσιόδω μὲν ἐστὶ περὶ Ὑπερβορέων εἰρημένα, ἔστι δὲ καὶ Ὀμήρω ἐν Ἐπιγόνουσι, εἰ δὴ τῶ ἔοντι γε Ὀμηρος ταῦτα τὰ ἔπεα ἐποίησε.

33. Πολλῶ δέ τι πλείστα περὶ αὐτῶν **Δήλιοι** λέγουσι, φάμενοι ἰρὰ ἐνδεδεμένα ἐν καλάμῃ πυρῶν ἐξ Ὑπερβορέων φερόμενα ἀπικνέεσθαι ἐς Σκύθας, ἀπὸ δὲ Σκυθέων ἤδη δεκομένους αἰεὶ τοὺς πλησιοχώρους ἐκάστους κομίζειν αὐτὰ τὸ πρὸς ἐσπέρης ἐκαστάτω ἐπὶ τὸν Ἀδρίην, [2] ἐνθεῦτεν δὲ πρὸς μεσαμβρίην προπεμπόμενα πρῶτους Δωδωναίους Ἑλλήνων δέκεσθαι, ἀπὸ δὲ τούτων καταβαίνειν ἐπὶ τὸν Μηλιέα κόλπον καὶ διαπορεύεσθαι ἐς Εὐβοίαν, πόλιν τε ἐς πόλιν πέμπειν μέχρι Καρύστου, τὸ δ' ἀπὸ ταύτης ἐκλιπεῖν Ἄνδρον· Καρυστίους γὰρ εἶναι τοὺς κομίζοντας ἐς Τήνον, Τηνίους δὲ ἐς Δήλον. [3] ἀπικνέεσθαι μὲν νῦν οὕτω ταῦτα τὰ ἰρὰ λέγουσι ἐς Δήλον· πρῶτον δὲ τοὺς Ὑπερβορέους πέμψαι φερούσας τὰ ἰρὰ δύο κόρας, τὰς ὀνομάζουσι Δήλιοι εἶναι Ὑπερόχην τε καὶ Λαοδίκην· ἅμα δὲ αὐτῆσι ἀσφαλείης εἴνεκεν πέμψαι τοὺς Ὑπερβορέους τῶν ἀστῶν ἄνδρας πέντε πομπούς, τούτους οἱ νῦν Περφερέες καλέονται τιμὰς μεγάλας ἐν Δήλῳ ἔχοντες. [4] ἐπεὶ δὲ τοῖσι Ὑπερβορέοισι τοὺς ἀποπεμφθέντας ὀπίσω οὐκ ἀπονοστέειν, δεινὰ ποιευμένους εἰ σφέας αἰεὶ καταλάμπεται ἀποστέλλοντας μὴ ἀποδέκεσθαι, οὕτω δὴ φέροντας ἐς τοὺς οὖρους τὰ ἰρὰ ἐνδεδεμένα ἐν πυρῶν καλάμῃ τοὺς πλησιοχώρους ἐπισκῆπτειν κελεύοντας προπέμπειν σφέα ἀπὸ ἐωυτῶν ἐς ἄλλο ἔθνος. [5] καὶ ταῦτα μὲν οὕτω προπεμπόμενα ἀπικνέεσθαι λέγουσι ἐς Δήλον. οἶδα δὲ αὐτὸς τούτοις τοῖσι ἰροῖσι τότε ποιεύμενον προσφερές, τὰς **Θρηκίας** καὶ τὰς **Παιονίδας** γυναῖκας, ἐπεὰν **θύωσι τῇ Ἀρτέμιδι** τῇ βασιλείῃ, οὐκ ἄνευ πυρῶν καλάμης ἔχούσας τὰ ἰρὰ.

34. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταύτας οἶδα ποιεύσας· τῆσι δὲ παρθένουσι ταύτησι τῆσι ἐξ Ὑπερβορέων τελευτησάσῃσι ἐν Δήλῳ κείρονται καὶ αἱ κόραι καὶ οἱ παῖδες οἱ Δηλίων· αἱ μὲν πρὸ γάμου πλόκαμον ἀποταμνόμεναι καὶ περὶ ἄτρακτον εἰλίξασαι ἐπὶ τὸ σῆμα τιθεῖσι [2] (τὸ δὲ σῆμα ἐστὶ ἔσω ἐς τὸ Ἀρτεμίσιον ἐσιόντι ἀριστερῆς χειρός, ἐπιπέφυκε δὲ οἱ ἐλαίη), ὅσοι δὲ παῖδες τῶν Δηλίων, περὶ χλόην τινὰ εἰλίξαντες τῶν τριχῶν τιθεῖσι καὶ οὔτοι ἐπὶ τὸ σῆμα.

35. Αὐταὶ μὲν δὴ ταύτην τιμὴν ἔχουσι πρὸς τῶν Δήλου οἰκητόρων. φασὶ δὲ οἱ αὐτοὶ οὔτοι καὶ τὴν Ἄργην τε καὶ τὴν Ὀπιν εὐσας παρθένους ἐξ Ὑπερβορέων κατὰ τοὺς αὐτοὺς τούτους ἀνθρώπους πορευομένας ἀπικέσθαι ἐς Δήλον ἔτι πρότερον Ὑπερόχης τε καὶ Λαοδίκης. [2] ταύτας μὲν νῦν τῇ **Εἰλειθυίῃ** ἀποφερούσας ἀντὶ τοῦ ὠκυτόκου τὸν ἐτάξαντο φόρον ἀπικέσθαι, τὴν δὲ Ἄργην τε καὶ τὴν Ὀπιν ἅμα αὐτοῖσι θεοῖσι ἀπικέσθαι λέγουσι καὶ σφι τιμὰς ἄλλας δεδόσθαι πρὸς σφέων· [3] καὶ γὰρ

ἀγείρειν σφι τὰς γυναῖκας ἐπονομαζούσας τὰ οὐνόματα ἐν τῷ ὕμνῳ τὸν σφι Ὡλὴν ἀνὴρ Λύκιος ἐποίησε, παρὰ δὲ σφέων μαθόντας νησιώτας τε καὶ Ἴωνας ὕμνεειν Ὡπὶν τε καὶ Ἄργην ὀνομαζόντας τε καὶ ἀγείροντας (οὗτος δὲ ὁ Ὡλὴν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς παλαιοὺς ὕμνους ἐποίησε ἐκ Λυκίης ἐλθὼν τοὺς ἀειδομένους ἐν Δήλῳ), [4] καὶ τῶν μηρίων καταγιζομένων ἐπὶ τῷ βωμῷ τὴν σποδὸν ταύτην ἐπὶ τὴν θήκη τῆς Ὡπιός τε καὶ Ἄργης ἀναισιμοῦσθαι ἐπιβαλλομένην. ἡ δὲ θήκη αὐτέων ἐστὶ ὀπισθε τοῦ Ἀρτεμισίου, πρὸς ἡῶ τετραμμένη, ἀγχοτάτω τοῦ Κηίων ἰστυτορίου.

36. Καὶ ταῦτα μὲν Ὑπερβορέων πέρι εἰρήσθω· τὸν γὰρ περὶ Ἀβάριος λόγον τοῦ λεγομένου εἶναι Ὑπερβορέου οὐ λέγω, ὡς τὸν οἰστὸν περιέφερε κατὰ πᾶσαν γῆν οὐδὲν σιτεόμενος. εἰ δὲ εἰσι ὕπερβόρειοι τινὲς ἄνθρωποι, εἰσι καὶ ὑπερνότιοι ἄλλοι. [2] γελῶ δὲ ὀρέων γῆς περιόδους γράψαντας πολλοὺς ἤδη καὶ οὐδένα νοονεχόντως ἐξηγησάμενον· οἱ Ὠκεανὸν τε ῥέοντα γράφουσι πέριξ τὴν γῆν ἐοῦσαν κυκλοτερέα ὡς ἀπὸ τόρνου, καὶ τὴν Ἀσίην τῇ Εὐρώπῃ ποιούντων ἴσην. ἐν ὀλίγοις γὰρ ἐγὼ δηλώσω μέγαθός τε ἐκάστης αὐτέων καὶ οἷη τις ἐστὶ ἐς γραφὴν ἐκάστη.

37. Πέρσαι οἰκέουσι κατήκοντες ἐπὶ τὴν νοτίην θάλασσαν τὴν, Ἐρυθρὴν καλεομένην, τούτων δὲ ὑπεροικέουσι πρὸς βορέην ἄνεμον Μῆδοι, Μῆδων δὲ Σάσπειρες, Σασπειρῶν δὲ Κόλχοι κατήκοντες ἐπὶ τὴν βορηίην θάλασσαν, ἐς τὴν **Φᾶσις** ποταμὸς ἐκδιδοῖ. ταῦτα τέσσερα ἔθνεα οἰκείει ἐκ θαλάσσης ἐς θάλασσαν.

38. Ἐνθεῦτεν δὲ τὸ πρὸς ἐσπέρης ἀκταὶ διφάσαι ἀπ' αὐτῆς κατατείνουσι ἐς θάλασσαν, τὰς ἐγὼ ἀπηγήσομαι. [2] ἔνθεν μὲν ἡ ἀκτὴ ἡ ἐτέρη τὰ πρὸς βορέην ἀπὸ **Φάσιος ἀρξαμένη** παρατέταται ἐς θάλασσαν παρὰ τε τὸν Πόντον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον μέχρι Σιγείου τοῦ Τρωικοῦ· τὰ δὲ πρὸς νότου ἡ αὕτη αὕτη ἀκτὴ ἀπὸ τοῦ Μυριανδικοῦ κόλπου τοῦ πρὸς Φοινίκη κειμένου τείνει τὰ ἐς θάλασσαν μέχρι Τριοπίου ἄκρης. οἰκείει δὲ ἐν τῇ ἀκτὴ ταύτῃ ἔθνεα ἀνθρώπων τριήκοντα.

39. Αὕτη μὲν νυν ἡ ἐτέρη τῶν ἀκτέων, ἡ δὲ δὴ ἐτέρη ἀπὸ **Περσέων** ἀρξαμένη παρατέταται ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν, ἡ τε Περσικὴ καὶ ἀπὸ ταύτης ἐκδεκομένη ἡ Ἀσσυρική καὶ ἀπὸ Ἀσσυρίας ἡ Ἀραβίη· λήγει δὲ αὕτη, οὐ λήγουσα εἰ μὴ νόμῳ, ἐς τὸν κόλπον τὸν Ἀράβιον, ἐς τὸν Δαρειὸς ἐκ τοῦ Νείλου διώρουχα ἐσήγαγε. [2] μέχρι μὲν νυν Φοινίκης ἀπὸ Περσέων χῶρος πλατὺς καὶ πολλός ἐστι· τὸ δὲ ἀπὸ Φοινίκης παρήκει διὰ τῆσδε τῆς θαλάσσης ἡ ἀκτὴ αὕτη παρὰ τε Συρίην τὴν Παλαιστίνην καὶ Αἴγυπτον, ἐς τὴν τελευτᾶ· ἐν τῇ ἔθνεα ἐστὶ τρία μούνα.

40. Ταῦτα μὲν ἀπὸ Περσέων τὰ πρὸς ἐσπέρην τῆς Ἀσίας ἔχοντα ἐστὶ· τὰ δὲ κατύπερθε Περσέων καὶ Μῆδων καὶ Σασπειρῶν καὶ Κόλχων, τὰ πρὸς ἡῶ τε καὶ ἥλιον ἀνατέλλοντα, ἔνθεν μὲν ἡ Ἐρυθρὴ παρήκει θάλασσα, πρὸς βορέω δὲ ἡ Κασπίη τε θάλασσα καὶ ὁ Ἀράξης ποταμὸς, ῥέων πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα. [2] μέχρι δὲ τῆς Ἰνδικῆς οἰκέεται Ἀσίη· τὸ δὲ ἀπὸ ταύτης ἔρημος ἤδη τὸ πρὸς τὴν ἡῶ, οὐδὲ ἔχει οὐδεὶς φράσαι οἷον δὴ τι ἐστὶ.

41. Τοιαύτη μὲν καὶ τοσαύτη ἡ Ἀσίη ἐστὶ, ἡ δὲ **Λιβύη** ἐν τῇ ἀκτὴ τῇ ἐτέρῃ ἐστὶ· ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου Λιβύη ἤδη ἐκδέκεται. κατὰ μὲν νυν Αἴγυπτον ἡ ἀκτὴ αὕτη στεινὴ ἐστὶ· ἀπὸ γὰρ τῆσδε τῆς θαλάσσης ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν δέκα μυριάδες εἰσι ὀργυιέων, αὗται δ' ἂν εἶεν χίλιοι στάδιοι· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ στεινοῦ τούτου κάρτα πλατέα τυγχάνει ἐοῦσα ἡ ἀκτὴ ἥτις Λιβύη κέκληται.

42. Θωμάζω ὦν τῶν διουρισάντων καὶ διελόντων Λιβύην τε καὶ Ἀσίην καὶ Εὐρώπην· οὐ γὰρ σμικρὰ τὰ διαφέροντα αὐτέων ἐστὶ· μήκει μὲν γὰρ παρ' ἀμφοτέρας παρήκει ἡ Εὐρώπη, εὐρεος δὲ πέρι οὐδὲ συμβάλλειν ἀξίη φαίνεται μοι εἶναι. [2] Λιβύη μὲν γὰρ δηλοῖ ἐωυτὴν ἐοῦσα περὶ ῥουτος, πλὴν ὅσον αὐτῆς πρὸς τὴν Ἀσίην οὐρίζει, Νεκῶ τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέος πρώτου τῶν ἡμεῖς ἴδμεν καταδέξαντος· ὅς ἐπεῖτε τὴν διώρουχα ἐπαύσατο ὀρύσσων τὴν ἐκ τοῦ Νείλου διέχουσαν ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον, ἀπέπεμψε Φοινίκας ἄνδρας πλοίοισι, ἐντειλάμενος ἐς τὸ ὀπίσω δι' **Ἡρακλέων στήλεων** ἐκπλέειν ἕως ἐς τὴν βορηίην θάλασσαν καὶ οὕτω ἐς Αἴγυπτον ἀπικνέεσθαι. [3] ὀρμηθέντες ὦν οἱ **Φοινίκες** ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσσης ἔπλεον τὴν νοτίην θάλασσαν· ὅκως δὲ γίνοιτο φθινόπωρον προσσχόντες ἂν σπείρεσκον τὴν γῆν, ἵνα ἐκάστοτε τῆς Λιβύης πλέοντες γινοίαιτο, καὶ μένεσκον τὸν ἄμητον· [4] θερίσαντες δ' ἂν τὸν σῖτον ἔπλεον, ὥστε δύο ἐτέων διεξελθόντων τρίτῳ ἔτει κάμψαντες Ἡρακλέας στήλας ἀπίκοντο ἐς Αἴγυπτον. καὶ ἔλεγον ἐμοὶ μὲν οὐ πιστά, ἄλλω δὲ δὴ τεω, ὡς περιπλώνοντες τὴν Λιβύην τὸν ἥλιον ἔσχον ἐς τὰ δεξιά.

43. Οὕτω μὲν αὕτη ἐγνώσθη τὸ πρῶτον, μετὰ δὲ **Καρχηδόνιοι** εἰσι οἱ λέγοντες· ἐπεὶ Σατάσπης γε ὁ Τεάσπιος ἀνὴρ Ἀχαιμενίδης οὐ περιέπλωσε Λιβύην, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πεμφθεὶς, ἀλλὰ δείσας τὸ τε μῆκος

τοῦ πλοῦ καὶ τὴν ἐρημίην ἀπῆλθε ὀπίσω, οὐδ' ἐπετέλεσε τὸν ἐπέταξε οἱ ἡ μήτηρ ἄεθλον. [2] θυγατέρα γὰρ Ζωπύρου τοῦ Μεγαβύζου ἐβίησατο παρθένον· ἔπειτα μέλλοντος αὐτοῦ διὰ ταύτην τὴν αἰτίην ἀνασκολοπιεῖσθαι ὑπὸ Χέρξεω βασιλέως, ἡ μήτηρ τοῦ Σατάσπεος εὐῶσα Δαρείου ἀδελφεῖ παραιτήσατο, φᾶσά οἱ αὐτὴ μέζω ζημίην ἐπιθήσειν ἢ περ ἐκεῖνον· [3] Λιβύην γὰρ οἱ ἀνάγκην ἔσεσθαι περιπλώειν, ἐς ὃ ἂν ἀπίκηται περιπλέων αὐτὴν ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον. συγχωρήσαντος δὲ Χέρξεω ἐπὶ τούτοις, ὁ Σατάσπης ἀπικόμενος ἐς Αἴγυπτον καὶ λαβὼν νέα τε καὶ ναύτας παρὰ τούτων ἔπλεε ἐπὶ Ἡρακλέας στήλας· [4] διεκπλώσας δὲ καὶ κάμψας τὸ ἀκρωτήριον τῆς Λιβύης τῷ οὐνομα Σολόεις ἐστὶ, ἔπλεε πρὸς μεσαμβρίην· περήσας δὲ θάλασσαν πολλὴν ἐν πολλοῖσι μῆσι, ἐπεῖτε τοῦ πλεῦνος αἰεὶ ἔδεε, ἀποστρέψας ὀπίσω ἀπέπλεε ἐς Αἴγυπτον. [5] ἐκ δὲ ταύτης ἀπικόμενος παρὰ βασιλέα Χέρξεα ἔλεγε φᾶς τὰ προσωτάτω ἀνθρώπους μικροὺς παραπλέειν ἐσθῆτι φοινικίῃ διαχρωμένους, οἱ ὅκως σφεῖς καταγοῖατο τῇ νηὶ φεύγεσκον πρὸς τὰ ὄρεα λείποντες τὰς πόλιας· αὐτοὶ δὲ ἀδικεῖν οὐδὲν ἐσιόντες, βρωτὰ δὲ μούνα ἐξ αὐτέων λαμβάνειν. [6] τοῦ δὲ μὴ περιπλώσαι Λιβύην παντελέως αἴτιον τόδε ἔλεγε, τὸ πλοῖον τὸ πρὸσω οὐ δυνατὸν ἐπι εἶναι προβαίνειν ἀλλ' ἐνίσχασθαι. Χέρξης δὲ οὐ οἱ συγγινώσκων λέγειν ἀληθέα οὐκ ἐπιτελέσαντά τε τὸν προκείμενον ἄεθλον ἀνεσκολόπισε, τὴν ἀρχαίην δίκην ἐπιτιμῶν. [7] τούτου δὲ τοῦ Σατάσπεος εὐνοῦχος ἀπέδρη ἐς Σάμον, ἐπεῖτε ἐπύθετο τάχιστα τὸν δεσπότεα τετελευτηκότα, ἔχων χρήματα μεγάλα, τὰ Σάμιος ἀνὴρ κατέσχε, τοῦ ἐπιστάμενος τὸ οὐνομα ἐκὼν ἐπιλήθομαι.

44. Τῆς δὲ Ἀσίας τὰ πολλὰ ὑπὸ Δαρείου ἐξευρέθη, ὃς βουλόμενος Ἰνδὸν ποταμὸν, ὃς κροκοδείλους δεύτερος οὗτος ποταμῶν πάντων παρέχεται, τοῦτον τὸν ποταμὸν εἰδέναι τῇ ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ, πέμπει πλοίοισι ἄλλους τε τοῖσι ἐπίστευε τὴν ἀληθείην ἐρέειν καὶ δὴ καὶ Σκύλακα ἄνδρα Καρυανδέα. [2] οἱ δὲ ὀρηθέντες ἐκ Κασπατύρου τε πόλιος καὶ τῆς Πακτυκῆς γῆς ἔπλεον κατὰ ποταμὸν πρὸς ἡῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολὰς ἐς θάλασσαν, διὰ θαλάσσης δὲ πρὸς ἐσπέρην πλέοντες τριηκοστῷ μηνὶ ἀπικνεύονται ἐς τοῦτον τὸν χώρον ὅθεν ὁ Αἰγυπτίων βασιλεὺς τοὺς Φοίνικας τοὺς πρότερον εἶπα ἀπέστειλε περιπλῶειν Λιβύην. [3] μετὰ δὲ τούτους περιπλώσαντας Ἰνδοὺς τε κατεστρέψατο Δαρεῖος καὶ τῇ θαλάσσει ταύτῃ ἐχρᾶτο. οὕτω καὶ τῆς Ἀσίας, πλὴν τὰ πρὸς ἡλίον ἀνίσχοντα, τὰ ἄλλα ἀνεύρηται ὁμοία παρεχομένη τῇ Λιβύῃ.

45. Ἡ δὲ Εὐρώπη πρὸς οὐδαμῶν φανερὴ ἐστὶ γινωσκομένη, οὔτε τὰ πρὸς ἡλίον ἀνατέλλοντα οὔτε τὰ πρὸς βορέην, εἰ περίρρυτος ἐστὶ μήκει δὲ γινώσκεται παρ' ἀμφοτέρας παρήκουσα. [2] οὐδ' ἔχω συμβαλέσθαι ἐπ' ὅτε μὴ εὐσση γῆ οὐνόματα τριφάσια κέεται ἐπωνυμίας ἔχοντα γυναικῶν, καὶ οὐρίσματα αὐτῇ Νεῖλός τε ὁ Αἰγύπτιος ποταμὸς ἐτέθη καὶ Φᾶσις ὁ Κόλχος (οἱ δὲ Τάναιν ποταμὸν τὸν Μαυίτην καὶ πορθμῆια τὰ Κιμμέρια λέγουσι), οὐδὲ τῶν διουρισάντων τὰ οὐνόματα πυθέσθαι, καὶ ὅθεν ἔθεντο τὰς ἐπωνυμίας. [3] ἤδη γὰρ Λιβύῃ μὲν ἐπὶ Λιβύης λέγεται ὑπὸ τῶν πολλῶν Ἑλλήνων ἔχειν τὸ οὐνομα γυναικὸς αὐτόχθονος, ἡ δὲ Ἀσίῃ ἐπὶ τῆς Προμηθέος γυναικὸς τὴν ἐπωνυμίην. καὶ τούτου μὲν μεταλαμβάνονται τοῦ οὐνόματος Λυδοί, φάμενοι ἐπὶ Ἀσίῃ τοῦ Κότους τοῦ Μάνεω κεκλήσθαι τὴν Ἀσίην, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῆς Προμηθέος Ἀσίας. ἀπ' ὅτε καὶ τὴν ἐν Σάρδισι φυλὴν κεκλήσθαι Ἀσιάδα. [4] ἡ δὲ Εὐρώπη οὔτε εἰ περίρρυτος ἐστὶ γινώσκεται πρὸς οὐδαμῶν ἀνθρώπων, οὔτε ὁκόθεν τὸ οὐνομα ἔλαβε τοῦτο, οὔτε ὅστις οἱ ἦν ὁ θέμενος φαίνεται, εἰ μὴ ἀπὸ τῆς Τυρίας φήσομεν Εὐρώπης λαβεῖν τὸ οὐνομα τὴν χώραν· πρότερον δὲ ἦν ἄρα ἀνώνυμος ὡσπερ αἱ ἕτεραι. [5] ἀλλ' αὕτη γε ἐκ τῆς Ἀσίας τε φαίνεται εὐῶσα καὶ οὐκ ἀπικομένη ἐς τὴν γῆν ταύτην ἥτις νῦν ὑπὸ Ἑλλήνων Εὐρώπη καλεῖται, ἀλλ' ὅσον ἐκ Φοινίκης ἐς Κρήτην, ἐκ Κρήτης δὲ ἐς Λυκίην. ταῦτα μὲν νῦν ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω τοῖσι γὰρ νομιζομένοις αὐτῶν χρῆσόμεθα.

46. Ὁ δὲ Πόντος ὁ Εὐξείνιος, ἐπ' ὃν ἐστρατεύετο ὁ Δαρεῖος, χωρέων πασῶν παρέχεται ἔξω τοῦ Σκυθικοῦ ἔθνεα ἀμαθέστατα. οὔτε γὰρ ἔθνος τῶν ἐντὸς τοῦ Πόντου οὐδὲν ἔχομεν προβαλέσθαι σοφίης πέρι οὔτε ἄνδρα λόγιον οἶδαμεν γενόμενον, πάρεξ τοῦ Σκυθικοῦ ἔθνεος καὶ Ἀναχάρσιος. [2] τῷ δὲ Σκυθικῷ γένει ἐν μὲν τὸ μέγιστον τῶν ἀνθρωπῶν πρηγμάτων σοφώτατα πάντων ἐξεύρηται τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, τὰ μέντοι ἄλλα οὐκ ἄγαμαι· τὸ δὲ μέγιστον οὕτω σφι ἀνεύρηται ὥστε ἀποφυγεῖν τε μηδένα ἐπελθόντα ἐπὶ σφέας, μὴ βουλομένους τε ἐξευρεθῆναι καταλαβεῖν μὴ οἶον τε εἶναι. [3] τοῖσι γὰρ μήτε ἄστεα μήτε τείχεα ἢ ἐκτισμένα, ἀλλὰ φερέοικοι ἐόντες πάντες ἔωσι **ἵπποτοξόται**, ζῶντες μὴ ἀπ'

ἀρότου ἀλλ' ἀπὸ κτηνέων, οἰκήματα τε σφι ἢ ἐπὶ ζευγέων, κῶς οὐκ ἂν εἶσαν οὗτοι ἄμαχοί τε καὶ ἄποροι προσμίσγειν;

47. Ἐξεύρηται δέ σφι ταῦτα τῆς τε γῆς ἐούσης ἐπιτηδέης καὶ τῶν ποταμῶν ἐόντων σφι συμμάχων. ἢ τε γὰρ γῆ ἐούσα πεδιάς αὕτη ποιώδης τε καὶ εὐυδρος ἐστί, ποταμοὶ τε δι' αὐτῆς ῥέουσι οὐ πολλῶ τεω ἀριθμὸν ἐλάσσονες τῶν ἐν Αἰγύπτῳ διωρύχων. [2] ὅσοι δὲ ὀνομαστοὶ τε εἰσὶ αὐτῶν καὶ προσπλωτοὶ ἀπὸ θαλάσσης, τούτους ὀνομανέω Ἰστρὸς μὲν πεντάστομος, μετὰ δὲ Τύρης τε καὶ Ὑπανίς καὶ Βορυσθένης καὶ Παντικάπτης καὶ Ὑπάκυρις καὶ Γέρορος καὶ Τάναϊς. ῥέουσι δὲ οἶδε κατὰ τάδε.

48. Ἰστρὸς μὲν, ἐὼν μέγιστος ποταμῶν πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, ἴσος αἰεὶ αὐτὸς ἐωυτῷ ῥέει καὶ θέρεος καὶ χειμῶνος, πρῶτος δὲ τὸ ἀπ' ἐσπέρης τῶν ἐν τῇ Σκυθικῇ ῥέων κατὰ τοιόνδε μέγιστος γέγονε· ποταμῶν καὶ ἄλλων ἐς αὐτὸν ἐκδιδόντων [2] εἰσὶ δὴ οἶδε οἱ μέγαν αὐτὸν ποιεῦντες, διὰ μὲν γε τῆς Σκυθικῆς χώρας πέντε μὲν οἱ ῥέοντες, τὸν τε Σκύθαι Πόρατα καλέουσι Ἕλληνες δὲ Πυρετόν, καὶ ἄλλος Τιάραντος καὶ Ἀραρος τε καὶ Νάπαρις καὶ Ὀρδησσός. [3] ὁ μὲν πρῶτος λεχθεὶς τῶν ποταμῶν μέγας καὶ πρὸς ἡῶ ῥέων ἀνακοινοῦται τῷ Ἰστρῷ τὸ ὕδωρ, ὁ δὲ δευτέρως λεχθεὶς Τιάραντος πρὸς ἐσπέρης τε μᾶλλον καὶ ἐλάσσων, ὁ δὲ δὴ Ἀραρός τε καὶ ὁ Νάπαρις καὶ ὁ Ὀρδησσός καὶ μέσου τούτων ἰόντες ἐσβάλλουσι ἐς τὸν Ἰστρὸν.

49. Οὗτοι μὲν αὐθιγενεὲς Σκυθικοὶ ποταμοὶ συμπληθούσι αὐτόν, ἐκ δὲ Ἀγαθύρων **Μάρις** ποταμὸς ῥέων συμμίσγεται τῷ Ἰστρῷ, ἐκ δὲ τοῦ **Αἴμου** τῶν κορυφῶν τρεῖς ἄλλοι μεγάλοι ῥέοντες πρὸς βορέην ἄνεμον ἐσβάλλουσι ἐς αὐτόν, Ἄτλας καὶ Αὔρας καὶ Τίβισις. διὰ δὲ Θρηίκης καὶ Θρηίκων τῶν Κροβύζων ῥέοντες Ἄθρος καὶ Νόης καὶ Ἀρτάνης ἐκδιδοῦσι ἐς τὸν Ἰστρὸν· ἐκ δὲ Παιόνων καὶ ὄρεος **Ῥοδόπης** Κίος ποταμὸς μέσον σχίζων τὸν Αἴμον ἐκδιδοὶ ἐς αὐτόν. [2] ἐξ Ἰλλυριῶν δὲ ῥέων πρὸς βορέην ἄνεμον Ἄγγρος ποταμὸς ἐσβάλλει ἐς πεδίον τὸ Τριβαλλικὸν καὶ ἐς ποταμὸν Βρογγόν, ὁ δὲ Βρογγὸς ἐς τὸν Ἰστρὸν· οὕτω ἀμφοτέρως ἐόντας μεγάλους ὁ Ἰστρὸς δέκεται. ἐκ δὲ τῆς κατώτερθε χώρας Ὀμβρικῶν Κάρπις ποταμὸς καὶ ἄλλος Ἄλις ποταμὸς πρὸς βορέην ἄνεμον καὶ οὗτοι ῥέοντες ἐκδιδοῦσι ἐς αὐτόν· [3] ῥέει γὰρ δὴ διὰ πάσης τῆς Εὐρώπης ὁ **Ἰστρὸς, ἀρξάμενος ἐκ Κελτῶν**, οἱ ἔσχατοι πρὸς ἡλίου δυσμέων μετὰ Κύνητας οἰκέουσι τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ ῥέων δὲ διὰ πάσης τῆς Εὐρώπης ἐς τὰ πλάγια τῆς Σκυθίης ἐσβάλλει.

50. Τούτων ὧν τῶν καταλεχθέντων καὶ ἄλλων πολλῶν συμβαλλομένων τὸ σφέτερον ὕδωρ γίνεται ὁ Ἰστρὸς ποταμῶν **μέγιστος**, ἐπεὶ ὕδωρ γε ἐν πρὸς ἐν συμβάλλειν ὁ Νεῖλος πλήθει ἀποκρατέει. ἴσος δὲ γὰρ δὴ τοῦτον οὔτε ποταμὸς οὔτε κρήνη οὐδεμία ἐσδιδοῦσα ἐς πληθὸς οἱ συμβάλλεται. [2] ἴσος δὲ αἰεὶ ῥέει ἐν τε θέρει καὶ χειμῶνι ὁ Ἰστρὸς κατὰ τοιόνδε τι, ὡς ἐμοὶ δοκέει· τοῦ μὲν χειμῶνος ἐστί ὅσος περ ἐστί, ὀλίγω τε μέζων τῆς ἐωυτοῦ φύσιος γίνεται· ὕεται γὰρ ἢ γῆ αὕτη τοῦ χειμῶνος πάμπαν ὀλίγω, νιφετῷ δὲ πάντα χρᾶται· [3] τοῦ δὲ θέρεος ἢ χιῶν ἢ ἐν τῷ χειμῶνι πεσοῦσα, ἐοῦσα ἀμφιλαφῆς, τηκομένη πάντοθεν ἐσδιδοὶ ἐς τὸν Ἰστρὸν. αὕτη τε δὴ ἢ χιῶν ἐσδιδοῦσα ἐς αὐτὸν συμπληθῆι καὶ ὄμβροι πολλοὶ τε καὶ λάβροι σὺν αὐτῇ· ὕει γὰρ δὴ τὸ θέρος. [4] ὅσω δὲ πλέον ἐπ' ἐωυτὸν ὕδωρ ὁ ἥλιος ἐπέλκεται ἐν τῷ θέρει ἢ ἐν τῷ χειμῶνι, τοσοῦτ' αὐτὰ συμμισηγόμενα τῷ Ἰστρῷ πολλαπλήσια ἐστί τοῦ θέρεος ἢ περ τοῦ χειμῶνος· ἀντιτιθέμενα δὲ ταῦτα ἀντισήκωσις γίνεται, ὥστε ἴσον μιν αἰεὶ φαίνεσθαι ἐόντα.

51. Εἷς μὲν δὴ τῶν ποταμῶν τοῖσι Σκύθησι ἐστί ὁ Ἰστρὸς, μετὰ δὲ τοῦτον **Τύρης**, ὃς ἀπὸ βορέω μεγάλης ἢ οὐρίζει τὴν τε Σκυθικὴν καὶ Νευρίδα γῆν. ἐπὶ δὲ τῷ στόματι αὐτοῦ κατοικηται Ἕλληνες οἱ Τυρίται καλέονται.

52. Τρίτος δὲ **Ὑπανίς** ποταμὸς ὀρμάται μὲν ἐκ τῆς Σκυθικῆς, ῥέει δὲ ἐκ λίμνης μεγάλης τὴν περίε νέμονται ἵπποι ἄγριοι λευκοὶ καλέεται δὲ ἢ λίμνη αὕτη ὀρθῶς μήτηρ Ὑπάνιος. [2] ἐκ ταύτης ὧν ἀνατέλλων ὁ Ὑπανίς ποταμὸς ῥέει ἐπὶ μὲν πέντε ἡμερέων πλόον βραχὺς καὶ γλυκὺς ἐστί, ἀπὸ δὲ τούτου πρὸς θαλάσσης τεσσέρων ἡμερέων πλόον πικρὸς δεινῶς· [3] ἐκδιδοὶ γὰρ ἐς αὐτὸν κρήνη πικρῆ, οὕτω δὴ τι ἐοῦσα πικρῆ, ἢ μεγάλθι σμικρῆ ἐοῦσα κινρᾶ τὸν Ὑπανιν ἐόντα ποταμὸν ἐν ὀλίγοισι μέγαν. ἐστί δὲ ἢ κρήνη αὕτη ἐν οὐροισι χώρας τῆς τε ἀροτήρων Σκυθέων καὶ Ἀλαζόνων· οὐνομα δὲ τῇ κρήνῃ καὶ ὄθεν ῥέει τῷ χώρῳ σκυθιστὶ μὲν Ἐξαμπαῖος, κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν Ἰραὶ ὁδοί. [4]

συνάγουσι δὲ τὰ τέρατα ὃ τε Τύρης καὶ ὁ Ὑπανις κατὰ Αλαζόνας, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου ἀποστρέψας ἑκάτερος ῥέει εὐρύνων τὸ μέσον.

53. Τέταρτος δὲ **Βορυσθένης** ποταμός, ὃς ἐστὶ τε μέγιστος μετὰ Ἰστρον τούτων καὶ πολυαρκέστατος κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας οὗτι μόνον τῶν Σκυθικῶν ποταμῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων, πλὴν Νείλου τοῦ Αἰγυπτίου· τούτῳ γὰρ οὐκ οἶά τε ἐστὶ συμβαλεῖν ἄλλον ποταμόν· [2] τῶν δὲ λοιπῶν Βορυσθένης ἐστὶ πολυαρκέστατος, ὃς νομάς τε καλλίστας καὶ εὐκομιδεστάτας κτήνεσι παρέχεται ἰχθύας τε ἀρίστους διακριδὸν καὶ πλείστους, **πίνεσθαι τε ἡδιστος ἐστὶ**, ῥέει τε καθαρὸς παρὰ θολεροῖσι, **σπόρος** τε παρ' αὐτὸν ἄριστος γίνεται, **ποίη τε, τῇ οὐ σπείρεται ἡ χώρα**, βαθυτάτη· [3] ἄλες τε ἐπὶ τῷ στόματι αὐτοῦ αὐτόματοι πηγνύνται ἄπλετοι κήτέα τε μεγάλα ἀνάκανθα, τὰ ἀντακαίους καλέουσι, παρέχεται ἐς ταρίχευσιν, ἄλλα τε πολλὰ θωμάσαι ἄξια. [4] μέχρι μὲν νυν Γερρέων χώρου, ἐς τὸν τεσσεράκοντα ἡμερέων πλόος ἐστὶ, γινώσκεται ῥέων ἀπὸ βορέω ἀνέμου· τὸ δὲ κατύπερθε δι' ὧν ῥέει ἀνθρώπων οὐδεὶς ἔχει φράσαι φαίνεται δὲ ῥέων δι' ἐρήμου ἐς τῶν γεωργῶν Σκυθέων τὴν χώραν· οὗτοι γὰρ οἱ Σκύθαι παρ' αὐτὸν ἐπὶ δέκα ἡμερέων πλόον νέμονται. [5] μόνου δὲ τούτου τοῦ ποταμοῦ καὶ Νείλου οὐκ ἔχω φράσαι τὰς πηγὰς, δοκέω δέ, οὐδὲ οὐδεὶς Ἑλλήνων. ἀγχοῦ τε δὴ θαλάσσης ὁ Βορυσθένης ῥέων γίνεται καὶ οἱ συμμίσγεται ὁ Ὑπανις ἐς τῶντ' ἕλος ἐκδιδούς. [6] τὸ δὲ μεταξὺ τῶν ποταμῶν τούτων, ἐὸν ἔμβολον τῆς χώρας, Ἰππόλεω ἄκρη καλέεται, ἐν δὲ αὐτῷ, ἰρὸν Δήμητρος ἐνίδρυνται· πέρην δὲ τοῦ ἰροῦ ἐπὶ τῷ Ὑπάνι Βορυσθενεῖται κατοίκηνται.

54. Ταῦτα μὲν τὰ ἀπὸ τούτων τῶν ποταμῶν, μετὰ δὲ τούτους πέμπτος ποταμὸς ἄλλος, τῷ οὐνομα **Παντικάπης**, ῥέει μὲν καὶ οὗτος ἀπὸ βορέω τε καὶ ἐκ λίμνης, καὶ τὸ μεταξὺ τούτου τε καὶ τοῦ Βορυσθέneos νέμονται οἱ γεωργοὶ Σκύθαι, ἐκδιδοὶ δὲ ἐς τὴν Ὑβλαίην, παραμειψάμενος δὲ ταύτην τῷ Βορυσθενεῖ συμμίσγεται.

55. Ἐκτος δὲ **Ὑπάκυρις** ποταμός, ὃς ὀρμάται μὲν ἐκ λίμνης, διὰ μέσων δὲ τῶν νομάδων Σκυθέων ῥέων ἐκδιδοὶ κατὰ Καρκινίτιν πόλιν, ἐς δεξιὴν ἀπέργων τὴν τε Ὑλαίην καὶ τὸν Ἀχιλλήιον δρόμον καλεόμενον.

56. Ἐβδομος δὲ **Γέρρος** ποταμὸς ἀπέσχισται μὲν ἀπὸ τοῦ Βορυσθέneos κατὰ τοῦτο τῆς χώρας ἐς ὃ γινώσκεται ὁ Βορυσθένης· ἀπέσχισται μὲν νυν ἐκ τούτου τοῦ χώρου, οὐνομα δὲ ἔχει τό περ ὁ χώρος αὐτός, Γέρρος, ῥέων δὲ ἐς θάλασσαν οὐρίζει τὴν τε τῶν νομάδων χώραν καὶ τὴν τῶν βασιληῶν Σκυθέων, ἐκδιδοὶ δὲ ἐς τὸν Ὑπάκυριν.

57. Ὀγδοος δὲ δὴ **Τάναϊς** ποταμός, ὃς ῥέει τάνεκαθεν ἐκ λίμνης μεγάλης ὀρμώμενος, ἐκδιδοὶ δὲ ἐς μέζω ἔτι λίμνην καλεόμενον Μαιήτιν, ἣ οὐρίζει Σκύθας τε τοὺς βασιληῖους καὶ Σαυρομάτας. ἐς δὲ Τάναϊν τοῦτον ἄλλος ποταμὸς ἐσβάλλει τῷ οὐνομα ἐστὶ Ὑργις.

58. Τοῖσι μὲν δὴ ὀνομαστοῖσι **ποταμοῖσι** οὕτω δὴ τι οἱ Σκύθαι ἐσκευάδαται, τοῖσι δὲ **κτήνεσι** ἢ ποίῃ ἀναφυομένη ἐν τῇ Σκυθικῇ ἐστὶ ἐπιχολωτάτη πασέων ποιέων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· ἀνοιγομένοισι δὲ τοῖσι κτήνεσι ἐστὶ σταθμώσασθαι ὅτι τοῦτο οὕτω ἔχει.

59. Τὰ μὲν δὴ μέγιστα οὕτω σφι εὐπορα ἐστὶ, τὰ δὲ λοιπὰ νόμαια κατὰ τάδε σφι διακέεται. **θεοὺς** μὲν μόνους τούσδε ἰλάσκονται, Ἰστίην μὲν μάλιστα, ἐπὶ δὲ Δία καὶ Γῆν, νομίζοντες τὴν Γῆν τοῦ Διὸς εἶναι γυναικα, μετὰ δὲ τούτους, Ἀπόλλωνα τε καὶ οὐρανίην Ἀφροδίτην καὶ Ἡρακλέα καὶ Ἄρεα. τούτους μὲν πάντες Σκύθαι νενομίκασι, οἱ δὲ καλεόμενοι βασιληῖοι Σκύθαι καὶ τῷ Ποσειδέωνι θύουσι. [2] ὀνομάζεται δὲ σκυθιστὶ Ἰστίη μὲν Ταβιτί, Ζεὺς δὲ ὀρθότατα κατὰ γνώμην γε τὴν ἐμὴν καλεόμενος Παπαῖος, Γῆ δὲ Ἀπί. Ἀπόλλων δὲ Γοιτόσυρος, οὐρανὴ δὲ Ἀφροδίτη Ἀργίμπασα, Ποσειδέων δὲ Θαγμιασάδας. ἀγάλματα δὲ καὶ βωμοὺς καὶ νηοὺς οὐ νομίζουσι ποιέειν πλὴν Ἄρεϊ. τούτῳ δὲ νομίζουσι.

60. **Θυσίη** δὲ ἢ αὐτὴ πᾶσι κατέστηκε περὶ πάντα τὰ ἰρὰ ὁμοίως, ἐρδομένη ὧδε· τὸ μὲν ἰρήιον αὐτὸ ἐμπεποδισμένον τοὺς ἐμπροσθίους πόδας ἔσθηκε, ὁ δὲ θύων ὀπισθε τοῦ κτήneos ἐστεῶς σπάσας τὴν ἀρχὴν τοῦ στρόφου καταβάλλει μιν, [2] πίπτοντος δὲ τοῦ ἰρήιου ἐπικαλέει τὸν θεὸν τῷ ἂν θύῃ, καὶ ἔπειτα βρόχῳ περὶ ὧν ἔβαλε τὸν αὐχένα, σκυταλίδα δὲ ἐμβαλὼν περιάγει καὶ ἀποπνίγει, οὔτε πῦρ ἀνακαύσας οὔτε καταρξάμενος οὔτ' ἐπισπείσας· ἀποπνίξας δὲ καὶ ἀποδείρας τρέπεται πρὸς ἔψῃσιν.

61. Τῆς δὲ γῆς τῆς Σκυθικῆς αἰνῶς ἀξύλου ἐούσης ὧδε σφι ἐς τὴν ἔψησιν τῶν κρεῶν ἐξεύρηται ἐπειδὴν ἀποδείρωσι τὰ ἰρήγια, γυμνοῦσι τὰ ὀστέα τῶν κρεῶν, ἔπειτα ἐσβάλλουσι, ἣν μὲν τύχῳσι ἔχοντες, ἐς λέβητας ἐπιχωρίους, μάλιστα Λεσβίοισι κρητήρησι προσεικέλους, χωρὶς ἢ ὅτι πολλῶν μέζονας· ἐς τούτους ἐσβάλλοντες ἔψουσι ὑποκαίοντες τὰ ὀστέα τῶν ἰρηίων. ἦν δὲ μὴ σφι παρῆ, ὁ λέβης, οἱ δὲ ἐς τὰς γαστέρας τῶν ἰρηίων ἐσβάλλοντες τὰ κρέα πάντα καὶ παραμίξαντες ὕδωρ ὑποκαίουσι τὰ ὀστέα· [2] τὰ δὲ αἴθεται κάλλιστα, αἱ δὲ γαστέρες χωρέουσι εὐπετέως τὰ κρέα ἐψλωμένα τῶν ὀστέων· καὶ οὕτω βούς τε ἑωυτὸν ἐξέψει καὶ τᾶλλα ἰρήγια ἑωυτὸ ἕκαστον. ἐπεὰν δὲ ἐψηθῆ τὰ κρέα, ὁ θύσας τῶν κρεῶν καὶ τῶν σπλάγχων ἀπαρξάμενος ῥίπτει ἐς τὸ ἔμπροσθε. θύουσι δὲ καὶ τὰ ἄλλα πρόβατα καὶ ἵππους μάλιστα.

62. Τοῖσι μὲν δὴ ἄλλοισι τῶν θεῶν οὕτω θύουσι καὶ ταῦτα τῶν κτηνῶν, τῷ δὲ Ἄρει ὧδε. κατὰ νομοὺς ἐκάστους τῶν ἀρχέων ἐσίδρυται σφι Ἄρεος ἰδὸν τοιόνδε φρυγάνων φάκελοι συννεύεται ὅσον τ' ἐπὶ σταδίου τρεῖς μῆκος καὶ εὖρος, ὕψος δὲ ἔλασσον· ἄνω δὲ τούτου τετράγωνον ἄπεδον πεποιήται, καὶ τὰ μὲν τρία τῶν κώλων ἐστὶ ἀπότομα, κατὰ δὲ τὸ ἐν ἐπιβατόν. [2] ἔτεος δὲ ἐκάστου ἀμάξας πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἐπινέουσι φρυγάνων· ὑπονοστέει γὰρ δὴ αἰεὶ ὑπὸ τῶν χειμῶνων. ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ σηκοῦ ἀκινάκης σιδήρεος ἴδρυται ἀρχαῖος ἐκάστοισι, καὶ τοῦτ' ἐστὶ τοῦ Ἄρεος τὸ ἀγαλμα. τούτῳ δὲ τῷ ἀκινάκῃ θυσίας ἐπετείουσι προσάγουσι προβάτων καὶ ἵππων, καὶ δὴ καὶ τοῖσιν ἐπι πλέω θύουσι ἢ τοῖσι ἄλλοισι θεοῖσι· [3] ὅσους ἂν τῶν πολεμίων ζωγήσωσι, ἀπὸ τῶν ἑκατῶν ἀνδρῶν ἀνδρα θύουσι τρόπῳ οὐ τῷ αὐτῷ καὶ τὰ πρόβατα, ἀλλ' ἑτεροῖω. ἐπεὰν γὰρ οἶνον ἐπισπείσωσι κατὰ τῶν κεφαλῶν, ἀποσφάζουσι τοὺς ἀνθρώπους ἐς ἄγγος καὶ ἔπειτα ἀνενεύκοντες ἄνω ἐπὶ τὸν ὄγκον τῶν φρυγάνων καταχέουσι τὸ αἷμα τοῦ ἀκινάκεω. [4] ἄνω μὲν δὴ φορέουσι τοῦτο, κάτω δὲ παρὰ τὸ ἰδὸν ποιεῦσι τάδε· τῶν ἀποσφαγέντων ἀνδρῶν τοὺς δεξιούς ὤμους πάντας ἀποταμόντες σὺν τῆσι χερσὶ ἐς τὸν ἥερα ἰεῖσι, καὶ ἔπειτα καὶ τὰ ἄλλα ἀπέρξαντες ἰρήγια ἀπαλλάσσονται. χεῖρ δὲ τῆ ἂν πέση κέεται, καὶ χωρὶς ὁ νεκρός.

63. Θυσίαι μὲν νυν αὐταῖ σφι κατεστᾶσι. ὑσὶ δὲ οὗτοι οὐδὲν νομίζουσι, οὐδὲ τρέφειν ἐν τῇ χώρῃ τὸ παράπαν θέλουσι.

64. Τὰ δ' ἐς πόλεμον ἔχοντα ὧδέ σφι διακέεται· ἐπεὰν τὸν πρῶτον ἀνδρα καταβάλῃ ἀνὴρ Σκύθης, τοῦ αἵματος ἐμπίνει, ὅσους δ' ἂν φονεύσῃ ἐν τῇ μάχῃ, τούτων τὰς κεφαλὰς ἀποφέρει τῷ βασιλεῖ. ἀπενεύκας μὲν γὰρ κεφαλὴν τῆς ληΐης μεταλαμβάνει τὴν ἂν λάβῃ, μὴ ἐνεύκας δὲ οὐ. [2] ἀποδείρει δὲ αὐτὴν τρόπῳ τοῖωδε· περιταμών κύκλῳ περὶ τὰ ὦτα καὶ λαβόμενος τῆς κεφαλῆς ἐκσεῖει, μετὰ δὲ σαρκίσας βοῶς πλευρῇ δέψει τῆσι χερσὶ, ὀργάσας δὲ αὐτὸ ἅτε χειρόμακτρον ἔκρηται, ἐκ δὲ τῶν χαλινῶν τοῦ ἵππου τὸν αὐτὸς ἐλαύνει, ἐκ τούτου ἐξάπτει καὶ ἀγάλλεται· ὅς γὰρ ἂν πλεῖστα δέρματα χειρόμακτρα ἔχη, ἀνὴρ ἄριστος οὗτος κέκριται. [3] πολλοὶ δὲ αὐτῶν ἐκ τῶν ἀποδερμάτων καὶ χλαίνας ἐπεινύσθαι ποιεῦσι, συρράπτοντες κατὰ περὶ βαιίτας. πολλοὶ δὲ ἀνδρῶν ἐχθρῶν τὰς δεξιάς χεῖρας νεκρῶν ἐόντων ἀποδείραντες αὐτοῖσι ὄνου καλύπτρας τῶν φαρετρέων ποιεῦνται. δέρμα δὲ ἀνθρώπου καὶ παχὺ καὶ λαμπρὸν ἦν ἄρα, σχεδὸν δερμάτων πάντων λαμπρότατον λευκότητι. [4] πολλοὶ δὲ καὶ ὅλους ἀνδρας ἐκδείραντες καὶ διατείναντες ἐπὶ ξύλων ἐπ' ἵππων περιφέρουσι.

65. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτω σφι νενόμισται, αὐτὰς δὲ τὰς κεφαλὰς, οὗτι πάντων ἀλλὰ τῶν ἐχθίστων, ποιεῦσι τάδε· ἀποπρίσας ἕκαστος πᾶν τὸ ἔνεργε τῶν ὀφρύων ἐκκαθαίρει καὶ ἦν μὲν ἡ πένης, ὁ δὲ ἔξωθεν ὠμοβοέην μούνην περιτεῖνας οὕτω χρᾶται, ἦν δὲ ἡ πλούσιος, τὴν μὲν ὠμοβοέην περιτεῖνει, ἔσωθεν δὲ καταχρυσώσας οὕτω χρᾶται ποτηρίῳ. [2] ποιεῦσι δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν οἰκήϊων ἦν σφι διάφοροι γένωνται καὶ ἦν ἐπικρατήση αὐτοῦ παρὰ τῷ βασιλεῖ, ξείνων δὲ οἱ ἐλθόντων τῶν ἂν λόγον ποιήται, τὰς κεφαλὰς ταύτας παραφέρει καὶ ἐπιλέγει ὡς οἱ ἐόντες οἰκήϊοι πόλεμον προσεθήκαντο καὶ σφεων αὐτὸς ἐπεκράτησε, ταύτην ἀνδραγαθίην λέγοντες.

66. Ἀπαξ δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκάστου ὁ νομάρχης ἕκαστος ἐν τῷ ἑωυτοῦ νομῷ κινρᾶ κρητῆρα οἴνου, ἀπ' οὗ πίνουσι τῶν Σκυθῶν τοῖσι ἂν ἀνδρες πολέμοιοι ἀραιρημένοι ἔωσι. τοῖσι δ' ἂν μὴ κατεργασμένον ἡ τοῦτο, οὐ γέονται τοῦ οἴνου τούτου, ἀλλ' ἠτιμωμένοι ἀποκατέεται· ὄνειδος δὲ σφι ἐστὶ μέγιστον τοῦτο. ὅσοι δὲ ἂν αὐτῶν καὶ κάρτα πολλοὺς ἀνδρας ἀραιρηκότες ἔωσι, οὗτοι δὲ σύνδουο κύλικας ἔχοντες πίνουσι ὁμοῦ.

67. Μάντιες δὲ Σκυθῶν εἰσὶ πολλοί, οἱ μαντεύονται ῥάβδοισι ἰτεῖνησι πολλῆσι ὧδε· ἐπεὰν φακέλους ῥάβδων μεγάλους ἐνείκωνται, θέντες χαμαὶ διεξειλίσσουσι αὐτούς, καὶ ἐπὶ μίαν ἐκάστην ῥάβδον τιθέντες θεσπίζουσι, ἅμα τε λέγοντες ταῦτα συνειλέουσι τὰς ῥάβδους ὀπίσω καὶ αὐτὶς κατὰ μίαν συντιθεῖσι. [2] αὕτη μὲν σφί ἡ μαντικὴ πατρῴη ἐστὶ. οἱ δὲ Ἐνάρες οἱ ἀνδρόγυνοι τὴν Ἀφροδίτην σφίσι λέγουσι μαντικὴν δοῦναι· φιλύρης δ' ὧν φλοιῶ μαντεύονται· ἐπεὰν τὴν φιλύρην τρίχα σχίσῃ, διαπλέκων ἐν τοῖσι δακτύλοισι τοῖσι ἔωυτοῦ καὶ διαλύων χρᾶ.

68. Ἐπεὰν δὲ βασιλεὺς ὁ Σκυθῶν κάμη, μεταπέμπεται τῶν μαντίων ἄνδρας τρεῖς τοὺς εὐδοκίμεοντας μάλιστα, οἱ τρόπῳ τῶ εἰρημένῳ μαντεύονται· καὶ λέγουσι οὗτοι ὡς τὸ ἐπίπαν μάλιστα τάδε, ὡς τὰς βασιληίας ἰστίας ἐπιώρηκε ὃς καὶ ὅς, λέγοντες τῶν ἀσπῶν τὸν ἄν δὴ λέγωσι. [2] τὰς δὲ βασιληίας ἰστίας νόμος Σκύθησι τὰ μάλιστα ἐστὶ ὀμνύναι τότε ἐπεὰν τὸν μέγιστον ὄρκον ἐθέλωσι ὀμνύναι. αὐτίκα δὲ διαλελαμμένος ἄγεται οὗτος τὸν ἄν δὴ φῶσι ἐπιορκῆσαι, ἀπιγμένον δὲ ἐλέγχουσι οἱ μάντιες ὡς ἐπιορκήσας φαίνεται ἐν τῇ μαντικῇ τὰς βασιληίας ἰστίας καὶ διὰ ταῦτα ἀλγέει ὁ βασιλεὺς· ὁ δὲ ἀρνέεται, οὐ φάμενος ἐπιορκῆσαι, καὶ δεινολογέεται. [3] ἀρνεομένου δὲ τούτου ὁ βασιλεὺς μεταπέμπεται ἄλλους διπλησίους μάντιας· καὶ ἦν μὲν καὶ οὗτοι ἐσορῶντες ἐς τὴν μαντικὴν καταδήσωσι ἐπιορκῆσαι, τοῦ δὲ ἰθέως τὴν κεφαλὴν ἀποτάμνουσι, καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ διαλαγχάνουσι οἱ πρῶτοι τῶν μαντίων· [4] ἦν δὲ οἱ ἐπελθόντες μάντιες ἀπολύσωσι, ἄλλοι πάρεισι μάντιες καὶ μάλα ἄλλοι. ἦν ὧν οἱ πλεῦνες τὸν ἄνθρωπον ἀπολύσωσι, δέδοκται τοῖσι πρῶτοισι τῶν μαντίων αὐτοῖσι ἀπόλλυσθαι.

69. Απολλῦσι δὴτα αὐτούς τρόπῳ τοιῶδε· ἐπεὰν ἄμαξαν φρυγάνων πλήσωσι καὶ ὑποζεύξωσι βοῦς, ἐμποδίσαντες τοὺς μάντιας καὶ χεῖρας ὀπίσω δήσαντες καὶ στομώσαντες κατεργνῶσι ἐς μέσα τὰ φρύγανα, ὑποπρήσαντες δὲ αὐτὰ ἀπιεῖσι φοβήσαντες τοὺς βοῦς. [2] πολλοὶ μὲν δὴ συγκατακαίονται τοῖσι μάντισι βόες, πολλοὶ δὲ περικεκαυμένοι ἀποφεύγουσι, ἐπεὰν αὐτῶν ὁ ῥυμὸς κατακαυθῆ. κατακαίουσι δὲ τρόπῳ τῶ εἰρημένῳ καὶ δι' ἄλλας αἰτίας τοὺς μάντιας, ψευδομάντιας καλέοντες. [3] τοὺς δ' ἄν ἀποκτείνῃ βασιλεὺς, τούτων οὐδὲ τοὺς παῖδας λείπει, ἀλλὰ πάντα τὰ ἔρσενά κτείνει, τὰ δὲ θήλεα οὐκ ἀδικεῖ.

70. Ὅρκια δὲ ποιεῦνται Σκύθαι ὧδε πρὸς τοὺς ἄν ποιέωνται· ἐς κύλικα μεγάλην κεραμίνην οἶνον ἐγγέαντες αἶμα συμμίσγουσι τῶν τὸ ὄρκιον ταμνομένων, τύψαντες ὑπέατι ἢ ἐπιταμόντες μαχαίρῃ σμικρὸν τοῦ σώματος, καὶ ἔπειτα ἀποβάψαντες ἐς τὴν κύλικα ἀκινάκην καὶ ὀιστοὺς καὶ σάγαριν καὶ ἀκόντιον· ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, κατεύχονται πολλὰ καὶ ἔπειτα ἀποπίνουσι αὐτοῖ τε οἱ τὸ ὄρκιον ποιέμενοι καὶ τῶν ἐπομένων οἱ πλείστου ἄξιοι.

71. Ταφαὶ δὲ τῶν βασιλέων ἐν Γέροισι εἰσὶ ἐς ὃ ὁ Βορυσθένης ἐστὶ προσπλωτός· ἐνθαῦτα, ἐπεὰν σφί ἀποθάνῃ ὁ βασιλεὺς, ὄρυγμα γῆς μέγα ὀρύσσουσι τετράγωνον, ἔτοιμον δὲ τοῦτο ποιήσαντες ἀναλαμβάνουσι τὸν νεκρὸν, κατακεκηρωμένον μὲν τὸ σῶμα, τὴν δὲ νηδὺν ἀνασχισθεῖσαν καὶ καθαρθεῖσαν, πλέην κυτέρου κεκομμένου καὶ θυμῆματος καὶ σελίνου σπέρματος καὶ ἀννήσου, συνερραμμένην ὀπίσω, καὶ κομίζουσι ἐν ἀμάξῃ ἐς ἄλλο ἔθνος. [2] οἱ δὲ ἄν παραδέξωνται κομισθέντα τὸν νεκρὸν, ποιεῦσι τὰ περ οἱ βασιλῆιοι Σκύθαι· τοῦ ὠτός ἀποτάμνονται, τρίχας περικείρονται, βραχίονας περιτάμνονται, μέτωπον καὶ ῥίνα καταμύσσονται, διὰ τῆς ἀριστερῆς χειρὸς ὀιστοὺς διαβυνέονται. [3] ἐνθεῦτεν δὲ κομίζουσι ἐν τῇ ἀμάξῃ τοῦ βασιλέως τὸν νέκυν ἐς ἄλλο ἔθνος τῶν ἄρχουσι· οἱ δὲ σφί ἔπονται ἐς τοὺς πρότερον ἦλθον. ἐπεὰν δὲ πάντα περιέλθωσι τὸν νέκυν κομίζοντες, ἐν τε Γέροισι ἔσχατα κατοικημένοισι εἰσὶ τῶν ἐθνῶν τῶν ἄρχουσι καὶ ἐν τῇσι ταφῆσι. [4] καὶ ἔπειτα, ἐπεὰν θέωσι τὸν νέκυν ἐν τῇσι θήκησι ἐπὶ στιβάδος, παραπήξαντες αἰχμὰς ἐνθεν καὶ ἐνθεν τοῦ νεκροῦ ξύλα ὑπερτείνουσι καὶ ἔπειτα ῥίψι καταστεγάζουσι, ἐν δὲ τῇ λοιπῇ εὐρυχωρῇ τῆς θήκης τῶν **παλλακῶν** τε μίαν ἀποπνίζαντες **θάπτουσι** καὶ τὸν οἰνοχόον καὶ μάγειρον καὶ ἵπποκόμον καὶ διήκονον καὶ ἀγγελιφόρον καὶ ἵππους καὶ τῶν ἄλλων πάντων ἀπαρχὰς καὶ φιάλας χρυσέας· ἀργύρω δὲ οὐδὲν οὐδὲ χαλκῶ χρέωνται. [5] ταῦτα δὲ ποιήσαντες χούσι πάντες χῶμα μέγα, ἀμιλλώμενοι καὶ προθυμώμενοι ὡς μέγιστον ποιῆσαι.

72. Ἐνιαυτοῦ δὲ περιφερομένου αὐτὶς ποιεῦσι τοιόνδε· λαβόντες τῶν λοιπῶν θεραπόντων τοὺς ἐπιτηδεοτάτους (οἱ δὲ εἰσὶ Σκύθαι ἐγγενέες· οὗτοι γὰρ θεραπεύουσι τοὺς ἄν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς κελεύσῃ ἀργυρώνητοι δὲ οὐκ εἰσὶ σφί θεράποντες), [2] τούτων ὧν τῶν διηκόνων ἐπεὰν ἀποπνίξωσι πεντήκοντα καὶ **ἵππους** τοὺς καλλίστους πεντήκοντα, ἐξελόντες αὐτῶν τὴν κοιλίην καὶ καθήραντες ἐμπιπλάσι

ἀχύρων καὶ συρράπτουσι. [3] ἀψίδος δὲ ἡμισυ ἐπὶ δύο ξύλα στήσαντες ὑπτίον καὶ τὸ ἕτερον ἡμισυ τῆς ἀψίδος ἐπ' ἕτερα δύο, καταπήξαντες τρόπῳ τοιούτῳ πολλὰ ταῦτα, ἔπειτα τῶν ἵππων κατὰ τὰ μήκεια ξύλα παχέα διελάσαντες μέχρι τῶν τραχήλων ἀναβιβάζουσι αὐτοὺς ἐπὶ τὰς ἀψίδας· [4] τῶν δὲ αἱ μὲν πρότεροι ἀψίδες ὑπέχουσι τοὺς ὦμους τῶν ἵππων, αἱ δὲ ὀπισθε παρὰ τοὺς μηρούς τὰς γαστέρας ὑπολαμβάνουσι· σκέλεα δὲ ἀμφότερα κατακρέματα μετέωρα. χαλινούς δὲ καὶ στόμια ἐμβαλόντες ἐς τοὺς ἵππους κατατείνουσι ἐς τὸ πρόσθε αὐτῶν καὶ ἔπειτα ἐκ πασσάλων δέουσι. [5] τῶν δὲ δὴ νεηνίσκων τῶν ἀποπεπνιγμένων τῶν πεντήκοντα ἓνα ἕκαστον ἀναβιβάζουσι ἐπὶ τὸν ἵππον, ὧδε ἀναβιβάζοντες, ἐπεὰν νεκροῦ ἕκαστου παρὰ τὴν ἄκανθαν ξύλον ὀρθὸν διελάσωσι μέχρι τοῦ τραχήλου· κάτωθεν δὲ ὑπερέχει τοῦ ξύλου τούτου τὸ ἐς τόρμον πηγνύουσι τοῦ ἐτέρου ξύλου τοῦ διὰ τοῦ ἵππου. ἐπιστήσαντες δὲ κύκλω τὸ σῆμα ἱππέας τοιούτους ἀπελαύνουσι.

73. Οὕτω μὲν τοὺς βασιλέας θάπτουσι τοὺς δὲ ἄλλους Σκύθας, ἐπεὰν ἀποθάνωσι, περιάγουσι οἱ ἀγχοτάτω προσηκόντες κατὰ τοὺς φίλους ἐν ἀμάξεισι κειμένους. τῶν δὲ ἕκαστος ὑποδεκόμενος εὐωχέει τοὺς ἐπομένους, καὶ τῷ νεκρῷ ἀπάντων παραπλησίως παρατίθησι ὅσα τοῖσι ἄλλοισι. ἡμέρας δὲ τεσσεράκοντα οὕτω οἱ ἰδιῶται περιάγονται, ἔπειτα θάπτονται. [2] θάψαντες δὲ οἱ Σκύφαι καθαίρονται τρόπῳ τοιῷδε. σημεῖοι τὰς κεφαλὰς καὶ ἐκπλυνάμενοι ποιεῦσι περὶ τὸ σῶμα τάδε ἐπεὰν ξύλα στήσωσι τρία ἐς ἄλληλα κεκλιμένα, περὶ ταῦτα πύλους εἰρινέους περιτείνουσι, συμφράξαντες δὲ ὡς μάλιστα λίθους ἐκ πυρὸς διαφανέας ἐσβάλλουσι ἐς σκάφην κειμένην ἐν μέσῳ τῶν ξύλων τε καὶ τῶν πύλων.

74. Ἔστι δὲ σφί **κάνναβις** φυομένη ἐν τῇ χώρῃ πλὴν παχύτητος καὶ μεγάλους τῷ λίνῳ ἐμφερεστάτη ταύτη δὲ πολλῶν ὑπερέχει ἢ κάνναβις. αὕτη καὶ αὐτομάτη καὶ σπειρομένη φύεται, καὶ ἐξ αὐτῆς Θρηκίκες μὲν καὶ εἴματα ποιεῦνται τοῖσι λινέοισι ὁμοίωτα· οὐδ' ἂν, ὅστις μὴ κάρτα τρίβων εἶη αὐτῆς, διαγνοίη λίνου ἢ καννάβιος ἐστὶ· ὃς δὲ μὴ εἶδε κω τὴν κανναβίδα, λίνεον δοκῆσει εἶναι τὸ εἶμα.

75. Ταύτης ὦν οἱ Σκύθαι τῆς καννάβιος τὸ σπέρμα ἐπεὰν λάβωσι, ὑποδύνουσι ὑπὸ τοὺς πύλους, καὶ ἔπειτα ἐπιβάλλουσι τὸ σπέρμα ἐπὶ τοὺς διαφανέας λίθους τῷ **πυρὶ**· τὸ δὲ θυμιᾶται ἐπιβαλλόμενον καὶ ἀτμίδα παρέχεται τοσαύτην ὥστε Ἑλληνικὴ οὐδεμία ἂν μιν πυρὴν ἀποκρατήσῃ. [2] οἱ δὲ Σκύθαι ἀγάμενοι τῇ πυρὴν ὠρύνονται. τοῦτό σφί ἀντι λουτροῦ ἐστὶ. οὐ γὰρ δὴ λούονται ὕδατι τὸ παράπαν τὸ σῶμα. [3] αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν ὕδωρ παραχέουσαι κατασώχουσι περὶ λίθον τρηχὺν τῆς κυπαρίσσου καὶ κέδρου καὶ λιβάνου ξύλου, καὶ ἔπειτα τὸ κατασώχόμενον τοῦτο παχὺ ἐὼν καταπλάσσονται πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον· καὶ ἅμα μὲν εὐωδίη σφέας ἀπὸ τούτου ἴσχει, ἅμα δὲ ἀπαιρέουσαι τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ τὴν καταπλαστὴν γίνονται καθαραὶ καὶ λαμπραί.

76. Ξεινικοῖσι δὲ νομαίοισι καὶ οὗτοι φεύγουσι αἰνῶς χρᾶσθαι, μήτε τεῶν ἄλλων, Ἑλληνικοῖσι δὲ καὶ ἠκίστα, ὡς διέδεξαν Ἀνάχαρσις τε καὶ δεύτερα αὐτὶς Σκύλης. [2] τοῦτο μὲν γὰρ **Ἀνάχαρσις** ἐπέιτε γῆν πολλὴν θεωρήσας καὶ ἀποδεξάμενος κατ' αὐτὴν σοφίην πολλὴν ἐκομίζετο ἐς ἠθεα τὰ Σκυθέων, πλέων δι' Ἑλλησπόντου προσίσχει ἐς Κύζικον. [3] καὶ εὔρε γὰρ τῇ μητρὶ τῶν θεῶν ἀνάγοντας τοὺς Κυζικηνοὺς ὀρθὴν μεγαλοπρεπέως κάρτα, εὔξατο τῇ μητρὶ ὁ Ἀνάχαρσις, ἦν σώς καὶ ὑγίης ἀπονοστήσει ἐς ἑωυτοῦ, θύσειν τε κατὰ ταῦτα κατὰ ὦρα τοὺς Κυζικηνοὺς ποιεῦντας καὶ παννυχίδα στήσειν. [4] ὡς δὲ ἀπίκετο ἐς τὴν Σκυθικὴν καταδὺς ἐς τὴν καλεομένην Ὑλαίην (ἢ δ' ἐστὶ μὲν παρὰ τὸν Ἀχιλλήιον δρόμον, τυγχάνει δὲ πᾶσα ἐοῦσα δενδρέων παντοίων πλέη), ἐς ταύτην δὴ καταδὺς ὁ Ἀνάχαρσις τὴν ὀρθὴν ἐπετέλεε πᾶσαν τῇ θεῷ, τύμπανον τε ἔχων καὶ ἐκδησάμενος ἀγάλματα. [5] καὶ τῶν τις Σκυθέων καταφρασθεὶς αὐτὸν ταῦτα ποιεῦντα ἐσήμηνε τῷ βασιλεῖ Σαυλίῳ· ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπικόμενος ὡς εἶδε τὸν Ἀνάχαρσιν ποιεῦντα ταῦτα, τοξεύσας αὐτὸν ἀπέκτεινε. καὶ νῦν ἦν τις εἴρηται περὶ Ἀναχάρσιος, οὐ φασὶ μιν Σκύθαι γινώσκειν, διὰ τοῦτο ὅτι ἐξεδήμησέ τε ἐς τὴν Ἑλλάδα καὶ Ξεινικοῖσι ἔθεσι διεχρήσατο. [6] ὡς δ' ἐγὼ ἤκουσα Τύμνεω τοῦ Ἀριαπίθεος ἐπιτρόπου, εἶναι αὐτὸν Ἰδανθύρσου τοῦ Σκυθέων βασιλέως πάτρων, παῖδα δὲ εἶναι Γνούρου τοῦ Λύκου τοῦ Σπαργαπίθεος. εἰ ὦν ταύτης ἦν τῆς οἰκῆς ὁ Ἀνάχαρσις, ἴστω ὑπὸ τοῦ ἀδελφεοῦ ἀποθανῶν· Ἰδάνθυρσος γὰρ ἦν παῖς Σαυλίου, Σαύλιος δὲ ἦν ὁ ἀποκτείνας Ἀνάχαρσιν.

77. Καίτοι τινὰ ἤδη ἤκουσα λόγον ἄλλον ὑπὸ Πελοποννησίων λεγόμενον, ὡς ὑπὸ τοῦ Σκυθέων βασιλέως Ἀναχάρσιος ἀποπεμφθεὶς τῆς Ἑλλάδος μαθητὴς γένοιτο, ὀπίσω τε ἀπονοστήσας φαίη πρὸς τὸν ἀποπέμφαντα Ἕλληνας πάντας ἀσχόλους εἶναι ἐς πᾶσαν σοφίην πλὴν Λακεδαιμονίων, τούτοισι δὲ

εἶναι μόνουσι σωφρόνως δοῦναι τε καὶ δέξασθαι λόγον. [2] ἀλλ' οὗτος μὲν ὁ λόγος ἄλλως πέπλασται ὑπ' αὐτῶν Ἑλλήνων, ὁ δ' ὦν ἀνὴρ ὡσπερ πρότερον εἰρέθη διεφθάρη.

78. Οὗτος μὲν νυν οὕτω δὴ ἐπρηξε διὰ ξεινικά τε νόμια καὶ Ἑλληνικάς ὁμιλίας. πολλοῖσι δὲ κάρτα ἔτεσι ὕστερον Σκύλης ὁ Ἀριαπειθεὸς ἔπαθε παραπλήσια τούτῳ. Ἀριαπειθεὶ γὰρ τῷ Σκυθέων βασιλεί γίνεται μετ' ἄλλων παίδων Σκύλης· ἐξ Ἰστροιῆς δὲ γυναικὸς οὗτος γίνεται καὶ οὐδαμῶς ἐγχωρῆς· τὸν ἢ μήτηρ αὕτη γλῶσσάν τε Ἑλλάδα καὶ γράμματα ἐδίδαξε. [2] μετὰ δὲ χρόνῳ ὕστερον Ἀριαπειθεὸς μὲν τελευτᾷ δόλῳ ὑπὸ Σπαργαπειθεὸς τοῦ Ἀγαθύρσων βασιλέως, Σκύλης δὲ τὴν τε βασιλιήν παρέλαβε καὶ τὴν γυναικα τοῦ πατρὸς, τῆ οὐνομα ἦν Ὀποίη· ἦν δὲ αὕτη ἢ Ὀποίη ἀστή, ἐξ ἧς ἦν Ὀρικὸς Ἀριαπειθεὶ παῖς. [3] βασιλεύων δὲ Σκυθέων ὁ Σκύλης διαίτη οὐδαμῶς ἠρέσκετο Σκυψικῆ, ἀλλὰ πολλὸν πρὸς τὰ Ἑλληνικά μᾶλλον τετραμμένος ἦν ἀπὸ παιδεύσιος τῆς ἐπεπαίδευτο, ἐποίεε τε τοιοῦτο· εὔτε ἀγάγοι τὴν στρατιὴν τὴν Σκυθέων ἐς τὸ Βορυσθενειτῶν ἄστῳ (οἱ δὲ Βορυσθενεῖται οὗτοι λέγουσι σφέας αὐτοὺς εἶναι Μιλησίους), ἐς τούτους ὅκως ἔλθοι ὁ Σκύλης, τὴν μὲν στρατιὴν καταλίπεσκε ἐν τῷ προαστείῳ, [4] αὐτὸς δὲ ὅκως ἔλθοι ἐς τὸ τεῖχος καὶ τὰς πύλας ἐγκλήσειε, τὴν στολὴν ἀποθέμενος τὴν Σκυθικὴν λάβεσκε ἂν Ἑλληνίδα ἐσθήτα, ἔχων δ' ἂν ταύτην ἠγόραζε οὔτε δορυφόρων ἐπομένων οὔτε ἄλλου οὐδενός· τὰς δὲ πύλας ἐφύλασσον, μὴ τίς μιν Σκυθέων ἴδοι ἔχοντα ταύτην τὴν στολὴν· καὶ τὰ τε ἄλλα ἐχρᾶτο διαίτη Ἑλληνικῆ καὶ θεοῖσι ἰρὰ ἐποίεε κατὰ νόμους τοὺς Ἑλλήνων. [5] ὅτε δὲ διατρίψειε μῆνα ἢ πλέον τούτου, ἀπαλλάσσετο ἐνδὺς τὴν Σκυθικὴν στολὴν. ταῦτα ποιέεσκε πολλάκις καὶ οἰκία τε ἐδείματο ἐν Βορυσθενείῃ καὶ γυναικα ἔγημε ἐς αὐτὰ ἐπιχωρῆν.

79. Ἐπεῖτε δὲ ἔδεε οἱ κακῶς γενέσθαι, ἐγένετο ἀπὸ προφάσιος τοιῆσδε. ἐπεθύμησε Διονύσῳ Βακχεῖω τελεσθῆναι· μέλλοντι δὲ οἱ ἐς χεῖρας ἄγεσθαι τὴν τελετὴν ἐγένετο φάσμα μέγιστον. [2] ἦν οἱ ἐν Βορυσθενειτῶν τῆ πόλι οἰκίης μεγάλης καὶ πολυτελέος περιβολή, τῆς καὶ ὀλίγῳ τι πρότερον τούτων μνήμην εἶχον, τὴν πέριξ λευκοῦ λίθου σφίγγες τε καὶ γρυῖπες ἔστασαν· ἐς ταύτην ὁ θεὸς ἐνέσκηψε βέλος. καὶ ἡ μὲν κατεκάη πᾶσα, Σκύλης δὲ οὐδὲν τούτου εἶνεκα ἤσσον ἐπετέλεσε τὴν τελετὴν. [3] Σκύθαι δὲ τοῦ βακχεύειν πέρι Ἑλλησι ὀνειδίζουσι· οὐ γὰρ φασὶ οἶκός εἶναι θεὸν ἐξευρίσκειν τοῦτον ὅστις μαίνεσθαι ἐνάγει ἀνθρώπους. [4] ἐπεῖτε δὲ ἐτελέσθη τῷ Βακχεῖῳ ὁ Σκύλης, διεπρήστευσε τῶν τις Βορυσθενειτῶν πρὸς τοὺς Σκύθας λέγων “ἡμῖν γὰρ καταγελάτε, ὦ Σκύθαι, ὅτι βακχεύομεν καὶ ἡμέας ὁ θεὸς λαμβάνει· νῦν οὗτος ὁ δαίμων καὶ τὸν ὑμέτερον βασιλέα λελάβηκε, καὶ βακχεύει τε καὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ μαίνεται. εἰ δέ μοι ἀπιστέετε, ἔπεσθε, καὶ ὑμῖν ἐγὼ δέξω,..” [5] εἶποντο τῶν Σκυθέων οἱ προεστεῶτες, καὶ αὐτοὺς ἀναγαγὼν ὁ Βορυσθενειτῆς λάθρη ἐπὶ πύργον κατείσε. ἐπεῖτε δὲ παρήιε σὺν τῷ θιάσῳ ὁ Σκύλης καὶ εἰδὼν μιν βακχεύοντα οἱ Σκύθαι, κάρτα συμφορὴν μεγάλην ἐποίησαντο, ἐξεληθόντες δὲ ἐσήμαινον πάσῃ τῇ στρατιῇ τὰ ἴδιοιεν.

80. Ὡς δὲ μετὰ ταῦτα ἐξήλαυσε ὁ Σκύλης ἐς ἡθεα τὰ ἔωτοῦ, οἱ Σκύθαι προστησάμενοι τὸν ἀδελφεὸν αὐτοῦ Ὀκταμασάδην, γεγονότα ἐκ τῆς Τήρῳ θυγατρὸς, ἐπανιστέατο τῷ Σκύλῃ. [2] ὁ δὲ μαθὼν τὸ γινόμενον ἐπ' ἔωτοῦ καὶ τὴν αἰτίην δι' ἣν ἐποίεετο, καταφεύγει ἐς τὴν Θρηίκην. πυθόμενος δὲ ὁ Ὀκταμασάδης ταῦτα ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Θρηίκην. ἐπεῖτε δὲ ἐπὶ τῷ Ἰστροῦ ἐγένετο, ἠντίασάν μιν οἱ Θρηίκες, μελλόντων δὲ αὐτῶν συνάψειν ἔπεμψε Σιτάλικης παρὰ τὸν Ὀκταμασάδην λέγων τοιάδε. [3] “τι δεῖ ἡμέας ἀλλήλων πειρηθῆναι; εἷς μὲν μευ τῆς ἀδελφεῆς παῖς, ἔχεις δὲ μευ ἀδελφεόν. σὺ δὲ μοι ἀπόδος τοῦτον, καὶ ἐγὼ σοὶ τὸν σὸν Σκύλην παραδίδωμι· στρατιῇ δὲ μήτε σὺ κινδυνεύσης μήτ' ἐγώ,..” [4] ταῦτά οἱ πέμψας ὁ Σιτάλικης ἐπεκηρυκεύετο· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Ὀκταμασάδῃ ἀδελφὸς Σιτάλκεω πεφευγώς. ὁ δὲ Ὀκταμασάδης καταινείει ταῦτα, ἐκδούς δὲ τὸν ἔωτοῦ μήτρωα Σιτάλκη ἔλαβε τὸν ἀδελφεὸν Σκύλην. [5] καὶ Σιτάλικης μὲν παραλαβὼν τὸν ἀδελφεὸν ἀπήγετο, Σκύλεω δὲ Ὀκταμασάδης αὐτοῦ ταύτη ἀπέταμε τὴν κεφαλὴν. οὕτω μὲν περιστέλλουσι τὰ σφέτερα νόμια Σκύθαι, τοῖσι δὲ παρακτωμένοισι ξεινικὸς νόμος τοιαῦτα ἐπιτίμια διδοῦσι.

81. Πλήθος δὲ τὸ Σκυθέων οὐκ οἶος τε ἐγενόμην ἀτρεκέως πυθέσθαι, ἀλλὰ διαφόρους λόγους περὶ τοῦ ἀριθμοῦ ἤκουον· καὶ γὰρ κάρτα πολλοὺς εἶναι σφέας καὶ ὀλίγους ὡς Σκύθας εἶναι. [2] τοσόνδε μέντοι ἀπέφαινον μοι ἐς ὄψιν. ἔστι μεταξὺ Βορυσθενείας τε ποταμοῦ καὶ Ὑπάνιος χώρος, οὐνομα δὲ οἱ ἐστὶ Ἐξαμπαῖος· τοῦ καὶ ὀλίγῳ τι πρότερον τούτων μνήμην εἶχον, φάμενος ἐν αὐτῷ κρήνην ὕδατος πικροῦ εἶναι, ἀπ' ἧς τὸ ὕδωρ ἀπορρέον τὸν Ὑπανιν ἄποτον ποιέειν. [3] ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ κέεται χαλκήιον, μεγάλῃ καὶ ἐξαπλήσιον τοῦ ἐπὶ στόματι τοῦ Πόντου κρητήρος, τὸν Πausανίης ὁ Κλεομβρότου ἀνέθηκε. [4] ὅς δὲ μὴ εἶδε κω τοῦτον, ᾧδε δηλώσω. ἔξακοσίους ἀμφορέας εὐπετέως χωρεῖ τὸ ἐν Σκύθησι χαλκήιον, πάχος δὲ τὸ Σκυθικὸν τοῦτο χαλκήιον ἐστὶ δακτύλων ἑξ. τοῦτο ὦν

ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ἀπὸ ἀρδίων γενέσθαι. [5] βουλόμενον γὰρ τὸν σφέτερον βασιλέα, τῷ οὐνομα εἶναι Ἀριάνταν, τοῦτον εἰδέναί τὸ πλῆθος τὸ Σκυθέων κελεύειν μιν πάντας Σκύθας ἀρδιὸν ἕκαστον μίαν ἀπὸ τοῦ οἴστου κομίσει. ὅς δ' ἂν μὴ κομίση, θάνατον ἀπειλεῖ. [6] κομισθῆναι τε δὴ χρῆμα πολλὸν ἀρδίων καὶ οἱ δόξαι ἐξ αὐτέων μνημόσυνον ποιήσαντι λιπέσθαι. ἐκ τουτέων δὴ μιν τὸ χαλκήιον ποιῆσαι τοῦτο καὶ ἀναθεῖναι ἐς τὸν Ἑξαμπαῖον τοῦτον. ταῦτα δὲ περὶ τοῦ πλῆθους τοῦ Σκυθέων ἤκουον.

82. Θωμάσια δὲ ἡ χώρα αὕτη οὐκ ἔχει, χωρὶς ἢ ὅτι ποταμούς τε πολλῶ μεγίστους καὶ ἀριθμὸν πλείστους. τὸ δὲ ἀποθωμάσαι ἄξιον καὶ ἀρεξ τῶν ποταμῶν καὶ τοῦ μεγάλους τοῦ πεδίου παρέχεται, εἰρήσεται. ἴχνος Ἡρακλέος φαίνουσι ἐν πέτρῃ ἐνεόν, τὸ ἔοικε μὲν βήματι ἀνδρός, ἔστι δὲ τὸ μέγαθος δίπηχυ, παρὰ τὸν Τύρην ποταμόν. τοῦτο μὲν νυν τοιοῦτο ἐστί, ἀναβήσομαι δὲ ἐς τὸν κατ' ἀρχὰς ἦια λέξων λόγον.

83. Παρασκευαζομένου Δαρείου ἐπὶ τοὺς Σκύθας καὶ ἐπιπέμποντος ἀγγέλους ἐπιτάξοντας τοῖσι μὲν πεζὸν στρατόν, τοῖσι δὲ νέας παρέχειν, τοῖσι δὲ **ζυγύνυσθαι τὸν Θρηίκιον Βόσπορον** Ἀρτάβανος ὁ Ὑστάσπεος, ἀδελφεὸς ἐὼν Δαρείου, ἐχρήριζε μηδαμῶς αὐτὸν στρατηγὴν ἐπὶ Σκύθας ποιέεσθαι, καταλέγων τῶν Σκυθέων τὴν ἀπορίην. [2] ἀλλ' οὐ γὰρ ἔπειθε συμβουλευῶν οἱ χρηστά, ὁ μὲν ἐπέπαυτο, ὁ δὲ, ἐπειδὴ οἱ τὰ ἅπαντα παρεσκεύαστο, ἐξήλαυε τὸν στρατόν ἐκ Σούσων.

84. Ἐνθαῦτα τῶν Περσέων Οἰόβαζος ἐδεήθη Δαρείου τριῶν ἐόντων οἱ παίδων καὶ πάντων στρατευομένων ἕνα αὐτῶ καταλειφθῆναι. ὁ δὲ ἔφη ὡς φίλῳ ἐόντι καὶ μετριῶν δεομένῳ πάντας τοὺς παῖδας καταλείψειν. [2] ὁ μὲν δὴ Οἰόβαζος περιχαρὴς ἦν, ἐλπίζων τοὺς υἱέας στρατηγὴς ἀπολελύσθαι. ὁ δὲ ἐκέλευσε τοὺς ἐπὶ τούτων ἐπεσεῶτας ἀποκτεῖναι πάντας τοὺς Οἰοβάζου παῖδας.

85. Καὶ οὗτοι μὲν ἀποσφαγέντες αὐτοῦ ταύτη ἐλείποντο· Δαρεῖος δὲ ἐπέιτε πορευόμενος ἐκ Σούσων ἀπίκετο **τῆς Καλχηδονίης ἐπὶ τὸν Βόσπορον ἵνα ἔζευκτο ἡ γέφυρα**, ἐνθεῦτεν ἐσβάς ἐς νέα ἔπλεε ἐπὶ τὰς **Κυανέας** καλυμένας, τὰς πρότερον πλαγκτὰς Ἑλληνες φασὶ εἶναι, ἐζόμενος δὲ ἐπὶ ῥίῳ ἐθηεῖτο τὸν **Πόντον** ἐόντα ἀξιοθέητον. [2] πελαγέων γὰρ ἀπάντων πέφυκε θωμασιώτατος· τοῦ τὸ μὲν μῆκος στάδιοι εἰσὶ ἑκατὸν καὶ χίλιοι καὶ μύριοι, τὸ δὲ εὖρος, τῆ εὐρύτατος αὐτὸς ἑωυτοῦ, στάδιοι τριηκόσιοι καὶ τρισχίλιοι. [3] τούτου τοῦ πελάγεος τὸ στόμα ἐστί εὖρος τέσσερες στάδιοι· μῆκος δὲ, τοῦ στόματος ὁ αὐχὴν, τὸ δὴ Βόσπορος κέκληται, κατ' ὃ δὴ ἔζευκτο ἡ γέφυρα, ἐπὶ σταδίους εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἐστί. τείνει δ' ἐς τὴν Προποντίδα ὁ Βόσπορος· [4] ἡ δὲ **Προποντις** εὐσα εὖρος μὲν σταδίων πεντακοσίων, μῆκος δὲ τετρακοσίων καὶ χιλίων, καταδιδοὶ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἐόντα στεινότητα μὲν ἑπτὰ σταδίους, μῆκος δὲ τετρακοσίους. ἐκδιδοὶ δὲ ὁ **Ἑλλήσποντος** ἐς χάσμα πελάγεος τὸ δὴ Αἰγαῖον καλέεται.

86. Μεμέτρηται δὲ ταῦτα ὧδε. νηὺς ἐπίπαν μάλιστα κη κατανύει ἐν μακρομερῆ ὄργυιᾷς ἑπτακισμυρίας, νυκτὸς δὲ ἑξακισμυρίας. [2] ἤδη ὦν ἐς μὲν Φᾶσιν ἀπὸ τοῦ στόματος (τοῦτο γὰρ ἐστί τοῦ Πόντου μακρότατον) ἡμερέων ἑννέα πλόος ἐστί καὶ νυκτῶν ὀκτώ· αὗται ἑνδεκα μυριάδες καὶ ἑκατὸν ὄργυιῶν γίνονται, ἐκ δὲ τῶν ὄργυιῶν τουτέων στάδιοι ἑκατὸν καὶ χίλιοι καὶ μύριοι εἰσὶ. [3] ἐς δὲ Θεμισκύρην τὴν ἐπὶ Θερμώδοντι ποταμῶ ἐκ τῆς Σινδικῆς (κατὰ τοῦτο γὰρ ἐστί τοῦ Πόντου εὐρύτατον) τριῶν τε ἡμερέων καὶ δύο νυκτῶν πλόος· αὗται δὲ τρεῖς μυριάδες καὶ τριήκοντα ὄργυιῶν γίνονται, στάδιοι δὲ τριηκόσιοι καὶ τρισχίλιοι. [4] ὁ μὲν νυν Πόντος οὗτος καὶ Βόσπορος τε καὶ Ἑλλήσποντος οὕτω τέ μοι μεμετρέαται καὶ κατὰ τὰ εἰρημένα πεφύκασι, παρέχεται δὲ καὶ λίμνην ὁ Πόντος οὗτος ἐκδιδοῦσαν ἐς αὐτὸν οὐ πολλῶ τεῶ ἐλάσσῳ ἑωυτοῦ, ἡ Μαῖητις τε καλέεται καὶ μήτηρ τοῦ Πόντου.

87. Ὁ δὲ Δαρεῖος ὡς ἐθεήσατο τὸν Πόντον, ἔπλεε ὀπίσω ἐπὶ τὴν γέφυραν, τῆς ἀρχιτέκτων ἐγένετο **Μανδροκλῆς Σάμιος**· θεησάμενος δὲ καὶ τὸν **Βόσπορον** στήλας ἔστησε δύο ἐπ' αὐτοῦ λίθου λευκοῦ, ἑνταμῶν γραμμάτα ἐς μὲν τὴν Ἀσσύρια ἐς δὲ τὴν Ἑλληνικά, ἔθνεα πάντα ὅσα περ ἦγε· ἦγε δὲ πάντα τῶν ἦρχε. τούτων μυριάδες ἐξηριθμῆθησαν, χωρὶς τοῦ ναυτικοῦ, ἑβδομήκοντα σὺν ἵππεῦσι, νέες δὲ ἑξακόσiai συνελέχθησαν. [2] τῆσι μὲν νυν στήλησι ταύτησι Βυζάντιοι κομίσαντες ἐς τὴν πόλιν ὕστερον τούτων ἐχρήσαντο πρὸς τὸν βωμόν τῆς Ὀρθωσίης Ἀρτέμιδος, χωρὶς ἑνὸς λίθου· οὗτος δὲ κατελείφθη παρὰ τοῦ Διονύσου τὸν νηὸν ἐν Βυζαντίῳ, γραμμάτων Ἀσσυρίων πλέος. τοῦ δὲ Βοσπόρου ὁ χώρος τὸν ἔζευξε βασιλεὺς Δαρεῖος, ὡς ἐμοὶ δοκέει συμβαλλομένῳ, μέσον ἐστί Βυζαντίου τε καὶ τοῦ ἐπὶ στόματι ἰοῦ.

88. Δαρεῖος δὲ μετὰ ταῦτα ἤσθεις τῆ σχεδὴ τὸν ἀρχιτέκτονα αὐτῆς Μανδροκλέα τὸν Σάμιον ἐδωρήσατο πᾶσι δέκα· ἀπ' ὧν δὴ Μανδροκλῆς ἀπαρχὴν ζῶα γραψάμενος πᾶσαν τὴν ζευξίν τοῦ

Βοσπόρου καὶ βασιλέα τε Δαρειὸν ἐν προεδρίῃ κατήμενον καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ διαβαίνοντα ταῦτα γραφάμενος ἀνέθηκε ἔς τὸ Ἡραῖον, ἐπιγράψας τάδε.

[2] Βόσπορον ἰχθυόεντα γεφυρώσας ἀνέθηκε
Μανδροκλῆς Ἡρη μνημόσυνον σχεδίσας,
αὐτῷ μὲν στέφανον περιθείς, Σαμίοισι δὲ κῦδος,
Δαρείου βασιλέος ἐκτελέσας κατὰ νοῦν.

89. Ταῦτα μὲν νυν τοῦ ζεύξαντος τὴν γέφυραν μνημόσυνα ἐγένετο. **Δαρεῖος** δὲ δωρησάμενος Μανδροκλέα διέβαινε ἔς τὴν **Εὐρώπην**, τοῖσι Ἴωσι παραγγείλας πλέειν ἔς τὸν Πόντον μέχρι Ἰστρου ποταμοῦ, ἐπεὰν δὲ ἀπίκωνται ἔς τὸν Ἴστρον, ἐνθαῦτα αὐτὸν περιμένειν ζευγνύοντας τὸν ποταμόν. τὸ γὰρ δὴ **ναυτικὸν** ἦγον Ἴωνές τε καὶ Αἰολέες καὶ Ἑλλησπόντιοι. [2] ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς Κυανέας διεκπλώσας ἔπλεε ἰθὺ τοῦ Ἰστρου, ἀναπλώσας δὲ ἀνὰ ποταμόν δυῶν ἡμερέων πλόον ἀπὸ θαλάσσης, τοῦ ποταμοῦ τὸν ἀχένα, ἔκ τοῦ σχίζεται τὰ στόματα τοῦ Ἰστρου, ἐζεύγνυε. [3] Δαρεῖος δὲ ὡς διέβη τὸν Βόσπορον κατὰ τὴν σχεδίσαν, **ἐπορεύετο διὰ τῆς Θρηήκης**, ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ Τεάρου ποταμοῦ τὰς **πηγάς** ἐστρατοπεδεύσατο ἡμέρας τρεῖς.

90. Ὁ δὲ **Τέαρως** λέγεται ὑπὸ τῶν περιοίκων εἶναι ποταμῶν ἄριστος τὰ τε ἄλλα τὰ ἔς ἄκεσιν φέροντα καὶ δὴ καὶ ἀνδράσι καὶ ἵπποισι ψώρην ἀκέσασθαι. εἰσὶ δὲ αὐτοῦ αἱ πηγαὶ δυῶν δέουσαι τεσσεράκοντα, ἔκ πέτρης τῆς αὐτῆς ῥέουσαι, καὶ αἱ μὲν αὐτέων εἰσὶ ψυχραὶ αἱ δὲ θερμαί. [2] ὁδὸς δ' ἐπ' αὐτάς ἐστι ἴση ἔξ Ἡραίου τε πόλιος τῆς παρὰ Περίνθω καὶ ἔξ Ἀπολλωνίης τῆς ἐν τῷ Εὐξεινῷ πόντῳ, δυῶν ἡμερέων ἑκατέρῃ. ἐκδιδοὶ δὲ ὁ Τέαρως οὗτος ἔς τὸν Κοντάδεσδον ποταμόν, ὁ δὲ Κοντάδεσδος ἔς τὸν Ἀγριάνην, ὁ δὲ Ἀγριάνης ἔς τὸν Ἐβρον, ὁ δὲ ἔς θάλασσαν τὴν παρ' Αἴνῳ πόλι.

91. Ἐπὶ τοῦτον ὧν τὸν ποταμόν ἀπικόμενος ὁ Δαρεῖος ὡς ἐστρατοπεδεύσατο, ἠσθεις τῷ ποταμῷ στήλην ἔστησε καὶ ἐνθαῦτα, γράμματα ἐγγράψας λέγοντα τάδε. [2] “Τεάρου ποταμοῦ κεφαλαὶ ὕδωρ ἄριστόν τε καὶ κάλλιστον παρέχονται πάντων ποταμῶν· καὶ ἐπ' αὐτάς ἀπίκετο ἐλαύνων ἐπὶ Σκύθας στρατὸν ἀνὴρ ἄριστος τε καὶ κάλλιστος πάντων ἀνθρώπων, Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπεος, Περσέων τε καὶ πάσης τῆς ἠπειροῦ βασιλεύς,,. ταῦτα δὲ ἐνθαῦτα ἐγράφη.

92. Δαρεῖος δὲ ἐνθεῦτεν ὀρηθεις ἀπίκετο ἐπ' ἄλλον ποταμόν τῷ οὖνομα Ἀρτησκόος ἐστι, ὃς διὰ Ὀδρουσέων ῥέει. ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμόν ἀπικόμενος ἐποίησε τοιόνδε· ἀποδέξας χωρίον τῆ στρατιῆ ἐκέλευε πάντα ἄνδρα λίθον ἓνα παρεξίοντα τιθέναι ἔς τὸ ἀποδεδεγμένον τοῦτο χωρίον. ὡς δὲ ταῦτα ἡ στρατιῆ ἐπετέλεσε, ἐνθαῦτα κολωνοὺς μεγάλους τῶν λίθων καταλιπὼν ἀπήλαυε τὴν στρατιῆν.

93. Πρὶν δὲ ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸν Ἴστρον, πρῶτους αἰρέει **Γέτας** τοὺς ἀθανατίζοντας. οἱ μὲν γὰρ τὸν Σαλμυδησὸν ἔχοντες **Θρηήκες** καὶ ὑπὲρ Ἀπολλωνίης τε καὶ Μεσαμβροῖης πόλιος οἰκημένοι, καλεῦμενοι δὲ Κυρμιάναι καὶ Νιψαῖοι, ἀμαχητὶ σφέας αὐτοὺς παρέδωσαν Δαρεῖῳ· οἱ δὲ Γέται πρὸς ἀγνωμοσύνην τραπόμενοι ἀντίκα ἐδουλώθησαν, Θρηήκων ἐόντες ἀνδρηότατοι καὶ δικαιοτάτοι.

94. Ἀθανατίζουσι δὲ τόνδε τὸν τρόπον· οὔτε ἀποθνήσκειν ἑωυτοὺς νομίζουσι ἵεναι τε τὸν ἀπολλύμενον παρὰ **Σάλμοξιν δαίμονα**· οἱ δὲ αὐτῶν τὸν αὐτὸν τοῦτον ὀνομάζουσι Γεβελείζιν· [2] διὰ πεντετηρίδος τε τὸν πάλῳ λαχόντα αἰεὶ σφέων αὐτῶν ἀποπέμπουσι ἄγγελον παρὰ τὸν Σάλμοξιν, ἐντελλόμενοι τῶν ἂν ἐκάστοτε δέωνται, πέμπουσι δὲ ὧδε· οἱ μὲν αὐτῶν ταχθέντες ἀκόντια τρία ἔχουσι, ἄλλοι δὲ διαλαβόντες τοῦ ἀποπεμπομένου παρὰ τὸν Σάλμοξιν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἀνακινήσαντες αὐτὸν μετέωρον ῥίπτουσι ἔς τὰς λόγχας. ἦν μὲν δὴ ἀποθάνη ἀναπαρεῖς, τοῖσι δὲ ἴλεος ὁ θεὸς δοκέει εἶναι· [3] ἦν δὲ μὴ ἀποθάνη, αἰτιῶνται αὐτὸν τὸν ἄγγελον, φάμενοί μιν ἄνδρα κακὸν εἶναι, αἰτιησάμενοι δὲ τοῦτον ἄλλον ἀποπέμπουσι· ἐντέλλονται δὲ ἔτι ζῶντι. [4] οὗτοι οἱ αὐτοὶ Θρηήκες καὶ πρὸς βροντὴν τε καὶ ἀστραπὴν τοξεύοντες ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπειλέουσι τῷ θεῷ, οὐδένα ἄλλον θεὸν νομίζοντες εἶναι εἰ μὴ τὸν σφέτερον.

95. Ὡς δὲ ἐγὼ πυνθάνομαι τῶν τὸν Ἑλλησποντον οἰκεόντων Ἑλλήνων καὶ Πόντον, τὸν Σάλμοξιν τοῦτον ἐόντα ἄνθρωπον δουλεῦσαι ἐν Σάμῳ, δουλεῦσαι δὲ Πυθαγόρῃ τῷ Μνησάρχῳ, [2] ἐνθεῦτεν δὲ αὐτὸν γενόμενον ἐλεύθερον χρήματα κτήσασθαι μεγάλα, κτησάμενον δὲ ἀπελθεῖν ἔς τὴν ἑωυτοῦ. ἄτε δὲ κακοβίων τε ἐόντων τῶν Θρηήκων καὶ ὑπαφρονεστέρων, τὸν Σάλμοξιν τοῦτον ἐπιστάμενον δίαίταν τε Ἰάδα καὶ ἠθεα βαθύτερα ἢ κατὰ Θρηήκας, οἷα Ἑλλησι τε ὀμιλήσαντα καὶ Ἑλλήνων οὐ τῷ

ασθενεστάτῳ σοφιστῇ Πυθαγόρῃ, [3] κατασκευάσασθαι ἀνδρεῶνα, ἐς τὸν πανδοκεύοντα τῶν ἀστῶν τοὺς πρῶτους καὶ εὐωχέοντα ἀναδιδάσκειν ὡς οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ συμπόται αὐτοῦ οὔτε οἱ ἐκ τούτων αἰεὶ γινόμενοι ἀποθανέονται, ἀλλ' ἤξουσι ἐς χῶρον τοῦτον ἵνα αἰεὶ περιόντες ἕξουσι τὰ πάντα ἀγαθὰ. [4] ἐν ᾧ δὲ ἐποίεε τὰ καταλεχθέντα καὶ ἔλεγε ταῦτα, ἐν τούτῳ κατάγειον οἴκημα ἐποίεετο. ὡς δὲ οἱ παντελέως εἶχε τὸ οἴκημα, ἐκ μὲν τῶν Θρηϊκῶν ἠφανίσθη, καταβὰς δὲ κάτω ἐς τὸ κατάγειον οἴκημα διαιτᾶτο ἐπ' ἕτεα τρία· [5] οἱ δὲ μιν ἐπόθεόν τε καὶ ἐπένηθεν ὡς τεθνεῶτα. τετάρτῳ δὲ ἔτει ἐφάνη τοῖσι Θρηϊξί, καὶ οὕτω πιθανὰ σφί ἐγένετο τὰ ἔλεγε ὁ Σάλμοξις. ταῦτα φασὶ μιν ποιῆσαι.

96. Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τούτου καὶ τοῦ καταγαίου οἰκήματος οὔτε ἀπιστέω οὔτε ὧν πιστεύω τι λήην, δοκέω δὲ πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τὸν Σάλμοξιν τοῦτον γενέσθαι Πυθαγόρῳ. [2] εἶτε δὲ ἐγένετό τις Σάλμοξις ἄνθρωπος, εἴτ' ἐστὶ δαίμων τις Γέτησι οὗτος ἐπιχώριος, χαιρέτω. οὗτοι μὲν δὴ τρόπῳ τοιούτῳ χρεώμενοι ὡς ἐχειρώθησαν ὑπὸ Περσέων, εἶποντο τῷ ἄλλῳ στρατῷ.

97. **Δαρεῖος** δὲ ὡς ἀπίκετο καὶ ὁ πεζὸς ἅμ' αὐτῷ στρατὸς ἐπὶ τὸν Ἰστρὸν, ἐνθαῦτα διαβάντων πάντων Δαρεῖος ἐκέλευσε τοὺς τε Ἴωνας τὴν σχεδὴν λύσαντας ἔπεσθαι κατ' ἠπειρον ἐωυτῷ καὶ τὸν ἐκ τῶν νεῶν στρατόν. [2] μελλόντων δὲ τῶν Ἰώνων λύειν καὶ ποιέειν τὰ κελευόμενα, Κώης ὁ Ἐρξάνδρου στρατηγὸς ἐὼν Μυτιληναίων ἔλεξε Δαρεῖῳ τάδε, πυθόμενος πρότερον εἰ οἱ φίλον εἶη γνώμη ἀποδέκεσθαι παρὰ τοῦ βουλομένου ἀποδείκνυσθαι. [3] “ὦ βασιλεῦ, ἐπὶ γῆν γὰρ μέλλεις στρατεύεσθαι τῆς οὔτε ἀρηρομένον φανήσεται οὐδὲν οὔτε πόλις οἰκειομένη· σύ νυν γέφυραν ταύτην ἔα κατὰ χώραν ἐστάναι, φυλάκους αὐτῆς λιπῶν τούτους οἵπερ μιν ἔζευξαν. [4] καὶ ἦν τε κατὰ νόον πρήξωμεν εὐρόντες Σκύθας, ἐστὶ ἄποδος ἡμῖν, ἦν τε καὶ μὴ σφεας εὐρεῖν δυνώμεθα, ἢ γε ἄποδος ἡμῖν ἀσφαλῆς· οὐ γὰρ ἔδεισά κω μὴ ἐσωθῆωμεν ὑπὸ Σκυθέων μάχῃ, ἀλλὰ μᾶλλον μὴ οὐ δυνάμενοι σφέας εὐρεῖν πάθωμεν τι ἀλώμενοι. [5] καὶ τάδε λέγειν φαίη τις ἂν με ἐμειυτοῦ εἴνεκεν, ὡς καταμένω· ἐγὼ δὲ γνώμην μὲν τὴν εὐρισκὸν ἀρίστην σοί, βασιλεῦ, ἐς μέσον φέρω, αὐτὸς μέντοι ἔψομαί τοι καὶ οὐκ ἂν λειφθῆιν,.. [6] κάρτα τε ἦσθη τῇ γνώμῃ Δαρεῖος καὶ μιν ἀμείψατο τοῖσιδε. “Ξεῖνε Λέσβιε, σωθέντος ἐμεῦ ὀπίσω ἐς οἶκον τὸν ἐμὸν ἐπιφάνηθί μοι πάντως, ἵνα σε ἀντὶ χρηστῆς συμβουλῆς χρηστοῖσι ἔργοισι ἀμείψωμαι,..”

98. Ταῦτα δὲ εἶπας καὶ ἀπάψας ἄμματα ἐξήκοντα ἐν ἱμάντι καλέσας ἐς λόγους τοὺς Ἰώνων τυράννους ἔλεγε τάδε. [2] “ἄνδρες Ἴωνες, ἡ μὲν πρότερον γνώμη ἀποδεχθεῖσα ἐς τὴν γέφυραν μετείσθω μοι, ἔχοντες δὲ τὸν ἱμάντα τόνδε ποιέετε τάδε. ἐπεὶ ἐμὲ ἴδητε τάχιστα πορευόμενον ἐπὶ Σκύθας, ἀπὸ τούτου ἀρξάμενοι τοῦ χρόνου λύετε ἄμμα ἐν ἐκάστης ἡμέρης· ἦν δὲ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ μὴ παρῶ ἀλλὰ διεξέλθωσι ὑμῖν αἱ ἡμέραι τῶν ἀμμάτων, ἀποπλέετε ἐς τὴν ὑμετέρην αὐτῶν. [3] μέχρι δὲ τούτου, ἐπεῖτε οὕτω μετέδοξε, φυλάσσετε τὴν σχεδὴν, πᾶσαν προθυμίην σωτηρίας τε καὶ φυλακῆς παρεχόμενοι. ταῦτα δὲ ποιεῦντες ἐμοὶ μεγάλως χαριεῖσθε,..” Δαρεῖος μὲν ταῦτα εἶπας ἐς τὸ πρόσω ἐπέιγετο.

99. Τῆς δὲ **Σκυθικῆς γῆς ἢ Θρηϊκῆς** τὸ ἐς θάλασσαν πρόκειται· κόλπου δὲ ἀγομένου τῆς γῆς ταύτης, ἢ Σκυθικῆς τε ἐκδέκεται καὶ ὁ Ἰστρὸς ἐκιδίδει ἐς αὐτήν, πρὸς εὖρον ἄνεμον τὸ στόμα τετραμμένος. [2] τὸ δὲ ἀπὸ Ἰστρου ἔρχομαι σημανέων τὸ πρὸς θάλασσαν αὐτῆς τῆς Σκυθικῆς χώρας ἐς μέτροσιν. ἀπὸ Ἰστρου αὕτη ἤδη ἢ ἀρχαίη Σκυθίη ἐστὶ, πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ νότον ἄνεμον κειμένη, μέχρι πόλιος Καρκινίτιδος καλεομένης. [3] τὸ δὲ ἀπὸ ταύτης τὴν μὲν ἐπὶ θάλασσαν τὴν αὐτὴν φέρουσιν, ἐοῦσαν ὀρεινὴν τε χώραν καὶ προκειμένην τὸ ἐς Πόντον, νέμεται τὸ **Ταυρικὸν ἔθνος** μέχρι χερσονήσου τῆς τρηχέης καλεομένης· αὕτη δὲ ἐς θάλασσαν τὴν πρὸς ἀπηλιώτην ἄνεμον κατήκει. [4] ἐστὶ γὰρ τῆς Σκυθικῆς τὰ δύο μέρη τῶν οὖρων ἐς θάλασσαν φέροντα, τὴν τε πρὸς μεσαμβρίην καὶ τὴν πρὸς τὴν ἠῶ, κατὰ περὶ τῆς Ἀττικῆς χώρας· καὶ παραπλήσια ταύτη καὶ οἱ Ταῦροι νέμονται τῆς Σκυθικῆς, ὡς εἰ τῆς Ἀττικῆς ἄλλο ἔθνος καὶ μὴ Ἀθηναῖοι νεμοῖατο τὸν γουνὸν τὸν Σουνιακόν, μᾶλλον ἐς τὸν πόντον τὴν ἄκρην ἀνέχοντα, τὸν ἀπὸ Θεορικοῦ μέχρι Ἀναφλύστου δήμου· [5] λέγω δὲ ὡς εἶναι ταῦτα σμικρὰ μεγάλοισι συμβάλλειν· τοιοῦτον ἢ Ταυρικὴ ἐστὶ. ὅς δὲ τῆς Ἀττικῆς ταῦτα μὴ παραπέπλωκε, ἐγὼ δὲ ἄλλως δηλώσω· ὡς εἰ τῆς Ἰηπυγίης ἄλλο ἔθνος καὶ μὴ Ἰηπυγες ἀρξάμενοι ἐκ Βρεντεσίου λιμένος ἀποταμοῖατο μέχρι Τάραντος καὶ νεμοῖατο τὴν ἄκρην. δύο δὲ λέγων ταῦτα πολλὰ λέγω παρόμοια, τοῖσι ἄλλοισι ἔοικε ἢ Ταυρικῆς.

100. Τὸ δ' ἀπὸ τῆς Ταυρικῆς ἤδη Σκύθαι τὰ κατύπερθε τῶν Ταύρων καὶ τὰ πρὸς θαλάσσης τῆς ἠοίης νέμονται, τοῦ τε Βοσπόρου τοῦ Κιμμερίου τὰ πρὸς ἐσπέρας καὶ τῆς λίμνης τῆς Μαυρίτιδος μέχρι

Τανάιδος ποταμοῦ, ὃς ἐκδίδοι ἐς μυχὸν τῆς λίμνης ταύτης. [2] ἤδη ὦν ἀπὸ μὲν Ἰστρου τὰ κατύπερθε ἐς τὴν μεσόγαιαν φέροντα ἀποκληίεται ἡ Σκυθικὴ ὑπὸ πρώτων Ἀγαθύρσων, μετὰ δὲ Νευρῶν, ἔπειτα δὲ Ἀνδροφάγων, τελευταίων δὲ Μελαγχλαίνων.

101. Ἔστι ὦν τῆς Σκυθικῆς ὡς εἰσῆς τετραγώνου, τῶν δύο μερέων κατηκόντων ἐς θάλασσαν, πάντῃ ἴσον τό τε ἐς τὴν μεσόγαιαν φέρον καὶ τὸ παρὰ τὴν θάλασσαν. [2] ἀπὸ γὰρ Ἰστρου ἐπὶ Βορυσθένεα δέκα ἡμερέων ὁδὸς ἀπὸ Βορυσθένεος τε ἐπὶ τὴν λίμνην τὴν Μαιῆτιν ἑτερέων δέκα· καὶ τὸ ἀπὸ θαλάσσης ἐς μεσόγαιαν ἐς τοὺς Μελαγχλαίνους τοὺς κατύπερθε Σκυψέων οἰκημένους εἴκοσι ἡμερέων ὁδός. [3] ἡ δὲ ὁδὸς ἡ ἡμερησίῃ ἀνὰ διηκόσια στάδια συμβέβληταί μοι. οὕτω ἂν εἴη τῆς Σκυθικῆς τὰ ἐπικάρσια τετρακισχιλίων σταδίων καὶ τὰ ὄρθια τὰ ἐς τὴν μεσόγαιαν φέροντα ἑτέρων τοσούτων σταδίων. ἡ μὲν νυν γῆ αὕτη ἐστὶ μέγαθος τοσαύτη.

102. Οἱ δὲ Σκύθαι δόντες σφίσι λόγον ὡς οὐκ οἴοι τε εἰσὶ τὸν Δαρείου στρατὸν ἰθυμαχίῃ διώσασθαι μῦνοι, ἔπεμπον ἐς τοὺς πλησιοχώρους ἀγγέλους· τῶν δὲ καὶ δὴ οἱ βασιλέες συνελθόντες ἐβουλευόντο ὡς στρατοῦ ἐπελαύνοντος μεγάλου. [2] ἦσαν δὲ οἱ συνελθόντες βασιλέες **Ταύρων** καὶ **Ἀγαθύρσων** καὶ Νευρῶν καὶ Ἀνδροφάγων καὶ Μελαγχλαίνων καὶ Γελωνῶν καὶ Βουδίνων καὶ Σαυροματέων.

103. Τούτων Ταῦροι μὲν νόμοισι τοιοῖσδε χρέωνται· θύουσι μὲν τῆ, παρθένῳ τούς τε ναυηγούς καὶ τοὺς ἂν λάβωσι Ἑλλήνων ἐπαναχθέντες τρόπῳ τοιῷδε· [2] καταρξάμενοι ῥοπάλῳ παίουσι τὴν κεφαλὴν. οἱ μὲν δὴ λέγουσι ὡς τὸ σῶμα ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ ὠθέουσι κάτω (ἐπὶ γὰρ κρημνοῦ ἴδρται τὸ ἰρόν), τὴν δὲ κεφαλὴν ἀνασταυροῦσι· οἱ δὲ κατὰ μὲν τὴν κεφαλὴν ὁμολογέουσι, τὸ μέντοι σῶμα οὐκ ὠθέεσθαι ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ λέγουσι ἀλλὰ γῆ κρύπτεσθαι. τὴν δὲ δαίμονα ταύτην τῆ θύουσι λέγουσι αὐτοὶ Ταῦροι Ἰφιγένειαν τὴν Ἀγαμέμνονος εἶναι. [3] πολεμίους δὲ ἄνδρας τοὺς ἂν χειρῶσονται ποιεῦσι τάδε· ἀποταμῶν ἕκαστος κεφαλὴν ἀποφέρεται ἐς τὰ οἰκία, ἔπειτα ἐπὶ ξύλου μεγάλου ἀναπέρας ἰστᾶ ὑπὲρ τῆς οἰκίης ὑπερέχουσαν πολλόν, μάλιστα δὲ ὑπὲρ τῆς καπνοδόκης. φασὶ δὲ τούτους φυλάκους τῆς οἰκίης πάσης ὑπεραιωρέεσθαι. ζῶσι δὲ ἀπὸ λήϊς τε καὶ πολέμου.

104. Ἀγάθυρσοι δὲ ἀβρότατοι ἀνδρῶν εἰσι καὶ χρυσοφόροι τὰ μάλιστα, ἐπικοινωνοῦν δὲ τῶν γυναικῶν τὴν μίξιν ποιεῦνται, ἵνα κασίγνητοι τε ἀλλήλων ἔωσι καὶ οἰκῆιοι ἐόντες πάντες μῆτε φθόνῳ μῆτε ἔχθει χρέωνται ἐς ἀλλήλους. τὰ δὲ ἄλλα νόμια Θρηῆι προσκεχωρήκασιν.

105. Νευροὶ δὲ νόμοισι μὲν χρέωνται Σκυθικοῖσι, γενεῇ δὲ μῆ πρότερον σφέας τῆς Δαρείου στρατηλασίης κατέλαβε ἐκλιπεῖν τὴν χώραν πᾶσαν ὑπὸ ὀφίων· ὀφίας γὰρ σφι πολλοὺς μὲν ἡ χώρα ἀνέφαινε, οἱ δὲ πλεῦνες ἄνωθεν σφι ἐκ τῶν ἐρήμων ἐπέπεσον, ἐς ὃ πιεζόμενοι οἴκησαν μετὰ Βουδίνων τὴν ἐωυτῶν ἐκλιπόντες. κινδυνεύουσι δὲ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι γόητες εἶναι. [2] λέγονται γὰρ ὑπὸ Σκυθέων καὶ Ἑλλήνων τῶν ἐν τῇ Σκυθικῇ κατοικημένων ὡς ἔτεος ἐκάστου ἅπαξ τῶν Νευρῶν ἕκαστος λύκος γίνεται ἡμέρας ὀλίγας καὶ αὐτὶς ὀπίσω ἐς τῷτὸ κατίσταται. ἐμὲ μὲν νυν ταῦτα λέγοντες οὐ πείθουσι, λέγουσι δὲ οὐδὲν ἦσσαν, καὶ ὁμνῦσι δὲ λέγοντες.

106. **Ἀνδροφάγοι** δὲ ἀγριώτατα πάντων ἀνθρώπων ἔχουσι ἤθεα, οὔτε δίκην νομίζοντες οὔτε νόμῳ οὐδενὶ χρεώμενοι· νομάδες δὲ εἰσι, ἐσθῆτά τε φορέουσι τῇ Σκυθικῇ ὁμοίην, γλώσσαν δὲ ἰδίην, ἀνδροφαγέουσι δὲ μῦνοι τούτων.

107. Μελάγχλαινοι δὲ εἶματα μὲν μέλανα φορέουσι πάντες, ἐπ' ὧν καὶ τὰς ἐπωνυμίας ἔχουσι, νόμοισι δὲ Σκυθικοῖσι χρέωνται.

108. **Βουδῖνοι** δὲ ἔθνος ἐὸν μέγα καὶ πολλὸν γλαυκόν τε πᾶν ἰσχυρῶς ἐστὶ καὶ πυρρόν· πόλις δὲ ἐν αὐτοῖσι πεπόλισται **ξυλίνη**, οὖνομα δὲ τῇ πόλι ἐστὶ Γελωνός. τοῦ δὲ τείχεος μέγαθος κῶλον ἕκαστον τριήκοντα σταδίων ἐστὶ, ὑψηλὸν δὲ καὶ πᾶν ξύλινον, καὶ αἱ οἰκίαι αὐτῶν ξύλιναι καὶ τὰ ἰρά. [2] ἐστὶ γὰρ δὴ αὐτόθι **Ἑλληνικῶν θεῶν** ἰρὰ Ἑλληνικῶς κατεσκευασμένα ἀγάλμασι τε καὶ βωμοῖσι καὶ νηοῖσι ξυλίνοισι, καὶ τῷ Διονύσῳ τριετηρίδας ἀνάγουσι καὶ βακχεύουσι. εἰσὶ γὰρ οἱ Γελωνοὶ τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνες, ἐκ τῶν δὲ ἐμπορίων ἐξαναστάντες οἴκησαν ἐν τοῖσι Βουδῖνοισι· καὶ γλώσση τὰ μὲν Σκυθικῇ, τὰ δὲ Ἑλληνικῇ χρέωνται.

109. Βουδῖνοι δὲ οὐ τῇ αὐτῇ γλώσση χρέωνται καὶ Γελωνοί, οὐδὲ δίαιτα ἡ αὐτή. οἱ μὲν γὰρ Βουδῖνοι ἐόντες αὐτόχθονες νομάδες τε εἰσὶ καὶ φθειροτραγέουσι μῦνοι τῶν ταύτη, Γελωνοὶ δὲ γῆς τε ἐργάται καὶ σιτοφάγοι καὶ κήπους ἐκτημένοι, οὐδὲν τὴν ἰδέην ὅμοιοι οὐδὲ τὸ χρῶμα. ὑπὸ μέντοι Ἑλλήνων καλέονται καὶ οἱ Βουδῖνοι Γελωνοί, οὐκ ὀρθῶς καλεόμενοι. [2] ἡ δὲ χώρα σφέων πᾶσα ἐστὶ δασέα ἰδησι παντοίησι· ἐν δὲ τῇ ἰδῇ τῇ πλείστη ἐστὶ λίμνη μεγάλη τε καὶ πολλή καὶ ἔλος καὶ κάλαμος περὶ αὐτήν. ἐν

δὲ ταύτη ἐνύδριες ἀλίσκονται καὶ κάστορες καὶ ἄλλα θηρία τετραγωνοπρόσωπα, τῶν τὰ δέρματα παρὰ τὰς σισύρνas παραρράπτεται, καὶ οἱ ὄρχιες αὐτοῖσι εἰσὶ χρήσιμοι ἐς ὑστερέων ἄκεσιν.

110. Σαυροματέων δὲ περὶ ὧδε λέγεται. ὅτε Ἕλληνας Ἀμαζόσι ἐμαχέσαντο (τὰς δὲ Ἀμαζόνas καλέουσι Σκύθαι Οἰόρπατα, δύναται δὲ τὸ οὖνομα τοῦτο κατὰ Ἑλλάδα γλώσσαν ἀνδροκτόνοι οἰὸρ γὰρ καλέουσι ἄνδρα, τὸ δὲ πατὰ κτείνειν), τότε λόγος τοὺς Ἕλληνας νικήσαντας τῇ ἐπὶ Θερωδόντι μάχῃ ἀποπλέειν ἄγοντας τρισὶ πλοίοισι τῶν Ἀμαζόνων ὅσας ἐδυνάετο ζωγρῆσαι, τὰς δὲ ἐν τῷ πελάγει ἐπιθεμένας ἐκκόψαι τοὺς ἄνδρας. [2] πλοῖα δὲ οὐ γινώσκειν αὐτὰς οὐδὲ πηδαλίοισι χρᾶσθαι οὐδὲ ἰστίοισι οὐδὲ εἰρεσίῃ· ἀλλ' ἐπεὶ ἐξέκοψαν τοὺς ἄνδρας ἐφέροντο κατὰ κῦμα καὶ ἄνεμον, καὶ ἀπικνέονται τῆς λίμνης τῆς Μαυήτιδος ἐπὶ Κρημνούς· οἱ δὲ Κρημνοὶ εἰσὶ γῆς τῆς Σκυθέων τῶν ἐλευθέρων. ἐνθαῦτα ἀποβᾶσαι ἀπὸ τῶν πλοίων αἱ Ἀμαζόνες ὁδοιπόρουσιν ἐς τὴν οἰκεομένην. ἐντυχοῦσαι δὲ πρῶτῳ ἵπποφορβίῳ τοῦτο διήρπασαν, καὶ ἐπὶ τούτων ἵππαζόμεναι ἐληίζοντο τὰ τῶν Σκυθέων.

111. Οἱ δὲ Σκύθαι οὐκ εἶχον συμβαλέσθαι τὸ πρῆγμα· οὔτε γὰρ φωνὴν οὔτε ἐσθῆτα οὔτε τὸ ἔθνος ἐγίνωσκον, ἀλλ' ἐν θώματι ἦσαν ὀκόθεν ἔλθοιεν, ἐδόκεον δ' αὐτὰς εἶναι ἄνδρας τὴν αὐτὴν ἡλικίην ἔχοντας, μάχην τε δὴ πρὸς αὐτὰς ἐποιεῦντο. ἐκ δὲ τῆς μάχης τῶν νεκρῶν ἐκράτησαν οἱ Σκύθαι, καὶ οὕτω ἐγνώσαν ἐούσας γυναῖκας. [2] βουλευομένοισι ὧν αὐτοῖσι ἔδοξε κτείνειν μὲν οὐδενὶ τρόπῳ ἔτι αὐτὰς, ἐωπῶν δὲ τοὺς νεωτάτους ἀποπέμψαι ἐς αὐτὰς, πλῆθος εἰκάσαντας ὅσαι περὶ ἐκεῖναι ἦσαν τούτους δὲ στρατοπεδεύεσθαι πλησίον ἐκείνων καὶ ποιεῖν τὰ περὶ ἂν καὶ ἐκεῖναι ποιεώσι. ἦν δὲ αὐτοὺς διώκωσι, μάχεσθαι μὲν μὴ, ὑποφεύγειν δὲ· ἐπεὶ δὲ παύσονται, ἐλθόντας αὐτίς πλησίον στρατοπεδεύεσθαι. ταῦτα ἐβουλεύσαντο οἱ Σκύθαι βουλόμενοι ἐξ αὐτέων παῖδας ἐκγενήσεσθαι. ἀποπεμφθέντες δὲ οἱ νεηνίσκοι ἐποίουν τὰ ἐντεταλμένα.

112. Ἐπεὶ δὲ ἔμαθον αὐτοὺς αἱ Ἀμαζόνες ἐπ' οὐδεμιῇ δηλήσει ἀπιγμένους, ἔων χαίρειν· προσεχώρουσιν δὲ πλησιατέρω τὸ στρατόπεδον τῷ στρατοπέδῳ ἐπ' ἡμέρη ἐκάστη. εἶχον δὲ οὐδὲν οὐδ' οἱ νεηνίσκοι, ὥσπερ αἱ Ἀμαζόνες, εἰ μὴ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἵππους, ἀλλὰ ζῶν ἐζῶν τὴν αὐτὴν ἐκείνησι, θηρεύοντές τε καὶ ληιζόμενοι.

113. Ἐποίουν δὲ αἱ Ἀμαζόνες ἐς τὴν μεσαμβρίην τοιόνδε· ἐγίνοντο σποράδες κατὰ μίαν τε καὶ δύο, πρόσω δὴ ἀπ' ἀλλήλων ἐς εὐμαρείην ἀποσκιδνάμεναι. μαθόντες δὲ καὶ οἱ Σκύθαι ἐποίουν τῶντὸ τοῦτο. καὶ τις μουνωθεισέων τινὶ αὐτέων ἐνεχρίμπετο, [2] καὶ ἡ Ἀμαζὼν οὐκ ἀπωθέετο ἀλλὰ περιεῖδε χρῆσασθαι. καὶ φωνῆσαι μὲν οὐκ εἶχε, οὐ γὰρ συνίεσαν ἀλλήλων, τῇ δὲ χειρὶ ἔφραζε ἐς τὴν ὑστεραίην ἐλθεῖν ἐς τῶντὸ χωρίον καὶ ἕτερον ἄγειν, σημαίνουσα δύο γενέσθαι καὶ αὐτὴ ἕτερον ἄξειν. [3] ὁ δὲ νεηνίσκος, ἐπεὶ ἀπῆλθε, ἔλεξε ταῦτα πρὸς τοὺς λοιπούς· τῇ δὲ δευτεραίῃ ἦλθε ἐς τὸ χωρίον αὐτός τε οὗτος καὶ ἕτερον ἦγε, καὶ τὴν Ἀμαζόνα εὗρε δευτέραν αὐτὴν ὑπομένουσαν. οἱ δὲ λοιποὶ νεηνίσκοι ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, καὶ αὐτοὶ ἐκτιλώσαντο τὰς λοιπὰς τῶν Ἀμαζόνων.

114. Μετὰ δὲ συμμίζαντες τὰ στρατόπεδα οἶκεον ὁμοῦ, γυναῖκα ἔχων ἕκαστος ταύτην τῇ τὸ πρῶτον συνεμίχθη. τὴν δὲ φωνὴν τὴν μὲν τῶν γυναικῶν οἱ ἄνδρες οὐκ ἐδυνάετο μαθεῖν, τὴν δὲ τῶν ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες συνέλαβον. [2] ἐπεὶ δὲ συνῆκαν ἀλλήλων, ἔλεξαν πρὸς τὰς Ἀμαζόνas τάδε οἱ ἄνδρες. “ἡμῖν εἰσὶ μὲν τοκέες, εἰσὶ δὲ κτήσιες· νῦν ὧν μηκέτι πλεῦνα χρόνον ζῶν τοιήνδε ἔχωμεν, ἀλλ' ἀπελθόντες ἐς τὸ πλῆθος διαιτώμεθα. γυναῖκας δὲ ἔξομεν ὑμέας καὶ οὐδαμὰς ἄλλας,, αἱ δὲ πρὸς ταῦτα ἔλεξαν τάδε. [3] “ἡμεῖς οὐκ ἂν δυναίμεθα οἰκέειν μετὰ τῶν ὑμετέρων γυναικῶν· οὐ γὰρ τὰ αὐτὰ νόμαια ἡμῖν τε κἀκείνησι ἐστί. ἡμεῖς μὲν τοξεύομεν τε καὶ ἀκοντίζομεν καὶ ἵππαζόμεθα, ἔργα δὲ γυναικῆα οὐκ ἐμάθομεν· αἱ δὲ ὑμέτεραι γυναῖκες τούτων μὲν οὐδὲν τῶν ἡμεῖς κατελέξαμεν ποιεῦσι, ἔργα δὲ γυναικῆα ἐργάζονται μένουσαι ἐν τῆσι ἀμάξεισι, οὐτ' ἐπὶ θήρην ἰοῦσαι οὔτε ἄλλη οὐδαμῆ. [4] οὐκ ἂν ὧν δυναίμεθα ἐκείνησι συμφέρεσθαι. ἀλλ' εἰ βούλεσθε γυναῖκας ἔχειν ἡμέας καὶ δοκέειν εἶναι δίκαιοι, ἐλθόντες παρὰ τοὺς τοκέας ἀπολάχετε τῶν κτημάτων τὸ μέρος, καὶ ἔπειτα ἐλθόντες οἰκώμεν ἐπὶ ἡμέων αὐτῶν,, ἐπέιθοντο καὶ ἐποίησαν ταῦτα οἱ νεηνίσκοι.

115. Ἐπεῖτε δὲ ἀπολαχόντες τῶν κτημάτων τὸ ἐπιβάλλον ἦλθον ὀπίσω παρὰ τὰς Ἀμαζόνas, ἔλεξαν αἱ γυναῖκες πρὸς αὐτοὺς τάδε. [2] “ἡμέας ἔχει φόβος τε καὶ δέος ὅπως χρῆ οἰκέειν ἐν τῷδε τῷ χώρῳ, τοῦτο μὲν ὑμέας ἀποστερησάσας πατέρων, τοῦτο δὲ γῆν τὴν ὑμετέραν δηλησαμένας πολλά. [3] ἀλλ' ἐπεῖτε ἀξιοῦτε ἡμέας γυναῖκας ἔχειν, τάδε ποιεῖτε ἅμα ἡμῖν· φέρετε ἐξαναστῶμεν ἐκ τῆς γῆς τῆσδε καὶ περήσαντες Τάναιν ποταμὸν οἰκώμεν,,

116. Ἐπεΐθοντο καὶ ταῦτα οἱ νεηγίσκοι, διαβάντες δὲ τὸν Τανάϊν ὁδοιπόρουσιν πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα τριῶν μὲν ἡμερέων ἀπὸ τοῦ Τανάιδος ὁδόν, τριῶν δὲ ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς Μαιήτιδος πρὸς βορέην ἄνεμον. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τοῦτον τὸν χῶρον ἐν τῷ νῦν κατοικίηται, οἴκησαν τοῦτον. [2] καὶ διαίτη ἀπὸ τούτου χρέωνται τῇ παλαιῇ τῶν Σαυροματέων αἰ γυναῖκες, καὶ ἐπὶ θήρη ἐπ' ἵππων ἐκφοιτῶσαι ἅμα τοῖσι ἀνδράσι καὶ χωρὶς τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐς πόλεμον φοιτῶσαι καὶ στολὴν τὴν αὐτὴν τοῖσι ἀνδράσι φορέουσαι.

117. Φωνῇ δὲ οἱ Σαυρομάται νομίζουσι Σκυθικῇ, σολοικίζοντες αὐτῇ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου, ἐπεὶ οὐ χρηστῶς ἐξέμαθον αὐτὴν αἰ Ἀμαζόνες. τὰ περὶ γάμων δὲ ὧδέ σφι διακέεται. οὐ γαμῆται παρθένος οὐδεμία πρὶν ἂν τῶν πολεμίων ἄνδρα ἀποκτείνῃ· αἱ δὲ τινὲς αὐτέων καὶ τελευτῶσι γηραιαὶ πρὶν γήμασθαι, οὐ δυνάμεναι τὸν νόμον ἐκπλήσαι,

118. Ἐπὶ τούτων ὧν τῶν καταλεχθέντων ἐθνέων τοὺς βασιλέας ἀλισμένους ἀπικόμενος τῶν Σκυθέων οἱ ἄγγελοι ἔλεγον **ἐκδιδάσκοντες ὡς ὁ Πέρσης**, ἐπειδὴ οἱ τὰ ἐν τῇ ἠπειρῷ τῇ ἑτέρῃ πάντα κατέστραπται, γέφυραν ζεύξας ἐπὶ τῷ αὐχένι τοῦ Βοσπόρου διαβέβηκε ἐς τήνδε τὴν ἠπειρον, διαβάς δὲ καὶ καταστρεψάμενος Θρηάκας γεφυροῖ ποταμὸν Ἰστρον, βουλόμενος καὶ τάδε πάντα ὑπ' ἑωυτῷ ποιήσασθαι. [2] “ὕμεις ὧν μηδενὶ τρόπῳ ἐκ τοῦ μέσου κατήμενοι περιύδητε ἡμέας διαφθαρέντας, ἀλλὰ τῶντὸ νοήσαντες ἀντιάζωμεν τὸν ἐπιόντα. οὐκὼν ποιήσετε ταῦτα; ἡμεῖς μὲν πιεζόμενοι ἢ ἐκλείψομεν τὴν χώραν ἢ μένοντες ὁμολογίῃ χρῆσομεθα. [3] τί γὰρ πάθωμεν μὴ βουλομένων ὑμῶν τιμωρέειν; ὑμῖν δὲ οὐδὲν ἐπὶ τούτῳ ἔσται ἐλαφρότερον. ἦκει γὰρ ὁ Πέρσης οὐδὲν τι μᾶλλον ἐπ' ἡμέας ἢ οὐ καὶ ἐπ' ὑμέας, οὐδέ οἱ καταχρήσει ἡμέας καταστρεψάμενῳ ὑμῶν ἀπέχεσθαι. [4] μέγα δὲ ὑμῖν λόγων τῶνδε μαρτύριον ἐρέομεν. εἰ γὰρ ἐπ' ἡμέας μούρους ἐστρατηλάτεε ὁ Πέρσης τίσασθαι τῆς πρόσθε δουλοσύνης βουλόμενος, χρῆν αὐτὸν πάντων τῶν ἄλλων ἀπεχόμενον ἰέναι οὕτω ἐπὶ τὴν ἡμετέραν, καὶ ἂν ἐδήλου πᾶσι ὡς ἐπὶ Σκύθας ἐλαύνει καὶ οὐκ ἐπὶ τοὺς ἄλλους. [5] νῦν δὲ ἐπεῖτε τάχιστα διέβη ἐς τήνδε τὴν ἠπειρον, τοὺς αἰεὶ ἐμποδῶν γινομένους ἡμεροῦται πάντας· τοὺς τε δὴ ἄλλους ἔχει ὑπ' ἑωυτῷ Θρηάκας καὶ δὴ καὶ τοὺς ἡμῖν ἐόντας πλησιοχώρους Γέτας,·

119. Ταῦτα Σκυθέων ἐπαγγελλομένων ἐβουλεύοντο οἱ βασιλεῖς οἱ ἀπὸ τῶν ἐθνέων ἦκοντες, καὶ σφεων ἐσχίσθησαν αἰ γνῶμαί· ὁ μὲν γὰρ Γελωνός καὶ ὁ Βουδίνος καὶ ὁ Σαυρομάτης κατὰ τῶντὸ γενόμενοι ὑπεδέκοντο Σκύθησι τιμωρήσειν, ὁ δὲ Ἀγάθυρος καὶ Νευρός καὶ Ἀνδροφάγος καὶ οἱ τῶν Μελαγχλαίων καὶ Ταύρων τάδε Σκύθησι ὑπεκρίναντο. [2] “εἰ μὲν μὴ ὑμεῖς ἔατε οἱ πρότεροι ἀδικήσαντες Πέρσας καὶ ἄρξαντες πολέμου, τούτων δεόμενοι τῶν νῦν δέεσθε λέγειν τε ἂν ἐφαίνεσθε ἡμῖν ὀρθά, καὶ ἡμεῖς ὑπακούσαντες τῶντὸ ἂν ὑμῖν ἐπρήσομεν. [3] νῦν δὲ ὑμεῖς τε ἐς τὴν ἐκείνων ἐσβαλόντες γῆν ἄνευ ἡμῶν ἐπεκρατέετε Περσέων ὅσον χρόνον ὑμῖν ὁ θεὸς παρεδίδου, καὶ ἐκεῖνοι, ἐπεὶ σφεας ὠτὸς θεὸς ἐγείρει, τὴν ὁμοίην ὑμῖν ἀποδίδουσι. [4] ἡμεῖς δὲ οὔτε τι τότε ἠδικήσαμεν τοὺς ἄνδρας τούτους οὐδὲν οὔτε νῦν πρότεροι πειρησόμεθα ἀδικεῖν. ἦν μέντοι ἐπίη καὶ τὴν ἡμετέραν ἄρξη τε ἀδικέων, καὶ ἡμεῖς οὐ πεισόμεθα, μέχρι δὲ τοῦτο ἴδωμεν, μενέομεν παρ' ἡμῖν αὐτοῖσι· ἦκει γὰρ δοκέομεν οὐκ ἐπ' ἡμέας Πέρσας ἀλλ' ἐπὶ τοὺς αἰτίους τῆς ἀδικίης γενομένους,·

120. Ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ἐπύθοντο οἱ Σκύθαι, ἐβουλεύοντο ἰθυμαχίην μὲν μηδεμίαν ποιέεσθαι ἐκ τοῦ ἐμφανέος, ὅτε δὴ σφι οὗτοι γε σύμμαχοι οὐ προσεγίνοντο, ὑπεξιώντες δὲ καὶ ὑπεξελαύνοντες τὰ φρέατα τὰ παρεξίονεν αὐτοὶ καὶ τὰς κρήνας συγχοῦν, τὴν ποίην τε ἐκ τῆς γῆς ἐκτρίβειν, διχοῦ σφέας διελόντες. [2] καὶ πρὸς μὲν τὴν μίαν τῶν μοιρέων, τῆς ἐβασίλευε Σκώπασις, προσχωρέειν Σαυρομάτας· τούτους μὲν δὴ ὑπάγειν, ἦν ἐπὶ τοῦτο τράπηται ὁ Πέρσης ἰθὺ Τανάιδος ποταμοῦ παρὰ τὴν Μαιήτιν λίμνην ὑποφεύγοντας, ἀπελαύνοντος τε τοῦ Πέρσεω ἐπιόντας διώκειν. αὐτὴ μὲν σφι μία ἦν μοῖρα τῆς βασιλείης, τεταγμένη ταύτην τὴν ὁδὸν ἢ περ εἰρηται· [3] τὰς δὲ δύο τῶν βασιληίων, τὴν τε μεγάλην τῆς ἦρχε Ἰδάνθυρος καὶ τὴν τρίτην τῆς ἐβασίλευε Τάξας, συνελθούσας ἐς τῶντὸ καὶ Γελωνῶν τε καὶ Βουδίνων προσγενομένων, ἡμέρης καὶ τούτους ὁδῷ προέχοντας τῶν Περσέων ὑπεξάγειν, ὑπιόντας τε καὶ ποιέοντες τὰ βεβουλευμένα· [4] πρῶτα μὲν νῦν ὑπάγειν σφέας ἰθὺ τῶν χωρέων τῶν ἀπειπαμένων τὴν σφετέρην συμμαχίην, ἵνα καὶ τούτους ἐκπολεμώσωσι· εἰ γὰρ μὴ ἐκόντες γε ὑπέδυσαν τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Πέρσας, ἀλλ' ἀέκοντας ἐκπολεμώσωσι· μετὰ δὲ τοῦτο ὑποστρέφειν ἐς τὴν σφετέρην καὶ ἐπιχειρέειν, ἦν δὴ βουλευομένοισι δοκέη.

121. Ταῦτα οἱ Σκύθαι βουλευσάμενοι ὑπηντίαζον τὴν Δαρείου στρατιήν, **προδρόμους ἀποστείλαντες** τῶν ἵππέων τοὺς ἀρίστους. τὰς δὲ ἀμάξας ἐν τῆσι σφι διαιτᾶτο τὰ τέκνα καὶ αἱ

γυναῖκες πάσας καὶ τὰ πρόβατα πάντα, πλὴν ὅσα σφι ἐς φορβὴν ἱκανὰ ἦν τοσαῦτα ὑπολιπόμενοι, τὰ ἄλλα ἅμα τῆσι ἀμάξησι προέπεμψαν, ἐντειλάμενοι αἰεὶ τὸ πρὸς βορέω ἐλαύνειν.

122. Ταῦτα μὲν δὴ προεκομίζετο. τῶν δὲ Σκυθῶν οἱ πρόδρομοι ὡς εὗρον τοὺς Πέρσας ὅσον τε τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπέχοντας ἀπὸ τοῦ Ἰστρου, οὗτοι μὲν τούτους εὐρόντες, ἡμέρης ὁδῶ προέχοντες, ἐστρατοπεδεύοντο τὰ ἐκ τῆς γῆς φυόμενα λεαίνοντες, [2] οἱ δὲ Πέρσαι ὡς εἶδον ἐπιφανείσαν τῶν Σκυθῶν τὴν ἵππον, ἐπήσαν κατὰ στίβον αἰεὶ ὑπαγόντων· καὶ ἔπειτα (πρὸς γὰρ τὴν μίαν τῶν μοιρῶν ἴθυσαν) οἱ Πέρσαι ἐδίωκον πρὸς ἡῶ τε καὶ ἰθὺ Τανάιδος. [3] διαβάντων δὲ τούτων τὸν Τάναιν ποταμὸν οἱ Πέρσαι ἐπιδιὰβάντες ἐδίωκον, ἐς ὃ τῶν Σαυροματέων τὴν χώραν διεξεληθόντες ἀπίκοντο ἐς τὴν τῶν Βουδίνων.

123. Ὅσον μὲν δὴ χρόνον οἱ Πέρσαι ἦσαν διὰ τῆς Σκυθικῆς καὶ τῆς Σαυροματίδος χώρας, οἱ δὲ εἶχον οὐδὲν σίνεσθαι ἄτε τῆς χώρας ἐούσης χέρσου· ἐπεῖτε δὲ ἐς τὴν τῶν **Βουδίνων χώραν** ἐσέβαλλον, ἐνθαῦτα δὴ ἐντυχόντες τῷ ξυλίνῳ τείχεϊ, ἐκλελοιπότην τῶν Βουδίνων καὶ κεκενωμένου τοῦ τείχεος πάντων, **ἐνέπηρσαν** αὐτό. [2] τοῦτο δὲ ποιήσαντες εἶποντο αἰεὶ τὸ πρόσω κατὰ στίβον, ἐς ὃ διεξεληθόντες ταύτην ἐς τὴν ἔρημον ἀπίκοντο. ἡ δὲ ἔρημος αὕτη ὑπὸ οὐδαμῶν νέμεται ἀνδρῶν, κέεται δὲ ὑπὲρ τῆς Βουδίνων χώρας ἐούσα πλῆθος ἑπτὰ ἡμερῶν ὁδοῦ. [3] ὑπὲρ δὲ τῆς ἐρήμου Θυσσαγέται οἰκεῖν, ποταμοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν τέσσερες μεγάλοι ῥέοντες διὰ Μαιητέων ἐκδιδοῦσι ἐς τὴν λίμνην τὴν καλεομένην Μαιήτιν, τοῖσι οὐνόματα κέεται τάδε, Λύκος Ὁαρος Τάναις Σύργις.

124. Ἐπεὶ ὧν ὁ Δαρεῖος ἤλθε ἐς τὴν ἔρημον, παυσάμενος τοῦ δρόμου ἴδρυσεν τὴν στρατιὴν ἐπὶ ποταμῷ Ὁάρῳ. τοῦτο δὲ ποιήσας ὀκτὼ τείχεα ἐτείχεε μεγάλα, ἴσον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντα, σταδίου ὡς ἐξήκοντα μάλιστα κη' τῶν ἔτι ἐς ἐμὲ τὰ ἐρείπια σὸα ἦν. [2] ἐν ᾧ δὲ οὗτος πρὸς ταῦτα ἐτράπετο, οἱ διωκόμενοι Σκύθαι περιελθόντες τὰ κατύπερθε ὑπέστρεφον ἐς τὴν Σκυθικὴν. ἀφανισθέντων δὲ τούτων τὸ παράπαν, ὡς οὐκέτι ἐφαντάζοντο σφι, οὕτω δὴ ὁ Δαρεῖος τείχεα μὲν ἐκεῖνα ἡμίεργα μετήκε, αὐτὸς δὲ ὑποστρέψας ἦεν πρὸς ἐσπέρην, δοκέων τούτους τε πάντας τοὺς Σκύθας εἶναι καὶ πρὸς ἐσπέρην σφέας φεύγειν.

125. Ἐλαύνων δὲ τὴν ταχίστην τὸν στρατὸν ὡς ἐς τὴν Σκυθικὴν ἀπίκετο, ἐνέκυρσε ἀμφοτέρῃσι τῆσι μοίρῃσι τῶν Σκυθῶν, ἐντυχὼν δὲ ἐδίωκε ὑπεκφέροντας ἡμέρης ὁδῶ. [2] καὶ οὐ γὰρ ἀνίει ἐπιῶν ὁ Δαρεῖος, οἱ Σκύθαι κατὰ τὰ βεβουλευμένα ὑπέφευγον ἐς τῶν ἀπειπαμένων τὴν σφετέρην συμμαχίην, πρῶτην δὲ ἐς τῶν Μελαγχλαίων τὴν γῆν. [3] ὡς δὲ ἐσβαλόντες τούτους ἐτάραξαν οἱ τε Σκύθαι καὶ οἱ Πέρσαι, κατηγέοντο οἱ Σκύθαι ἐς τῶν Ἀνδροφάγων τοὺς χώρους· ταραχθέντων δὲ καὶ τούτων ὑπήγον ἐπὶ τὴν Νευρίδα· ταρᾶσομένων δὲ καὶ τούτων ἦσαν ὑποφεύγοντες οἱ Σκύθαι ἐς τοὺς Ἀγαθύρσους. [4] Ἀγαθύρσοι δὲ ὀρέοντες καὶ τοὺς ὀμούρους φεύγοντας ὑπὸ Σκυθῶν καὶ τεταραγμένους, πρὶν ἢ σφι ἐμβαλεῖν τοὺς Σκύθας πέμψαντες κήρυκα ἀπηγόρευον Σκύθησι μὴ ἐπιβαίνειν τῶν σφετέρων οὖρων, προλέγοντες ὡς εἰ πειρήσονται ἐσβαλόντες, σφίσι πρῶτα διαμαχήσονται. [5] Ἀγάθυρσοι μὲν προείπαντες ταῦτα ἐβοήθηον ἐπὶ τοὺς οὖρους, ἐρύκειν ἐν νόῳ ἔχοντες τοὺς ἐπιόντας· Μελάγχλαινοι δὲ καὶ Ἀνδροφάγοι καὶ Νευροὶ ἐσβαλόντων τῶν Περσῶν ἅμα Σκύθησι οὔτε πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο ἐπιλαθόμενοι τε τῆς ἀπειλῆς ἔφευγον αἰεὶ τὸ πρὸς βορέω ἐς τὴν ἔρημον τεταραγμένοι. [6] οἱ δὲ Σκύθαι ἐς μὲν τοὺς Ἀγαθύρσους οὐκέτι ἀπείπαντας ἀπικνέοντο, οἱ δὲ ἐκ τῆς Νευρίδος χώρας ἐς τὴν σφετέρην κατηγέοντο τοῖσι Πέρσῃσι.

126. Ὡς δὲ πολλὸν τοῦτο ἐγίνετο καὶ οὐκ ἐπαύετο, πέμψας Δαρεῖος ἵππεα παρὰ τὸν Σκυθῶν βασιλέα **Ἰδάνθυρσον** ἔλεγε τάδε. “δαιμόνιε ἀνδρῶν, τί φεύγεις αἰεὶ, ἐξεόν τοι τῶνδε τὰ ἕτερα ποιεῖν; εἰ μὲν γὰρ ἀξιόχρεος δοκέεις εἶναι σεωπῶ τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι ἀντιωθῆναι, σὺ δὲ τὰς τε καὶ παυσάμενος πλάνης μάχεσθαι· εἰ δὲ συγγινώσκεαι εἶναι ἡσσω, σὺ δὲ καὶ οὕτω παυσάμενος τοῦ δρόμου δεσπότη τῷ σῶ δῶρα φέρων γῆν τε καὶ ὕδωρ ἔλθε ἐς λόγους,,.

127. Πρὸς ταῦτα ὁ Σκυθῶν βασιλεὺς Ἰδάνθυρσος λέγει τάδε. “οὕτω τὸ ἐμὸν ἔχει, ὦ Πέρσα. ἐγὼ οὐδένα κω ἀνθρώπων δείσας ἔφυγον οὔτε πρότερον οὔτε νῦν σὲ φεύγω, οὐδέ τι νεώτερον εἰμὶ ποιήσας νῦν ἢ καὶ ἐν εἰρήνῃ ἐώθεα ποιεῖν. [2] ὃ τι δὲ οὐκ αὐτίκα μάχομαι τοι, ἐγὼ καὶ τοῦτο σημανέω. ἡμῖν οὔτε ἄστυα οὔτε γῆ πεφυτευμένη ἐστὶ, τῶν πέρι δείσαντες μὴ ἀλῶ, ἢ καρῆ ταχύτερον ἂν ὑμῖν συμμίσοιμεν ἐς μάχην. εἰ δὲ δέοι πάντως ἐς τοῦτο κατὰ τάχος ἀπικνέεσθαι, τυγχάνουσι ἡμῖν ἐόντες τάφοι πατρῴοι· [3] φέρετε, τούτους ἀνευρόντες συγγέειν πειρᾶσθε αὐτούς, καὶ γνώσεσθε τότε εἴτε ὑμῖν μαχησόμεθα περὶ τῶν τάφων εἴτε καὶ οὐ μαχησόμεθα. πρότερον δέ, ἢν μὴ ἡμέας λόγος αἰρέῃ, οὐ συμμίσοιμεν τοι. [4] ἀμφὶ μὲν μάχῃ τοσαῦτα εἰρήσθω, δεσπότης δὲ ἐμοὺς ἐγὼ Δία τε νομίζω τὸν ἐμὸν πρόγονον καὶ Ἰστίην

τὴν Σκυθέων βασιλείαν μούρους εἶναι. σοὶ δὲ ἀντὶ μὲν δώρων γῆς τε καὶ ὕδατος δῶρα πέμψω τοιαῦτα οἷα σοὶ πρέπει ἐλθεῖν, ἀντὶ δὲ τοῦ ὅτι δεσπότης ἔφησας εἶναι ἐμός, κλαίειν λέγω,,. τοῦτο ἐστὶ ἢ ἀπὸ Σκυθέων ῥήσις.

128. Ὁ μὲν δὴ κῆρυξ οἰχώκεε ἀγγελέων ταῦτα Δαρείῳ, οἱ δὲ Σκυθέων βασιλεῖς ἀκούσαντες τῆς δουλοσύνης τὸ οὖνομα ὀργῆς ἐπλήσθησαν. [2] τὴν μὲν δὴ μετὰ Σαυροματέων μοῖραν ταχθεῖσαν, τῆς ἦρχε Σκώπασις, πέμπουσι Ἰωσι κελεύοντες ἐς λόγους ἀπικέσθαι, τούτοις οἱ τὸν Ἰστρον ἐζευγμένον ἐφρούρουσαν· αὐτῶν δὲ τοῖσι ὑπολειπομένοις ἔδοξε πλανᾶν μὲν μηκέτι Πέρσας, σίτα δὲ ἐκάστοτε ἀναιρεομένοις ἐπιτίθεσθαι. νωμῶντες ὧν σίτα ἀναιρεομένους τοὺς Δαρείου ἐποίουν τὰ βεβουλευμένα. [3] ἢ μὲν δὴ ἵππος τὴν ἵππον αἰεὶ **τράπεσκε** ἢ τῶν Σκυθέων, **οἱ δὲ τῶν Περσέων ἵππῶται φεύγοντες** ἐσέπιπτον ἐς τὸν πεζόν, ὁ δὲ πεζὸς ἂν ἐπεκούρουε· οἱ δὲ Σκύθαι ἐσαράξαντες τὴν ἵππον ὑπέστρεφον τὸν πεζὸν φοβεόμενοι. ἐποίοντο δὲ καὶ τὰς νύκτας παραπλησίας προσβολὰς οἱ Σκύθαι.

129. Τὸ δὲ τοῖσι Πέρσησι τε ἦν σύμμαχον καὶ τοῖσι Σκύθησι ἀντίξοον ἐπιτιθεμένοις τῷ Δαρείου στρατοπέδῳ, θῶμα μέγιστον ἐρέω, τῶν τε ὄνων ἢ φωνῆ καὶ τῶν ἡμίονων τὸ εἶδος. [2] οὔτε γὰρ ὄνον οὔτε ἡμίονον γῆ ἢ Σκυθικὴ φέρει, ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, οὐδὲ ἔστι ἐν τῇ Σκυθικῇ πάσῃ χώρῃ τὸ παράπαν οὔτε ὄνος οὔτε ἡμίονος διὰ τὰ ψύχρα. ὑβρίζοντες ὧν οἱ ὄνοι ἐτάρασσον τὴν ἵππον τῶν Σκυθέων. [3] πολλάκις δὲ ἐπελαυνόντων ἐπὶ τοὺς Πέρσας μετὰ ὅκως ἀκούσειαν οἱ ἵπποι τῶν ὄνων τῆς φωνῆς, ἐτάρασσοντο τε ὑποστρεφόμενοι καὶ ἐν θώματι ἔσκον, ὀρθὰ ἰστάντες τὰ ὦτα, ἅτε οὔτε ἀκούσαντες πρότερον φωνῆς τοιαύτης οὔτε ἰδόντες τὸ εἶδος.

130. Ταῦτα μὲν νῦν ἐπὶ σμικρόν τι ἐφέροντο τοῦ πολέμου. οἱ δὲ Σκύθαι ὅκως τοὺς Πέρσας ἴδοιεν τεθορυβημένους, ἵνα παραμένοιεν τε ἐπὶ πλέω χρόνον ἐν τῇ Σκυθικῇ καὶ παραμένοντες ἀνιώατο τῶν πάντων ἐπιδευέες ἐόντες, ἐποίουν τοιάδε· ὅκως τῶν προβάτων τῶν σφετέρων αὐτῶν καταλίποιν μετὰ τῶν νομέων, αὐτοὶ ἂν ὑπεξήλαυον ἐς ἄλλον χώρον. οἱ δὲ ἂν Πέρσαι ἐπελθόντες λάβεσκον τὰ πρόβατα καὶ λαβόντες ἐπηείροντο ἂν τῷ πεπονημένῳ.

131. Πολτάκις δὲ τοιοῦτου γινομένου, τέλος Δαρείος τε ἐν ἀπορήσῃ εἶχετο, καὶ οἱ Σκυθέων βασιλεῖς μαθόντες τοῦτο ἐπεμπον κῆρυκα **δῶρα** Δαρείῳ φέροντα ὄρνιθα τε καὶ μῦν καὶ βάτραχον καὶ οἰστοὺς πέντε. [2] Πέρσαι δὲ τὸν φέροντα τὰ δῶρα ἐπειρώτεον τὸν νόον τῶν διδομένων. ὁ δὲ οὐδὲν. ἔφη οἱ ἐπεστάλθαι ἄλλο ἢ δόντα τὴν ταχίστην ἀπαλλάσσεσθαι αὐτοὺς δὲ τοὺς Πέρσας ἐκέλευε, εἰ σοφοὶ εἰσι, γνῶναι τὸ θέλει τὰ δῶρα λέγειν.

132. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Πέρσαι ἐβουλεύοντο. Δαρείου μὲν νῦν ἡ γνώμη ἦν Σκύθας ἐωυτῷ διδόναι σφέας τε αὐτοὺς καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ, εἰκάζων τῆδε, ὡς μῦς μὲν ἐν γῆ γίνεται καρπὸν τὸν αὐτὸν ἀνθρώπῳ σιτεόμενος, βάτραχος δὲ ἐν ὕδατι, ὄρνις δὲ μάλιστα ἔοικε ἵππῳ, τοὺς δὲ οἰστοὺς ὡς τὴν ἐωυτῶν ἀλκὴν παραδιδούσι. [2] αὕτη μὲν Δαρείῳ ἀπεδέδεκτο ἡ γνώμη. συνεστήκεε δὲ ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἢ Γοβρύεω, τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐπτὰ ἐνὸς τῶν τὸν Μάγον κατελόντων, εἰκάζοντος τὰ δῶρα λέγειν [3] “ἦν μὴ ὄρνιθες γενόμενοι ἀναπτῆσθε ἐς τὸν οὐρανόν, ὦ Πέρσαι, ἢ μῦες γενόμενοι κατὰ τῆς γῆς καταδύητε, ἢ βάτραχοι γενόμενοι ἐς τὰς λίμνας ἐσπηδήσητε, οὐκ ἀπονοστήσετε ὀπίσω ὑπὸ τῶνδε τῶν τοξευμάτων βαλλόμενοι,,.

133. Πέρσαι μὲν δὴ τὰ δῶρα εἰκάζον. ἡ δὲ Σκυθέων μία μοῖρα ἢ ταχθεῖσα πρότερον μὲν παρὰ τὴν Μαυητίν λιμνὴν φρουρέειν, τότε δὲ ἐπὶ τὸν Ἰστρον Ἰωσι ἐς λόγους ἐλθεῖν, ὡς ἀπικέτο ἐπὶ τὴν γέφυραν, ἔλεγε τάδε. [2] “ἄνδρες Ἰῶνες, ἐλευθερίην ἠκομεν ὑμῖν φέροντες, ἦν πέρ γε ἐθέλητε ἐσακούειν. πυνθανόμεθα γὰρ Δαρείον ἐντείλασθαι ὑμῖν ἐξήκοντα ἡμέρας μούνας φρουρήσαντας τὴν γέφυραν, αὐτοῦ μὴ παραγενομένου ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἀπαλλάσσεσθαι ἐς τὴν ὑμετέρεην. [3] νῦν ὧν ὑμεῖς τάδε πολεῦντες ἐκτὸς μὲν ἔσεσθε πρὸς ἐκεῖνον αἰτίης, ἐκτὸς δὲ πρὸς ἡμέων· τὰς προκειμένας ἡμέρας παραμείναντες τὸ ἀπὸ τούτου ἀπαλλάσσεσθε,,. οὔτοι μὲν νῦν ὑποδεξαμένων Ἰώνων ποιήσιν ταῦτα ὀπίσω τὴν ταχίστην ἐπείγοντο.

134. Πέρσησι δὲ μετὰ τὰ δῶρα ἐλθόντα Δαρείῳ ἀντετάχθησαν οἱ ὑπολειφθέντες Σκύθαι πεζῶ καὶ ἵπποισι ὡς συμβαλέοντες. τεταγμένοις δὲ τοῖσι Σκύθησι λαγὸς ἐς τὸ μέσον διήϊξε. τῶν δὲ ὡς ἕκαστοι ὄρων τὸν λαγὸν ἐδίωκον. ταραχθέντων δὲ τῶν Σκυθέων καὶ βοῆ χρωμένων, εἶπε ἄρα πρὸς τοὺς περ ἐώθειε καὶ τὰ ἄλλα λέγειν [2] “οὔτοι ὧνδρες ἡμέων πολλὸν καταφρονέουσι, καὶ μοι νῦν φαίνεται Γοβρύης εἶπαι περὶ τῶν Σκυθικῶν δώρων ὀρθῶς. ὡς ὧν οὔτῳ ἤδη δοκεόντων καὶ αὐτῷ μοι ἔχειν, βουλῆς ἀγαθῆς

δει, ὅπως ἀσφαλῆως ἡ κομιδὴ ἡμῖν ἔσται τὸ ὀπίσω,,. πρὸς ταῦτα Γοβρούης εἶπε “ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ σχεδὸν μὲν καὶ λόγῳ ἠπιστάμην τούτων τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀπορίην, ἐλθὼν δὲ μᾶλλον ἐξέμαθον, ὁρέων αὐτοὺς ἐμπαίζοντας ἡμῖν. [3] νῦν ὦν μοι δοκέει, ἐπεὰν τάχιστα νύξ ἐπέλθῃ, ἐκκαύσαντας τὰ πυρὰ ὡς ἐώθαμεν καὶ ἄλλοτε ποιέειν, τῶν στρατιωτέων τοὺς ἀσθενεστάτους ἐς τὰς τάλαιπωρίας ἐξαπατήσαντας καὶ τοὺς ὄνους πάντας καταδήσαντας ἀπαλλάσσεσθαι, πρὶν ἢ καὶ ἐπὶ τὸν Ἰστρον ἰθῦσαι Σκύθας λύσοντας τὴν γέφυραν, ἢ καὶ τι Ἴωσι δόξας τὸ ἡμέας οἶον τε ἔσται ἐξεργάσασθαι,,.

135. Γοβρούης μὲν ταῦτα συνεβούλευε. μετὰ δὲ νύξ τε ἐγένετο καὶ **Δαρεῖος** ἐχρᾶτο τῇ γνώμῃ ταύτῃ τοὺς μὲν καματηροὺς τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν ἦν ἐλάχιστος ἀπολλυμένων λόγος, καὶ τοὺς ὄνους πάντας καταδήσας κατέλιπε αὐτοῦ ἐν τῷ στρατοπέδῳ. [2] κατέλιπε δὲ τοὺς τε ὄνους καὶ τοὺς ἀσθενεῖς τῆς στρατιῆς τῶνδε εἵνεκεν, ἵνα οἱ μὲν ὄνοι βοὴν παρέχωνται· οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀσθενεῖς μὲν εἵνεκεν κατελείποντο, προφάσιος δὲ τῆσδε δηλαδή, ὡς αὐτὸς μὲν σὺν τῷ καθαρῷ τοῦ στρατοῦ ἐπιθήσεσθαι μέλλοι τοῖσι Σκύθησι, οὗτοι δὲ τὸ στρατόπεδον τοῦτον τὸν χρόνον ῥυοίατο. [3] ταῦτα τοῖσι ὑπολελειμμένοισι ὑποθέμενος ὁ Δαρεῖος καὶ πυρὰ ἐκκαύσας **τὴν ταχίστην ἐπέειπε ἐπὶ τὸν Ἰστρον**. οἱ δὲ ὄνοι ἐρημωθέντες τοῦ ὀμίλου οὕτω δὴ μᾶλλον πολλῶ ἴεσαν τῆς φωνῆς· ἀκούσαντες δὲ οἱ Σκύθαι τῶν ὄνων πάγχυ κατὰ χώραν ἤλπιζον τοὺς Πέρσας εἶναι.

136. Ἡμέρης δὲ γενομένης γνόντες οἱ ὑπολειφθέντες ὡς προδομένοι εἶεν ὑπὸ Δαρείου, χεῖράς τε προετείνοντο τοῖσι Σκύθησι καὶ ἔλεγον τὰ κατήκοντα· οἱ δὲ ὡς ἤκουσαν ταῦτα τὴν ταχίστην συστραφέντες, αἶ τε δύο μοῖραι τῶν Σκυθῶν καὶ ἡ μία καὶ Σαυρομάται καὶ Βουδῖνοι καὶ Γελωνοί, ἐδίωκον τοὺς Πέρσας ἰθὺ τοῦ Ἰστρον. [2] ἄτε δὲ τοῦ Περσικοῦ μὲν τοῦ πολλοῦ ἐόντος πεζοῦ στρατοῦ καὶ τὰς ὁδοὺς οὐκ ἐπισταμένου, ὥστε οὐ τετμημένων τῶν ὁδῶν, τοῦ δὲ Σκυθικοῦ ἰππότεω καὶ τὰ σύντομα τῆς ὁδοῦ ἐπισταμένου, ἀμαρτόντες ἀλλήλων, ἔφθησαν πολλῶ οἱ Σκύθαι τοὺς Πέρσας ἐπὶ τὴν γέφυραν ἀπικόμενοι. [3] μαθόντες δὲ τοὺς Πέρσας οὐκ ἄπιγμένους ἔλεγον πρὸς τοὺς Ἴωνας ἐόντας ἐν τῇσι νηυσὶ “ἄνδρες Ἴωνες, αἶ τε ἡμέραι ὑμῖν τοῦ ἀριθμοῦ διοίχονται καὶ οὐ ποιέετε δίκαια ἔτι παραμένοντες. [4] ἀλλ’ ἐπεὶ πρότερον δειμαίνοντες ἐμένετε, νῦν λύσαντες τὸν πόρον τὴν ταχίστην ἅπιτε χαίροντες ἐλεύθεροι, θεοῖσι τε καὶ Σκύθησι εἰδότες χάριν. τὸν δὲ πρότερον ἐόντα ὑμῶν δεσπότην ἡμεῖς παραστησόμεθα οὕτω ὥστε ἐπὶ μηδαμῶς ἔτι ἀνθρώπους αὐτὸν στρατεύσασθαι,,.

137. Πρὸς ταῦτα Ἴωνες ἐβουλεύοντο. **Μιλτιάδew μὲν τοῦ Ἀθηναίου**, στρατηγέοντος καὶ τυραννεύοντος Χερσονησιτέων τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἦν γνώμη πείθεσθαι Σκύθησι καὶ ἐλευθεροῦν Ἰωνίην, [2] Ἰστιαίου δὲ τοῦ Μιλησίου ἐναντίη ταύτῃ, λέγοντος ὡς νῦν μὲν διὰ Δαρεῖον ἕκαστος αὐτῶν τυραννεύει πόλιος· τῆς Δαρείου δὲ δυνάμιος κατααιρεθείσης οὔτε αὐτὸς Μιλησίων οἶος τε ἔσεσθαι ἄρχειν οὔτε ἄλλον οὐδένα οὐδαμῶν· βουλήσεσθαι γὰρ ἐκάστην τῶν πολιῶν δημοκρατέεσθαι μᾶλλον ἢ τυραννεύεσθαι. [3] Ἰστιαίου δὲ γνώμῃν ταύτην ἀποδεικνυμένου αὐτίκα πάντες ἦσαν τετραμμένοι πρὸς ταύτην τὴν γνώμῃν, πρότερον τὴν Μιλτιάδew αἰρεόμενοι.

138. Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ διαφέροντες τε τὴν ψῆφον καὶ ἐόντες λόγου πρὸς βασιλέος, **Ἑλλησποντίων μὲν τύραννοι** Δάφνης τε Ἀβυδηνὸς καὶ Ἴπποκλος Λαμψακηνὸς καὶ Ἡρόφαντος Παριηνὸς καὶ Μητροδῶρος Προκοννήσιος καὶ Ἀρισταγόρης Κυζικηνὸς καὶ Ἀρίστων Βυζάντιος. [2] οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ ἐξ Ἑλλησπόντου, **ἀπ’ Ἰωνίης** δὲ Στράτις τε Χίος καὶ Αἰάκης Σάμιος καὶ Λαοδάμας Φωκαεὺς καὶ **Ἰστιαῖος Μιλήσιος**, τοῦ ἦν γνώμη ἢ προκειμένη ἐναντίη τῇ Μιλτιάδew. Αἰολέων δὲ παρῆν λόγιμος μῦθος Ἀρισταγόρης, Κυμαῖος.

139. Οὗτοι ὦν ἐπέιτε τὴν Ἰστιαίου αἰρέοντο γνώμῃν, ἔδοξε σφί πρὸς ταύτῃ τάδε ἔργα τε καὶ ἔπεα προσθεῖναι, τῆς μὲν γεφύρης λύειν τὰ κατὰ τοὺς Σκύθας ἐόντα, λύειν δὲ ὅσον τόξωμα ἐξικνέεται, ἵνα καὶ ποιέειν τι δοκέωσι ποιεῦντες μηδὲν καὶ οἱ Σκύθαι μὴ πειρώατο βιώμενοι καὶ βουλόμενοι διαβῆναι τὸν Ἰστρον κατὰ τὴν γέφυραν, εἰπεῖν τε λύοντας τῆς γεφύρης τὸ ἐς τὴν Σκυθικὴν ἔχον ὡς πάντα ποιήσουσι τὰ Σκύθησι ἐστὶ ἐν ἡδονῇ. [2] ταῦτα μὲν προσέθηκάν τῃ γνώμῃ. μετὰ δὲ ἐκ πάντων ὑπεκρίνατο Ἰστιαῖος τάδε λέγων. Ἄνδρες Σκύθαι, χρηστὰ ἤκετε φέροντες καὶ ἐς καιρὸν, ἐπέιγεσθε· καὶ τὰ τε ἀπ’ ὑμῶν ἡμῖν, χρηστῶς ὁδοῦται καὶ τὰ ἀπ’ ἡμῶν ἐς ὑμέας ἐπιτηδέως ὑπηρετέεται. ὡς γὰρ ὁρᾶτε, καὶ λύομεν τὸν πόρον καὶ προθυμίην πᾶσαν ἔξομεν θέλοντες εἶναι ἐλεύθεροι. [3] ἐν ᾧ δὲ ἡμεῖς τάδε λύομεν, ὑμέας καιρὸς ἐστὶ δίξῃσθαι ἐκείνους, εὐρόντας δὲ ὑπὲρ τε ἡμῶν καὶ ὑμῶν αὐτῶν τίσασθαι οὕτω ὡς κείνους πρέπει,,.

140. Σκύθαι μὲν τὸ δευτέρων Ἴωσι πιστεύσαντες λέγειν ἀληθεῖα ὑπέστρεφον ἐπὶ ζήτησιν τῶν Περσέων, καὶ ἡμάρτανον πάσης τῆς ἐκείνων διεξόδου. αἴτιοι δὲ τούτου αὐτοὶ οἱ Σκύθαι ἐγένοντο, τὰς

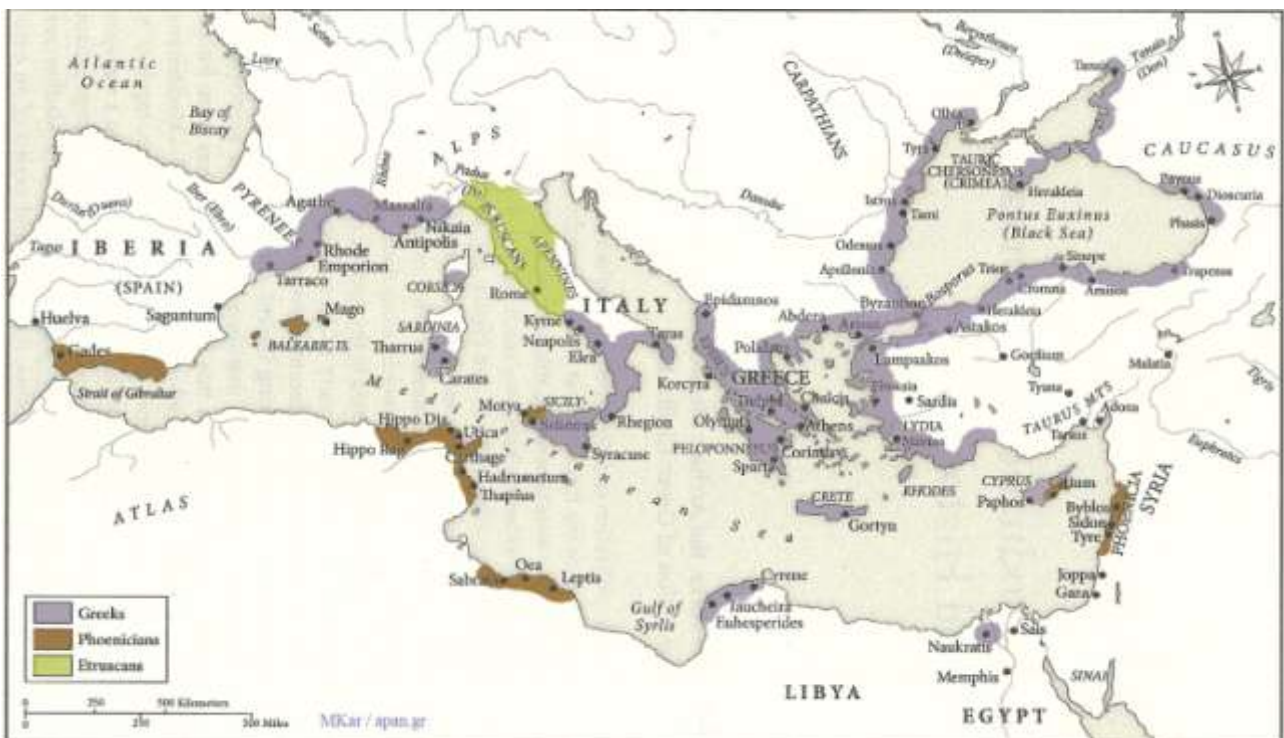
νομάς τῶν ἵππων τὰς ταύτη διαφθείραντες καὶ τὰ ὕδατα συγχώσαντες. [2] εἰ γὰρ ταῦτα μὴ ἐποίησαν, παρεῖχε ἂν σφι, εἰ ἐβούλοντο, εὐπετέως ἐξευρεῖν τοὺς Πέρσας. νῦν δὲ τὰ σφι ἐδόκεε ἄριστα βεβουλευσθαι, κατὰ ταῦτα ἐσφάλησαν. [3] Σκύθαι μὲν νυν τῆς σφετέρης χώρας τῆ χιλός τε τοῖσι ἵπποισι καὶ ὕδατα ἦν, ταύτη διεξιόντες ἐδίζηντο τοὺς ἀντιπολεμίους, δοκέοντες καὶ ἐκείνους διὰ τοιούτων τὴν ἀπόδρῃσιν ποιέεσθαι. οἱ δὲ δὴ Πέρσαι τὸν πρότερον ἐωυτῶν γενόμενον στίβον, τοῦτον φυλάσσοντες ἦσαν, καὶ οὕτω μόγις εὗρον τὸν πόρον. [4] οἷα δὲ νυκτός τε ἀπικόμενοι καὶ λελυμένης τῆς γεφύρας ἐντυχόντες, ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην ἀπίκοντο μὴ σφεας οἱ Ἴωνες ἕωσι ἀπολελοιπότες.

141. Ἦν δὲ περὶ Δαρεῖον ἀνήρ Αἰγύπτιος φωνέων μέγιστον ἀνθρώπων· τοῦτον τὸν ἄνδρα καταστάντα ἐπὶ τοῦ χεῖλεος τῷ Ἰστρου ἐκέλευε Δαρεῖος καλέειν Ἰστιαῖον Μιλήσιον. ὁ μὲν δὴ ἐποίηε ταῦτα, Ἰστιαῖος δὲ ἐπακούσας τῷ πρώτῳ κελεύσματι τὰς τε νέας ἀπάσας παρεῖχε διαπορθμεύειν τὴν στρατιὴν καὶ τὴν γέφυραν ἔζευξε.

142. Πέρσαι μὲν ὧν οὕτω ἐκφεύγουσι Σκύθαι δὲ διζήμενοι καὶ τὸ δεύτερον ἡμαρτον τῶν Περσέων, καὶ τοῦτο μὲν ὡς ἐόντας Ἴωνας ἐλευθέρους κακίστους τε καὶ ἀνανδροτάτους κρίνουσι εἶναι ἀπάντων ἀνθρώπων, τοῦτο δέ, ὡς δούλων ἐόντων τὸν λόγον ποιεύμενοι, ἀνδράποδα φιλοδέσποτα φασι εἶναι καὶ ἄδρηστα. ταῦτα μὲν δὴ Σκύθησι ἐς Ἴωνας ἀπέριπται.

143. Δαρεῖος δὲ διὰ τῆς Θρηκῆς πορευόμενος ἀπῖκετο ἐς Σηστόν τῆς Χερσονήσου. ἐνθεῦτεν δὲ αὐτὸς μὲν διεβῆ τῆσι νηυσὶ ἐς τὴν Ἀσίην, λείπει δὲ **στρατηγὸν ἐν τῇ Εὐρώπῃ Μεγάβαζον** ἄνδρα Πέρσην· τῷ Δαρεῖος κοτὲ ἔδωκε γέρας, τοιόνδε εἶπας ἐν Πέρσῃσι ἔπος. [2] ὀρμημένου Δαρεῖου ῥοιὰς τρώγειν, ὡς ἀνοιξε τάχιστα τὴν πρώτην τῶν ῥοιέων, εἶρετο αὐτὸν ὁ ἀδελφεὸς Ἀρτάβανος ὃ τι βούλοισι ἂν οἱ τοσοῦτο πλῆθος γενέσθαι ὅσοι ἐν τῇ ῥοιῇ κόκκοι· Δαρεῖος δὲ εἶπε Μεγαβάζου ἂν οἱ τοσοῦτους ἀριθμὸν γενέσθαι βούλεσθαι μᾶλλον ἢ τὴν Ἑλλάδα ὑπήκοον. [3] ἐν μὲν δὴ Πέρσῃσι ταῦτά μιν εἶπας ἐτίμα, τότε δὲ αὐτὸν ὑπέλιπε στρατηγὸν ἔχοντα τῆς στρατιῆς τῆς ἐωυτοῦ ὀκτῶ μυριάδας.

144. Οὗτος δὲ ὁ Μεγάβαζος εἶπας τότε τὸ ἔπος ἐλίπετο ἀθάνατον μνήμην πρὸς Ἑλλησποντίων. [2] γενόμενος γὰρ ἐν **Βυζαντίῳ** ἐπύθετο ἑπτακαίδεκα ἔτεσι πρότερον Καλχηδονίους κτίσαντας τὴν χώραν Βυζαντίων, πυθόμενος δὲ ἔφη Καλχηδονίους τοῦτον τὸν χρόνον τυγχάνειν ἐόντας τυφλοῦς· οὐ γὰρ ἂν τοῦ καλλίονος παρεόντος κτίζεε χώραν τὸν αἰσχίονα ἐλέσθαι, εἰ μὴ ἦσαν τυφλοί. [3] οὗτος δὴ ὧν τότε ὁ Μεγάβαζος στρατηγὸς λειφθεὶς ἐν τῇ χώρῃ Ἑλλησποντίων τοὺς μὴ μηδίζοντας κατεστρέφετο.

145. Οὗτος μὲν νυν ταῦτα ἔπραξε. τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον χρόνον ἐγένετο ἐπὶ **Λιβύην ἄλλος στρατιῆς μέγας στόλος**, διὰ πρόφασιν τὴν ἐγὼ ἀπηγγέσμαι προδιηγησάμενος πρότερον τάδε. [2] τῶν ἐκ τῆς **Αργούσ** ἐπιβατέων παίδων παῖδες ἐξελασθέντες ὑπὸ **Πελασγῶν** τῶν ἐκ Βραυρωῶνος ληισαμένων τὰς Αθηναίων γυναικας, ὑπὸ τούτων ἐξελασθέντες ἐκ, **Λήμνου** οἶχοντο πλείοντες ἐς **Λακεδαίμονα**, ἰζόμενοι δὲ ἐν τῷ Τηϋγέτῳ πῦρ ἀνέκαιον. [3] Λακεδαιμόνιοι δὲ ἰδόντες ἄγγελον ἔπεμπον πευσόμενοι τίνες τε καὶ ὁκόθεν εἰσί· οἱ δὲ τῷ ἀγγέλῳ εἰρωτῶντι ἔλεγον ὡς εἶσαν μὲν Μινύαι, παῖδες δὲ εἶεν τῶν ἐν τῇ Αργοῖ πλεόντων ἠρώων, προσσχόντας δὲ τούτους ἐς Λῆμνον φυτεῦσαι σφέας. [4] οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκηκοότες τὸν λόγον τῆς γενεῆς τῶν **Μινυέων**, πέμψαντες τὸ δεύτερον εἰρωτῶν τί θέλοντες ἤκοιεν τε ἐς τὴν χώραν καὶ πῦρ αἶθιοιεν. οἱ δὲ ἔφασαν ὑπὸ Πελασγῶν ἐκβληθέντες ἤκειν ἐς τοὺς πατέρας· δικαιοτάτον γὰρ εἶναι οὕτω τοῦτο γίνεσθαι. δέεσθαι δὲ οἰκέειν ἅμα τούτοισι μοῖραν τε τιμέων μετέχοντες καὶ τῆς γῆς ἀπολαχόντες. [5] Λακεδαιμονίοισι δὲ ἔαδε δέκεσθαι τοὺς Μινύας ἐπ' οἷσι θέλουσι αὐτοί. μάλιστα δὲ ἐνήγε σφέας ὥστε ποιέειν ταῦτα τῶν Τυνδαριδέων ἢ ναυτιλίῃ ἐν τῇ Αργοῖ. δεξάμενοι δὲ τοὺς Μινύας γῆς τε μετέδωσαν καὶ ἐς φυλὰς διεδάσαντο. οἱ δὲ αὐτίκα μὲν γάμους ἐγημαν, τὰς δὲ ἐκ Λήμνου ἤγοντο ἐξέδωσαν ἄλλοισι.

146. Χρόνον δὲ οὐ πολλοῦ διεξελθόντος αὐτίκα οἱ Μινύαι ἐξῦβρισαν, τῆς τε βασιλείης μεταιτέοντες καὶ ἄλλα ποιέοντες οὐκ ὄσια. [2] τοῖσι ὧν Λακεδαιμονίοισι ἔδοξε αὐτοὺς ἀποκτείνειν, συλλαβόντες δὲ σφέας κατέβαλον ἐς ἐρκτὴν. κτείνουσι δὲ τοὺς ἂν κτείνωσι Λακεδαιμόνιοι νυκτός, μετ' ἡμέρην δὲ οὐδένα. [3] ἐπεὶ ὧν ἔμελλον σφέας καταχρησασθαι, παραιτήσαντο αἱ γυναῖκες τῶν Μινυέων, ἐοῦσαι ἀσπαί τε καὶ τῶν πρώτων Σπαρτιατέων θυγατέρες, ἐσελθεῖν τε ἐς τὴν ἐρκτὴν καὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν ἐκάστη τῷ ἑωυτῆς ἀνδρὶ. οἱ δὲ σφέας παρήκαν, οὐδένα δόλον δοκέοντες ἐξ αὐτέων ἔσεσθαι. [4] αἱ δὲ ἐπέιτε ἐσηλθον, ποιέουσι τοιάδε· πᾶσαν τὴν εἶχον ἐσθήτα παραδοῦσαι τοῖσι ἀνδράσι αὐταὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἔλαβον, οἱ δὲ Μινύαι ἐνδύντες τὴν γυναικίην ἐσθήτα ἅτε γυναῖκες ἐξήσαν ἔξω, ἐκφυγόντες δὲ τρόπῳ τοιούτῳ ἴζοντο αὐτὶς ἐς τὸ Τηϋγέτον.

147. Τὸν δὲ αὐτὸν τοῦτον χρόνον **Θήρας ὁ Αὐτεσίωνος τοῦ Τισαμενοῦ τοῦ Θερσάνδρου τοῦ Πολυνείκεος ἔστειλε ἐς ἀποικίην ἐκ Λακεδαίμονος**· [2] ἦν δὲ ὁ Θήρας οὗτος, γένος ἑὸν Καδμείος, τῆς μητρὸς ἀδελφεὸς τοῖσι Ἀριστοδήμου παισὶ Εὐρυσθένει καὶ Προκλές. ἐόντων δὲ ἔτι τῶν παίδων τούτων νηπίων ἐπιτροπαίην εἶχε ὁ Θήρας τὴν ἐν Σπάρτῃ βασιλίην. [3] αὐξηθέντων δὲ τῶν ἀδελφιδέων καὶ παραλαβόντων τὴν ἀρχὴν, οὕτω δὴ ὁ Θήρας δεινὸν ποιεύμενος ἄρχεσθαι ὑπ' ἄλλων ἐπέιτε ἐγεύσατο ἀρχῆς, οὐκ ἔφη μένειν ἐν τῇ Λακεδαίμονι ἀλλ' ἀποπλεύσεσθαι ἐς τοὺς συγγενέας. [4] ἦσαν δὲ ἐν τῇ νῦν **Θήρῃ καλεομένη νήσῳ**, πρότερον δὲ Καλλίστῃ τῇ αὐτῇ ταύτῃ, ἀπόγονοι Μεμβλιάρου τοῦ Ποικίλειω ἀνδρὸς Φοινίκος. Κάδμος γὰρ ὁ Ἀγήνορος Εὐρώπην διζήμενος προσέσχε ἐς τὴν νῦν Θήρην καλεομένην· προσσχόντι δὲ εἶτε δὴ οἱ ἡ χώρα ἦρεσε, εἶτε καὶ ἄλλως ἠθέλησε ποιῆσαι τοῦτο· καταλείπει γὰρ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἄλλους τε τῶν Φοινίκων καὶ δὴ καὶ τῶν ἑωυτοῦ συγγενέων Μεμβλιάρον. [5] οὗτοι ἐνέμοντο τὴν Καλλίστην καλεομένην ἐπὶ γενεάς, πρὶν ἢ Θήραν ἐλθεῖν ἐκ Λακεδαίμονος, ὀκτώ ἀνδρῶν.

148. Ἐπὶ τούτους δὴ ὧν ὁ Θήρας λεῶν ἔχων ἀπὸ τῶν φυλέων ἔστειλε, συνοικήσων τούτοισι καὶ οὐδαμῶς ἐξελῶν αὐτοὺς ἀλλὰ κάρτα οἰκηιόμενος. [2] ἐπέιτε δὲ καὶ οἱ Μινύαι ἐκδράντες ἐκ τῆς ἐρκτῆς ἴζοντο ἐς τὸ Τηϋγέτον, τῶν Λακεδαιμονίων βουλευομένων σφέας ἀπολλύναι παραιτέεται ὁ Θήρας, ὅπως μήτε φόνος γένηται, αὐτὸς τε ὑπεδέκετο σφέας ἐξάξειν ἐκ τῆς χώρας. [3] συγχωρησάντων δὲ τῇ γνώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, τρισὶ τριηκοντέροισι ἐς τοὺς Μεμβλιάρου ἀπογόνους ἔπλωσε, οὐτι πάντας ἄγων τοὺς Μινύας ἀλλ' ὀλίγους τινάς. [4] οἱ γὰρ πλεῦνες αὐτῶν ἐτράποντο ἐς τοὺς Παρωρεάτας καὶ Καύκωνας, τούτους δὲ ἐξελάσαντες ἐκ τῆς χώρας σφέας αὐτοὺς ἐξ μοίρας διεῖλον, καὶ ἔπειτα ἔκτισαν πόλιας τάσδε ἐν αὐτοῖσι, Λέπρεον Μάκιστον Φρίξας Πύργον Ἐπιον Νούδιον. τουτέων δὲ τὰς πλεῦνας ἐπ' ἐμέο Ἡλεῖοι ἐπόρθησαν. τῇ δὲ νήσῳ ἐπὶ τοῦ οἰκιστέω Θήρα ἢ ἐπωνυμίῃ ἐγένετο.

149. Ὁ δὲ παῖς οὐ γὰρ ἔφη οἱ συμπλεύσεσθαι, τοιγαρῶν ἔφη αὐτὸν καταλείψειν οἶν ἐν Λύκοισι. ἐπὶ του ἔπεος τούτου οὐνομα τῷ νεηνίσκῳ τούτῳ Οἰόλυκος ἐγένετο, καὶ κως τὸ οὐνομα τοῦτο ἐπεκράτησε. Οἰολύκου δὲ γίνεται Αἰγεύς, ἐπ' οὐ Αἰγεῖδαι καλέονται φυλὴ μεγάλη ἐν Σπάρτῃ. [2] τοῖσι δὲ ἐν τῇ φυλῇ ταύτῃ ἀνδράσι οὐ γὰρ ὑπέμειναν τὰ τέκνα, ἰδρῶσαντο ἐκ θεοπροπίου Ἐρινύων τῶν Λαῖου τε καὶ Οἰδιπόδεω ἰρόν· καὶ μετὰ τοῦτο ὑπέμειναν τῶντὸ τοῦτο καὶ ἐν Θῆῃ τοῖσι ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τούτων γεγονόσι.

150. Μέχρι μὲν νυν τούτου τοῦ λόγου Λακεδαιμόνιοι **Θηραίοισι** κατὰ ταῦτὰ λέγουσι, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου μῶνοι Θηραῖοι ᾧδε γενέσθαι λέγουσι. [2] Γρίννος ὁ Αἰσανίου ἐὼν Ψήρα τούτου ἀπόγονος καὶ βασιλεύων Θήρης τῆς νήσου ἀπύκετο ἐς Δελφούς, ἄγων ἀπὸ τῆς πόλιος ἑκατόμβην· εἶποντο δὲ οἱ καὶ ἄλλοι τῶν πολιητέων καὶ δὴ καὶ **Βάττος ὁ Πολυμνήστου**, ἐὼν γένος Εὐφημίδης τῶν Μινυέων. [3] χρεωμένῳ δὲ τῷ Γρίννῳ τῷ, βασιλεί τῶν Θηραίων περὶ ἄλλων χρᾶ ἢ Πυθίη **κτίζειν ἐν Λιβύῃ πόλιν**. ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων “ἐγὼ μὲν ᾧναξ πρεσβύτερός τε ἤδη εἰμι καὶ βαρὺς ἀείρεσθαι σὺ δὲ τινὰ τῶνδε τῶν νεωτέρων κέλευε ταῦτα ποιέειν,.. ἅμα τε ἔλεγε ταῦτα καὶ ἐδείκνυε ἐς τὸν Βάττον. [4] τότε μὲν τοσαῦτα. μετὰ δὲ ἀπελθόντες ἀλογίην εἶχον τοῦ χρηστηρίου, οὔτε Λιβύην εἰδότες ὅκου γῆς εἶη οὔτε τολμῶντες ἐς ἀφανὲς χρῆμα ἀποστέλλειν ἀποικίην.

151. Ἑπτὰ δὲ ἐτέων μετὰ ταῦτα οὐκ ὕε τὴν Θήρην, ἐν τοῖσι τὰ δένδρεα πάντα σφι τὰ ἐν τῇ νήσῳ πλήν ἐνὸς ἔξαυάνθη. χρεωμένοισι δὲ τοῖσι Θηραίοισι προέφερε ἢ Πυθίη τὴν ἐς Λιβύην ἀποικίην. [2] ἐπεῖτε δὲ κακοῦ οὐδὲν ἦν σφι μῆχος, πέμπουσι ἐς **Κρήτην** ἀγγέλους διζημένους εἴ τις Κρητῶν ἢ μετοίκων ἀπιγμένος εἶη ἐς Λιβύην. περιπλανώμενοι δὲ αὐτὴν οὔτοι ἀπύκοντο καὶ ἐς Ἴτανον πόλιν, ἐν ταύτῃ δὲ συμμίσγουσι ἀνδρὶ πορφυρέϊ τῷ οὖνομα ἦν **Κορώβιος**, ὃς ἔφη ὑπ’ ἀνέμων ἀπενειχθεὶς ἀπικέσθαι ἐς Λιβύην καὶ Λιβύης ἐς Πλατέαν νῆσον. [3] μισθῷ, δὲ τοῦτον πείσαντες ἦγον ἐς Θήρην, ἐκ δὲ Θήρης ἔπλεον κατάσκοποι ἀνδρες τὰ πρῶτα οὐ πολλοί· κατηγορησάμενοι δὲ τοῦ Κορωβίου ἐς τὴν νῆσον ταύτην δὴ τὴν Πλατέαν, τὸν μὲν Κορώβιον λείπουσι, σιτία καταλιπόντες ὅσων δὴ μηνῶν, αὐτοὶ δὲ ἔπλεον τὴν ταχίστην ἀπαγγελέοντες Θηραίοισι περὶ τῆς νήσου.

152. Ἀποδημόντων δὲ τούτων πλέω χρόνον τοῦ συγκεκριμένου τὸν Κορώβιον ἐπέλιπε τὰ πάντα, μετὰ δὲ ταῦτα **νηὺς Σαμίη**, τῆς ναύκληρος ἦν **Κωλαῖος**, πλέουσα ἐπ’ Αἰγύπτου ἀπηνείχθη ἐς τὴν Πλατέαν ταύτην· πυθόμενοι δὲ οἱ Σάμιοι παρὰ τοῦ Κορωβίου τὸν πάντα λόγον, σιτία οἱ ἐνιαυτοῦ καταλείπουσι. [2] αὐτοὶ δὲ ἀναχθέντες ἐκ τῆς νήσου καὶ γλιχόμενοι Αἰγύπτου ἔπλεον, ἀποφερόμενοι ἀπηλιώτη ἀνέμῳ· καὶ οὐ γὰρ ἀνίει τὸ πνεῦμα, **Ἡρακλέας στήλας** διεκπερήσαντες ἀπύκοντο ἐς **Ταρτησσόν**, θείῃ πομπῇ χρεώμενοι. [3] τὸ δὲ ἐμπόριον τοῦτο ἦν ἀκήρατον τοῦτον τὸν χρόνον, ὥστε ἀπονοστήσαντες οὔτοι ὀπίσω μέγιστα δὴ Ἑλλήνων πάντων τῶν ἡμεῖς ἀτρεκέϊν ἴδμεν ἐκ φορτίων ἐκέρδησαν, μετὰ γε Σώστρατον τὸν Λαοδάμαντος Αἰγινήτην· τούτῳ γὰρ οὐκ οἶά τε ἐστὶ ἐρίσαι ἄλλον. [4] οἱ δὲ Σάμιοι τὴν δεκάτην τῶν ἐπικερδίων ἐξελόντες ἐξ τάλαντα ἐποίησαντο χαλκήμιον κρητῆρος Ἀργολικοῦ τρόπον· πέριξ δὲ αὐτοῦ γρυπῶν κεφαλαὶ πρόκροσσοι/ εἰσι. καὶ ἀνέθηκαν ἐς τὸ Ἡραϊον, ὑποστήσαντες αὐτῷ τρεῖς χαλκέους κολοσσούς ἐπταπήχεας τοῖσι γούνασι ἐρηρισμένους. [5] Κυρηναίοισι δὲ καὶ Θηραίοισι ἐς Σαμίους ἀπὸ τούτου τοῦ ἔργου πρῶτα φιλῖαι μεγάλα συνεκρήθησαν.

153. Οἱ δὲ **Θηραῖοι** ἐπεῖτε τὸν Κορώβιον λιπόντες ἐν τῇ νήσῳ ἀπύκοντο ἐς τὴν Θήρην, ἀπήγγελλον ὥς σφι εἶη νῆσος ἐπὶ Λιβύῃ ἐκτισμένη. Θηραίοισι δὲ ἔαδε ἀδελφεόν τε ἀπ’ ἀδελφεοῦ πέμπειν πάλαυ λαγχάνοντα καὶ ἀπὸ τῶν χώρων ἀπάντων ἑπτὰ ἐόντων ἀνδρας, εἶναι δὲ σφέων καὶ **ἡγεμόνα καὶ βασιλέα Βάττον**. οὕτω δὴ στέλλουσι δύο πενηκοντέρους ἐς τὴν Πλατέαν.

154. Ταῦτα δὲ Θηραῖοι λέγουσι, τὰ δ’ ἐπίλοιπα τοῦ λόγου συμφέρονται ἤδη Θηραῖοι Κυρηναίοισι. Κυρηναῖοι γὰρ τὰ περὶ Βάττον οὐδαμῶς ὁμολογέουσι Θηραίοισι λέγουσι γὰρ οὕτω. ἐστὶ τῆς Κρήτης **Ἰαξὸς** πόλις, ἐν τῇ ἐγένετο Ἐτέαρχος βασιλεύς, ὃς ἐπὶ θυγατρὶ ἀμήτορι τῇ οὖνομα ἦν **Φρονίμη**, ἐπὶ ταύτῃ ἔγημε ἄλλην γυναῖκα. [2] ἢ δὲ ἐπεσελοῦσα ἐδικαίου καὶ τῷ ἔργῳ εἶναι μητρουῆ τῇ Φρονίμη, παρέχουσα τε κακὰ καὶ πᾶν ἐπ’ αὐτῇ μηχανωμένη, καὶ τέλος μαχλοσύνην ἐπενείκασά οἱ πείθει τὸν ἀνδρα ταῦτα ἔχειν οὕτω. ὁ δὲ ἀναγνωσθεὶς ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἔργον οὐκ ὄσιον ἐμχανάτο ἐπὶ τῇ θυγατρὶ. [3] ἦν γὰρ δὴ **Θεμίσων ἀνὴρ Θηραῖος** ἔμπορος ἐν τῇ Ἰαξῷ· τοῦτον ὁ Ἐτέαρχος παραλαβὼν ἐπὶ ξείνια ἐξορκῶ ἢ μὲν οἱ διηκονήσειν ὅ τι ἂν δεηθῇ. ἐπεῖτε δὴ ἐξώρκωσε, ἀγαγὼν οἱ παραδιδῶ τὴν ἑωυτοῦ θυγατέρα καὶ ταύτην ἐκέλευε καταποντῶσαι ἀπαγαγόντα. [4] ὁ δὲ Θεμίσων περιημεκτής τῆς ἀπάτης τοῦ ὄρκου καὶ διαλυσάμενος τὴν ξεινίην ἐποίησε τοιάδε· παραλαβὼν τὴν παῖδα ἀπέπλεε· ὥς δὲ ἐγένετο ἐν τῷ πελάγει, ἀποσιεύμενος τὴν ἐξορκωσιν τοῦ Ἐτέαρχου, σχοινίοισι αὐτὴν διαδήσας κατήκε ἐς τὸ πέλαγος, ἀνασπᾶσας δὲ ἀπύκετο ἐς τὴν Θήρην.

155. Ἐνθεῦτεν δὲ τὴν Φρονίμην παραλαβὼν πολύμνηστος, ἐὼν τῶν Θηραίων ἀνὴρ δόκιμος, ἐπαλλακεύετο. χρόνου δὲ περιμόντος ἐξεγένετο οἱ παῖς ἰσχύφωνος καὶ τραυλός, τῷ οὖνομα ἐτέθη **Βάττος**, ὡς Θηραῖοι τε καὶ Κυρηναῖοι λέγουσι, ὡς μέντοι ἐγὼ δοκέω, ἄλλο τι. [2] Βάττος δὲ μετωνομάσθη, ἐπεῖτε ἐς Λιβύην ἀπύκετο, ἀπὸ τε τοῦ χρηστηρίου τοῦ γενομένου ἐν Δελφοῖσι αὐτῷ καὶ

ἀπὸ τῆς τιμῆς τὴν ἔσχε τὴν ἐπωνυμίην ποιεύμενος. Λίβυες γὰρ βασιλέα βάττον καλέουσι, καὶ τούτου εἵνεκα δοκέω θεσπίζουσιν τὴν Πυθίην καλέσαι μιν Λιβυκῆ γλώσση, εἰδυῖαν ὡς βασιλεὺς ἔσται ἐν Λιβύῃ. [3] ἐπεὶτε γὰρ ἠνδρώθη οὗτος, ἦλθε ἐς Δελφούς περὶ τῆς φωνῆς· ἐπειρωτῶντι δέ οἱ χρᾶ ἢ Πυθίη τάδε.

Βάττ' ἐπὶ φωνὴν ἦλθες. ἄναξ δέ σε Φοῖβος Απόλλων
ἐς Λιβύην πέμπει μηλοτρόφον οἰκιστήρα,

ὥσπερ εἰ εἶποι Ἑλλάδι γλώσση χρεωμένη “ὦ βασιλεῦ, ἐπὶ φωνὴν ἦλθες,, [4] ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσιδε. “ὦναξ, ἐγὼ μὲν ἦλθον παρὰ σέ χρησάμενος περὶ τῆς φωνῆς, σὺ δέ μοι ἄλλα ἀδύνατα χρᾶς, κελεύων Λιβύην ἀποικίζειν τέω δυνάμι, κοίη χειρί,, ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε ἄλλα οἱ χρᾶν ὡς δε κατὰ ταῦτα ἐθέσπιζέ οἱ καὶ πρότερον, οἶχετο μεταξὺ ἀπολιπῶν ὁ Βάττος ἐς τὴν Θήρην.

156. Μετὰ δὲ αὐτῶ τε τούτῳ καὶ τοῖσι ἄλλοισι Θηραίοισι συνεφέρετο παλιγκότως. ἀγνοεῦντες δὲ τὰς συμφορὰς οἱ Θηραῖοι ἔπεμπον ἐς Δελφούς περὶ τῶν παρεόντων κακῶν. [2] ἢ δὲ Πυθίη σφι ἔχρησε συγκτίζουσι Βάττω **Κυρήνην** τῆς Λιβύης ἄμεινον πρήξιν. ἀπέστελλον μετὰ ταῦτα τὸν Βάττον οἱ Θηραῖοι δύο πεντηκοντέροισι. **πλώσαντες δὲ ἐς τὴν Λιβύην** οὗτοι, οὐ γὰρ εἶχον ὅ τι ποιέωσι ἄλλο, ὀπίσω ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν Θήρην. [3] οἱ δὲ Θηραῖοι καταγομένους ἔβαλλον καὶ οὐκ ἔων τῇ γῆ προσίσχιν, ἀλλ' ὀπίσω πλώειν ἐκέλευον. οἱ δὲ ἀναγκαζόμενοι ὀπίσω ἀπέπλεον καὶ ἔκτισαν νῆσον ἐπὶ Λιβύῃ κειμένην, τῇ οὖνομα, ὡς καὶ πρότερον εἰρέθη, ἐστὶ Βλατέα. λέγεται δὲ ἴση εἶναι ἢ νῆσος τῇ νῦν Κυρηναίων πόλι.

157. Ταύτην οἰκέοντες δύο ἔτεα, οὐδὲν γὰρ σφι χρηστὸν συνεφέρετο, ἕνα αὐτῶν καταλιπόντες οἱ λοιποὶ πάντες ἀπέπλεον ἐς Δελφούς, ἀπικόμενοι δὲ ἐπὶ τὸ χρηστήριον ἐχρέωντο, φάμενοι οἰκέειν τε τὴν Λιβύην καὶ οὐδὲν ἄμεινον πρήσσειν οἰκεῦντες. [2] ἢ δὲ Πυθίη σφι πρὸς ταῦτα χρᾶ τάδε.

αἰ τὸ ἐμεῦ Λιβύην μηλοτρόφον οἶδας ἄμεινον,
μὴ ἐλθῶν ἐλθόντος, ἄγαν ἄγαμαι σοφίην σευῶ.

ἀκούσαντες δὲ τούτων οἱ ἀμφὶ τὸν Βάττον ἀπέπλων ὀπίσω· οὐ γὰρ δὴ σφέας ἀπίει ὁ θεὸς τῆς ἀποικίης, πρὶν δὴ ἀπίκωνται ἐς αὐτὴν Λιβύην. [3] ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὴν νῆσον καὶ ἀναλαβόντες τὸν ἔλιπον, ἔκτισαν αὐτῆς τῆς Λιβύης χώρον ἀντίον τῆς **νῆσου** τῷ οὖνομα ἦν **Ἄξιρις**· τὸν νάπαι τε κάλλισται ἐπ' ἀμφοτέρω συγκληῖουσι καὶ ποταμὸς τὰ ἐπὶ θάτερα παραρρέει.

158. Τοῦτον οἶκεον τὸν χώρον ἐξ ἔτεα, ἐβδόμῳ δὲ σφέας ἔτει παραιτησάμενοι οἱ Λίβυες ὡς ἐς ἄμεινονα χώρον ἄξουσι, ἀνέγνωσαν ἐκλιπεῖν. [2] ἦγον δὲ σφέας ἐνθεῦτεν οἱ Λίβυες ἀναστήσαντες πρὸς ἐσπέρην, καὶ τὸν κάλλιστον τῶν χώρων ἵνα διεξιόντες οἱ Ἕλληνες μὴ ἴδοιεν, συμμετροσάμενοι τὴν ὥρην τῆς ἡμέρης νυκτὸς παρήγον. ἔστι δὲ τῷ χώρῳ τούτῳ οὖνομα Ἴρασα. [3] ἀγαγόντες δὲ σφέας ἐπὶ κρήνην λεγομένην εἶναι Απόλλωνος εἶπαν “ἄνδρες Ἕλληνες, ἐνθαῦτα ὑμῖν ἐπιτήδεον οἰκέειν. ἐνθαῦτα γὰρ ὁ οὐρανὸς τέτρηται,,

159. Ἐπὶ μὲν νῦν Βάττου τε τοῦ οἰκιστέω τῆς ζόης, ἄρξαντος ἐπὶ τεσσεράκοντα ἔτεα, καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Ἀρκεσίλεω ἄρξαντος ἐκκαίδεκα ἔτεα, οἶκεον οἱ Κυρηναῖοι ἔοντες τοσοῦτοι ὅσοι ἀρχὴν ἐς τὴν ἀποικίην ἐστάλησαν. [2] ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου, Βάττου τοῦ εὐδαίμονος καλεομένου, Ἕλληνας πάντας ὥρμησε χρῆσασα ἢ Πυθίη πλέειν συνοικήσοντας Κυρηναίοισι Λιβύην· ἐπεκαλέοντο γὰρ οἱ Κυρηναῖοι ἐπὶ γῆς ἀναδασμῶ· [3] ἔχρησε δὲ ὧδε ἔχοντα.

ὄς δέ κεν ἐς Λιβύην πολυήρατον ὕστερον ἔλθῃ
γᾶς ἀναδαιομένας, μετὰ οἱ ποκα φαμί μελήσειν.

[4] Συλληχθέντος δὲ ὀμίλου πολλοῦ ἐς τὴν Κυρήνην, περιταμνόμενοι γῆν πολλὴν οἱ περιόικοι Λίβυες καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν τῷ οὖνομα ἦν Ἀδικράν, οἷα τῆς τε χώρας στερισκόμενοι καὶ περιωριζόμενοι ὑπὸ τῶν Κυρηναίων, **πέμψαντες ἐς Αἴγυπτον** ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ἀπρίῃ τῷ Αἰγύπτου βασιλεῖ. [5] ὁ δὲ συλλέξας **στρατὸν Αἰγυπτίων** πολλὸν ἔπεμψε ἐπὶ τὴν Κυρήνην. οἱ δὲ Κυρηναῖοι ἐκστρατευσάμενοι ἐς Ἴρασα χώρον καὶ ἐπὶ κρήνην Θέστην συνέβαλόν τε τοῖσι Αἰγυπτίοισι καὶ ἐνίκησαν τῇ συμβολῇ. [6] ἄτε γὰρ οὐ πεπειρημένοι πρότερον οἱ Αἰγύπτιοι Ἑλλήνων καὶ παραχρεώμενοι διεφθάρησαν οὕτω ὥστε ὀλίγοι τινὲς αὐτῶν ἀπενόστησαν ἐς Αἴγυπτον. ἀντὶ τούτων Αἰγύπτιοι καὶ ταῦτα ἐπιμεμφόμενοι Ἀπρίῃ ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ.

160. Τούτου δὲ τοῦ Βάττου παῖς γίνεται **Ἀρκεσίλεως**, ὃς βασιλεύσας πρῶτα τοῖσι ἑωυτοῦ ἀδελφείοισι ἔστασίασε, ἐς ὃ μιν οὗτοι ἀπολιπόντες οἶχοντο ἐς ἄλλον χῶρον τῆς Λιβύης καὶ ἐπ’ ἑωυτῶν βαλόμενοι ἔκτισαν πόλιν ταύτην ἢ τότε καὶ νῦν Βάρκη κλέεται· κτίζοντες δὲ ἅμα αὐτὴν ἀπιστᾶσι ἀπὸ τῶν Κυρηναίων τοὺς Λίβυας. [2] μετὰ δὲ Ἀρκεσίλεως ἐς τοὺς ὑποδεξαμένους τε τῶν Λιβύων καὶ ἀποστάντας τοὺς αὐτοὺς τούτους ἐστρατεύετο· οἱ δὲ Λίβυες δείσαντες αὐτὸν οἶχοντο φεύγοντες πρὸς τοὺς ἠοίους τῶν Λιβύων. [3] ὁ δὲ Ἀρκεσίλεως εἶπετο φεύγουσι, ἐς οὗ ἐν Λεύκωνι τε τῆς Λιβύης ἐγένετο ἐπιδιώκων καὶ ἔδοξε τοῖσι Λίβυσι ἐπιθέσθαι οἱ. συμβαλόντες δὲ ἐνίκησαν τοὺς Κυρηναίους τοσοῦτο ὥστε ἐπτακισχιλίους ὀπλίτας Κυρηναίων ἐνθαῦτα πεσεῖν. [4] μετὰ δὲ τὸ τρῶμα τοῦτο Ἀρκεσίλεων μὲν κάμνοντά τε καὶ φάρμακον πεπωκότα ὁ ἀδελφεὸς Ἀλῖαρχος ἀποπνίγει, Ἀλῖαρχον δὲ ἡ γυνὴ ἢ Ἀρκεσίλεω δόλω κτείνει, τῇ οὖνομα ἦν Ἐρυσώ.

161. Διεδέξατο δὲ τὴν βασιληίην τοῦ Ἀρκεσίλεω ὁ παῖς Βάττος, χωλὸς τε ἑὼν καὶ οὐκ ἀρτίπους. οἱ δὲ Κυρηναῖοι πρὸς τὴν καταλαβοῦσαν συμφορὴν ἔπεμπον ἐς Δελφοὺς ἐπειρησομένους ὄντινα τρόπον καταστησάμενοι κάλλιστα ἂν οἰκείοιεν. [2] ἢ δὲ **Πυθίη** ἐκέλευε **ἐκ Μαντινέης** τῆς Ἀρκάδων καταρτιστῆρα ἀγαγέσθαι. αἰτεῖον ὧν οἱ Κυρηναῖοι, καὶ οἱ Μαντινέες ἔδοσαν ἄνδρα τῶν ἀστῶν δοκιμώτατον, τῷ οὖνομα ἦν Δημῶναξ. [3] οὗτος ὧν ὠνήρ ἀπικόμενος ἐς τὴν Κυρήνην καὶ μαθὼν ἕκαστα τοῦτο μὲν τριφύλους ἐποίησε σφεας, τῆδε διαθείς· Θηραίων μὲν καὶ τῶν περιοίκων μίαν μοῖραν ἐποίησε, ἄλλην δὲ Πελοποννησίων καὶ Κρητῶν, τρίτην δὲ νησιωτέων πάντων. τοῦτο δὲ τῷ βασιλείῳ Βάττω τεμένεα ἐξελὼν καὶ ἰρωσύνας, τὰ ἄλλα πάντα τὰ πρότερον εἶχον οἱ βασιλεῖς ἐς μέσον τῷ δήμῳ ἔθηκε.

162. Ἐπὶ μὲν δὴ τούτου τοῦ Βάττου οὕτω διετέλεε ἐόντα, ἐπὶ δὲ τοῦ τούτου παιδὸς Ἀρκεσίλεω πολλὴ ταραχὴ περὶ τῶν τιμῶν ἐγένετο. [2] Ἀρκεσίλεως γὰρ ὁ Βάττου τε τοῦ χωλοῦ καὶ Φερετίμης οὐκ ἔφη ἀνέξεσθαι κατὰ τὰ ὁ Μαντινεὺς Δημῶναξ ἔταξε, ἀλλὰ ἀπαίτεε τὰ τῶν προγόνων γέρεα. ἐνθεῦτεν στασιάζων ἐσώθη καὶ ἔφυγε ἐς Σάμον, ἢ δὲ μῆτηρ οἱ ἐς **Σαλαμίνα τῆς Κύπρου** ἔφυγε. [3] τῆς δὲ Σαλαμίνας τοῦτον τὸν χρόνον ἐπεκράτεε Εὐέλθων, ὃς τὸ ἐν Δελφοῖσι θυμητήριον, ἐὼν ἀξιοθέητον ἀνέθηκε, τὸ ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ κέεται. ἀπικόμενη δὲ παρὰ τοῦτον ἢ Φερετίμη ἐδέετο στρατιῆς ἢ κατὰξει σφέας ἐς τὴν Κυρήνην. [4] ὁ δὲ Εὐέλθων πᾶν μᾶλλον ἢ στρατιῆν οἱ ἐδίδου· ἢ δὲ λαμβάνουσα τὸ διδόμενον καλὸν μὲν ἔφη καὶ τοῦτο εἶναι, κάλλιον δὲ ἐκεῖνο, τὸ δοῦναί οἱ δεομένην στρατιῆν. [5] τοῦτο ἐπὶ παντὶ γὰρ τῷ διδομένῳ ἔλεγε, τελευταῖον οἱ ἐξέπεμψε δῶρον ὁ Εὐέλθων ἄτρακτον χρύσειον καὶ ἡλακάτην, προσῆν δὲ καὶ εἶριον. ἐπειπάσης δὲ αὐτῆς τῆς Φερετίμης τῷτο ἔπος, ὁ Εὐέλθων ἔφη τοιοῦτοισι γυναικάς δωρέεσθαι ἀλλ’ οὐ στρατιῆ.

163. Ὁ δὲ Ἀρκεσίλεως τοῦτον τὸν χρόνον ἑὼν ἐν **Σάμῳ** συνήγειρε πάντα ἄνδρα ἐπὶ γῆς **ἀναδασμῶν** συλλεγομένον δὲ στρατοῦ πολλοῦ, ἐστάλη ἐς Δελφοὺς Ἀρκεσίλεως χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ περὶ κατόδου. [2] ἢ δὲ **Πυθίη** οἱ χρᾶ τάδε. “ἐπὶ μὲν τέσσερας Βάττους καὶ Ἀρκεσίλεως τέσσερας, ὀκτῶ ἀνδρῶν γενεάς, διδοῖ ὑμῖν Λοξίης βασιλεύειν Κυρήνης, [3] πλέον μέντοι τούτου οὐδὲ πειραῖσθαι παραινεῖ. σὺ μέντοι ἤσυχος εἶναι κατελθὼν ἐς τὴν σεωυτοῦ. ἦν δὲ τὴν κάμινον εὖρης πλὴν ἀμφορέων, μὴ ἐξοπτῆσης τοὺς ἀμφορέας ἀλλ’ ἀπόπεμπε κατ’ οὖρον· εἰ δὲ ἐξοπτῆσεις τὴν κάμινον, μὴ ἐσέλθῃς ἐς τὴν ἀμφίρρυτον· εἰ δὲ μὴ ἀποθανεῖαι καὶ αὐτὸς καὶ ταῦρος ὁ καλλιστεύων,,,. ταῦτα ἢ Πυθίη Ἀρκεσίλεω χρᾶ.

164. Ὁ δὲ παραλαβὼν τοὺς ἐκ τῆς Σάμου κατῆλθε ἐς τὴν Κυρήνην, καὶ ἐπικρατήσας τῶν πρηγμάτων τοῦ μαντηίου οὐκ ἐμέμνητο, ἀλλὰ δίκας τοὺς ἀντιστασιώτας αἶτεε τῆς ἑωυτοῦ φυγῆς. [2] τῶν δὲ οἱ μὲν τὸ παράπαν ἐκ τῆς χώρας ἀπαλλάσσοντο, τοὺς δὲ τινὰς χειρωσάμενος ὁ Ἀρκεσίλεως ἐς Κύπρον ἀπέστειλε ἐπὶ διαφθορῇ. τούτους μὲν νῦν Κνίδιοι ἀπενειχθέντας πρὸς τὴν σφετέρην ἐρρῶσαντο καὶ ἐς Θήρην ἀπέστειλαν· ἐτέρους δὲ τινὰς τῶν Κυρηναίων ἐς πύργον μέγαν Ἀγλωμάχου καταφυγόντας ἰδιωτικὸν ὕλην περινήσας ὁ Ἀρκεσίλεως ἐνέπηρε. [3] μαθὼν δὲ ἐπ’ ἐξεργασμένοισι τὸ μαντήιον ἐὼν τοῦτο, ὅτι μιν ἢ Πυθίη οὐκ ἔα εὐρόντα ἐν τῇ καμίνῳ τοὺς ἀμφορέας ἐξοπτῆσαι, ἔργετο ἐκὼν τῆς τῶν Κυρηναίων πόλιος, δειμαίνων τε τὸν κεχρησμένον θάνατον καὶ δοκέων ἀμφίρρυτον τὴν Κυρήνην εἶναι. [4] εἶχε δὲ γυναῖκα συγγενέα ἑωυτοῦ, θυγατέρα δὲ τῶν Βαρκαίων τοῦ βασιλέως, τῷ οὖνομα ἦν Ἀλάζειρ· παρὰ τοῦτον ἀπικνέεται, καὶ μιν Βαρκαῖοι τε ἄνδρες καὶ τῶν ἐκ Κυρήνης φυγάδων τινὲς καταμαθόντες ἀγοράζοντα κτείνουσι, πρὸς δὲ καὶ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἀλάζειρα. Ἀρκεσίλεως μὲν νῦν εἴτε ἐκὼν εἴτε ἀέκων ἀμαρτῶν τοῦ χρησμοῦ ἐξέπλησε μοῖραν τὴν ἑωυτοῦ.

165. Ἡ δὲ μήτηρ Φερετίμη, ἕως μὲν ὁ Ἀρκεσίλειος ἐν τῇ **Βάρκη** διαιτᾶτο ἐξεργασμένος ἐωυτῷ κακόν, ἢ δὲ εἶχε αὐτῆ τοῦ παιδὸς τὰ γέρεα ἐν Κυρήνῃ καὶ τᾶλλα νεμομένη καὶ ἐν βουλῇ παρίζουσα. [2] ἐπειτε δὲ ἔμαθε ἐν τῇ Βάρκῃ ἀποθανόντα οἱ τὸν παῖδα, φεύγουσα οἰχώκεε ἐς Αἴγυπτον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐκ τοῦ Ἀρκεσίλειου εὐεργεσίαι ἐς **Καμβύσεια τὸν Κύρου** πεποιημένοι· οὗτος γὰρ ἦν ὁ Ἀρκεσίλειος ὃς Κυρήνην Καμβύση ἔδωκε καὶ φόρον ἐτάξατο. [3] ἀπικομένη δὲ ἐς τὴν Αἴγυπτον ἢ Φερετίμη Ἀρυνάνδῳ ἰκέτις ἵζετο, τιμωρῆσαι ἐωυτῆ κελεύουσα, προισχομένη πρόφασιν ὡς διὰ τὸν μηδισμόν ὁ παῖς οἱ τέθηκε.

166. Ὁ δὲ **Ἀρυνάνδης** ἦν οὗτος τῆς **Αἴγυπτου ὑπαρχος** ὑπὸ Καμβύσειῳ κατεστεῶς, ὃς ὑστέρῳ χρόνῳ τούτων παρισούμενος Δαρείῳ διεφθάρη. πυθόμενος γὰρ καὶ ἰδὼν Δαρεῖον ἐπιθυμέοντα μνημόσυνον ἐωυτοῦ λιπέσθαι τοῦτο τὸ μὴ ἄλλῳ εἶη βασιλεῖ κατεργασμένον, ἐμιμέετο τοῦτον, ἐς οὗ ἔλαβε τὸν μισθόν. [2] **Δαρεῖος** μὲν γὰρ χρυσίον καθαρώτατον ἀπεψήσας ἐς τὸ δυνατώτατον νόμισμα ἐκόψατο, Ἀρυνάνδης δὲ ἄρχων Αἴγυπτου ἀργύριον τῶντὸ τοῦτο ἐποίηε, καὶ νῦν ἐστὶ ἀργύριον καθαρώτατον τὸ Ἀρυνανδικόν. μαθὼν δὲ μιν Δαρεῖος ταῦτα ποιεῦντα, αἰτίην οἱ ἄλλην ἐπενείκας ὡς οἱ ἐπανίσταίτο, ἀπέκτεινε.

167. Τότε δὲ οὗτος ὁ Ἀρυνάνδης κατοικτεῖρας Φερετίμην διδοῖ αὐτῇ στρατὸν τὸν ἐξ Αἴγυπτου ἅπαντα καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὸν ναυτικόν· στρατηγὸν δὲ τοῦ μὲν πεζοῦ Ἄμασιν ἀπέδεξε ἄνδρα Μαράφιον, τοῦ δὲ ναυτικοῦ Βάδρην ἐόντα Πασαργάδην γένος. [2] πρὶν δὲ ἢ ἀποστεῖλαι τὴν στρατιήν, ὁ Ἀρυνάνδης πέμψας ἐς τὴν Βάρκην κήρυκα ἐπυθάνετο τίς εἶη ὁ Ἀρκεσίλειος ἀποκτείνας. οἱ δὲ Βαρκαῖοι αὐτοὶ ὑπεδέκοντο πάντες· πολλά τε γὰρ καὶ κακὰ πάσχειν ὑπ' αὐτοῦ. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ἀρυνάνδης οὕτω δὴ τὴν στρατιήν ἀπέστειλε ἅμα τῇ Φερετίμῃ. [3] αὕτη μὲν νῦν αἰτίη πρόσχημα τοῦ στόλου ἐγένετο, ἀπεπέμπετο δὲ ἡ στρατιή, ὡς ἐμοὶ δοκέειν, ἐπὶ Λιβύης καταστροφῇ. **Λιβύων γὰρ δὴ ἔθνεα πολλὰ** καὶ παντοῖα ἐστὶ, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ὀλίγα βασιλέος ἦν ὑπήκοα, τὰ δὲ πλέω ἐφρόντιζε Δαρεῖου οὐδέν.

168. **Οἰκέουσι δὲ κατὰ τὰδε Λίβυες.** ἀπ' Αἴγυπτου ἀρξάμενοι πρῶτοι Ἀδυρμαχίδαι Λιβύων κατοίκηνται, οἱ νόμοισι μὲν τὰ πλέω Αἴγυπτίοισι χρέωνται, ἐσθῆτα δὲ φορέουσι οἴην περ οἱ ἄλλοι Λίβυες. αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν ψέλιον περὶ ἐκατέρῃ τῶν κνημέων φορέουσι χάλκεον· τὰς κεφαλὰς δὲ κομῶσαι, τοὺς φθειράς ἐπεὰν λάβωσι τοὺς ἐωυτῆς ἐκάστη ἀντιδάκνει καὶ οὕτω ῥίπτει. [2] οὗτοι δὲ μῦνοι Λιβύων τοῦτο ἐργάζονται, καὶ τῷ βασιλεῖ μῦνοι τὰς **παρθένους** μελλούσας συνοικεῖν ἐπιδεικνύουσι. ἢ δὲ ἂν τῷ βασιλεῖ ἀρεστή γένηται, ὑπὸ τούτου διαπαρθενεύεται. παρήκουσι δὲ οὗτοι οἱ Ἀδυρμαχίδαι ἀπ' Αἴγυπτου μέχρι λιμένος τῷ οὐνομα Πλυνός ἐστι.

169. Τούτων δὲ ἔχονται Γιλγιάμαι, νεμόμενοι τὸ πρὸς ἐσπέρην χώραν μέχρι Ἀφροδισιάδος νήσου. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτου χώρῳ ἢ τε Πλατέα νήσος ἐπικέεται, τὴν ἔκτισαν οἱ Κυρηναῖοι, καὶ ἐν τῇ ἠπειρῷ Μενέλαος λιμὴν ἐστὶ καὶ Ἄζιρις, τὴν οἱ Κυρηναῖοι οἰκεον, καὶ τὸ **σίλφιον** ἄρχεται ἀπὸ τούτου. [2] παρήκει δὲ ἀπὸ Πλατέης νήσου μέχρι τοῦ **στόματος τῆς Σύρτιος** τὸ σίλφιον. νόμοισι δὲ χρέωνται οὗτοι παραπλησίοισι τοῖσι ἐτέροισι.

170. Γιλγαμέων δὲ ἔχονται τὸ πρὸς ἐσπέρης Ἀσβύσται. οὗτοι ὑπὲρ Κυρήνης οἰκέουσι. ἐπὶ θάλασσαν δὲ οὐ κατήκουσι Ἀσβύσται τὸ γὰρ παρὰ θάλασσαν Κυρηναῖοι νέμονται. **τεθριπποβάται** δὲ οὐκ ἦκιστα ἀλλὰ μάλιστα Λιβύων εἰσὶ, νόμους δὲ τοὺς πλεῦνας μιμέεσθαι ἐπιτηδεύουσι τοὺς Κυρηναίω.

171. Ἀσβυστέων δὲ ἔχονται τὸ πρὸς ἐσπέρης Ἀυσχίσαι· οὗτοι ὑπὲρ Βάρκης οἰκέουσι, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν κατ' Εὐεσπερίδας. Ἀυσχισέων δὲ κατὰ μέσον τῆς χώρας οἰκέουσι Βάκαλες, ὀλίγον ἔθνος, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν κατὰ Ταύχειρα πόλιν τῆς Βαρκαίης· νόμοισι δὲ τοῖσι αὐτοῖσι χρέωνται τοῖσι καὶ οἱ ὑπὲρ Κυρήνης.

172. Ἀυσχισέων δὲ τούτων τὸ πρὸς ἐσπέρης ἔχονται Νασαμῶνες, ἔθνος ἐὸν πολλόν, οἱ τὸ θέρος καταλείποντες ἐπὶ τῇ θαλάσῃ τὰ **πρόβατα** ἀναβαίνουσι ἐς Αὐγίλα χώρον ὀπωριεῦντες τοὺς **φοίνικας**. οἱ δὲ πολλοὶ καὶ ἀμφιλαφῆες πεφύκασι, πάντες ἐόντες καρποφόροι. τοὺς δὲ ἀπτελέβους ἐπεὰν θηρεύσωσι, αὐήναντες πρὸς τὸν ἥλιον καταλέουσι καὶ ἔπειτα ἐπὶ γάλα ἐπιπάσσοντες πίνουσι. [2] **γυναῖκας** δὲ νομίζοντες πολλὰς ἔχειν ἕκαστος ἐπικοινωνοῦν αὐτέων τὴν μῖξιν ποιεῦνται τρόπῳ παραπλησίῳ τῷ καὶ Μασσαγέται· ἐπεὰν σκίπωνα προστήσωνται, μίσγονται. πρῶτον δὲ γαμέοντος Νασαμῶνος ἄνδρος νόμος ἐστὶ τὴν νύμφην νυκτὶ τῇ πρώτῃ διὰ πάντων διεξελεθεῖν τῶν δαιτυμόνων μισγομένην· τῶν δὲ ὡς ἕκαστος οἱ μιχθῆ, διδοῖ δῶρον τὸ ἂν ἔχη φερόμενος ἐξ οἴκου. [3] ὀρκίοισι δὲ καὶ μαντικῇ χρέωνται τοιῆδε· ὀμνύουσι μὲν τοὺς παρὰ σφίσι ἄνδρας δικαιοτάτους καὶ ἀρίστους λεγομένους

γενέσθαι, τούτους, τῶν τύμβων ἀπτόμενοι· μαντεύονται δὲ ἐπὶ τῶν προγόνων φοιτέοντες τὰ σήματα, καὶ κατευξάμενοι ἐπικατακοιμῶνται· τὸ δ' ἂν ἴδη ἐν τῇ, ὄψι ἐνύπνιον, τούτῳ χρᾶται. [4] πίστισι δὲ τοιῆσιδε χρέωνται· ἐκ τῆς χειρὸς διδοῖ πιεῖν καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς τοῦ ἑτέρου πίνει. ἦν δὲ μὴ ἔχῃ υἰὸν μηδὲν, οἱ δὲ τῆς χαμᾶθεν σποδοῦ λαβόντες λείχουσι.

173. Νασαμῶσι δὲ προσόμουροι εἰσὶ Ψύλλοι. οὗτοι ἐξαπολώλασι τρόπῳ τοιῶδε· ὁ **νότος** σφι **πνέων** ἄνεμος τὰ ἔλυτρα τῶν ὑδάτων ἐξηύηνε, ἢ δὲ χάρη σφι ἅπαντα ἐντὸς ἐούσα τῆς Σύρτιος ἦν ἄνυδρος. οἱ δὲ βουλευσάμενοι κοινῶ λόγῳ ἐστρατεύοντο ἐπὶ τὸν νότον (λέγω δὲ ταῦτα τὰ λέγουσι Λίβυες), καὶ ἐπεῖτε ἐγίνοντο ἐν τῇ ψάμμῳ, πνεύσας ὁ νότος κατέχουσε σφέας. ἐξαπολομένων δὲ τούτων ἔχουσι τὴν χάρην οἱ Νασαμῶνες.

174. Τούτων δὲ κατύπερθε πρὸς νότον ἄνεμον ἐν τῇ, θηριώδεϊ οἰκέουσι Γαράμαντες, οἱ πάντα ἄνθρωπον φεύγουσι καὶ παντὸς ὀμιλίην, καὶ οὔτε ὄπλον ἐκτέαται ἀρήιον οὐδὲν οὔτε ἀμύνεσθαι ἐπιστέαται.

175. Οὗτοι μὲν δὴ κατύπερθε οἰκέουσι Νασαμώνων· τὸ δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν ἔχονται τὸ πρὸς ἐσπέρης Μάκαι, οἱ λόφους κείρονται, τὸ μὲν μέσον τῶν τριχῶν ἀνιέντες αὔξεσθαι, τὰ δὲ ἐνθεν καὶ ἐνθεν κείροντες ἐν χροῖ, ἐς δὲ τὸν πόλεμον στρουθῶν καταγαίων δορὰς φορέουσι προβλήματα. [2] διὰ δὲ αὐτῶν Κίνυψ ποταμὸς ῥέων ἐκ λόφου καλυμένου Χαρίτων ἐς θάλασσαν ἐκδιδῶι. ὁ δὲ λόφος οὗτος ὁ Χαρίτων δασὺς ἴδησι ἐστί, ἐούσης τῆς ἄλλης τῆς προκαταλεχθείσης Λιβύης ψιλῆς· ἀπὸ θαλάσσης δὲ ἐς αὐτὸν στάδιοι διηκόσιοι εἰσὶ.

176. Μακέων δὲ τούτων ἐχόμενοι Γινδᾶνες εἰσὶ, τῶν αἱ γυναῖκες περισφύρια δερμάτων πολλὰ ἐκάστη φορεῖ κατὰ τοιόνδε τι, ὡς λέγεται κατ' ἄνδρα ἕκαστον μιχθέντα περισφύριον περιδέεται· ἢ δὲ ἂν πλεῖστα ἔχη, αὕτη ἀρίστη δέδοκται εἶναι ὡς ὑπὸ πλείστων ἀνδρῶν φιληθείσα.

177. Ἀκτὴν δὲ προέχουσαν ἐς τὸν πόντον τούτων τῶν Γινδάνων νέμονται **Λωτοφάγοι**, οἱ τὸν καρπὸν μόνον τοῦ **λωτοῦ** τρώγοντες ζῶουσι. ὁ δὲ τοῦ λωτοῦ καρπὸς ἐστὶ μέγαθος ὅσον τε τῆς σχίνου, γλυκύτητα δὲ τοῦ φοίνικος τῷ καρπῷ προσεῖκελος. ποιεῦνται δὲ ἐκ τοῦ καρποῦ τούτου οἶ Λωτοφάγοι καὶ οἶνον.

178. Λωτοφάγων δὲ τὸ παρὰ θάλασσαν ἔχονται **Μάχλυες**, τῷ λωτῷ μὲν καὶ οὗτοι χρεώμενοι, ἀτὰρ ἦσσαν γε τῶν πρότερον λεχθέντων, κατήκουσι δὲ ἐπὶ ποταμὸν μέγαν τῷ οὐνομα **Τρίτων** ἐστί· ἐκδιδῶι δὲ οὗτος ἐς λίμνην μεγάλην **Τριτωνίδα**. ἐν δὲ αὐτῇ, νῆσος ἐνὶ τῇ, οὐνομα **Φλά**. ταύτην δὲ τὴν νῆσον Λακεδαιμονίοισι φασὶ λόγιον εἶναι κτίσαι.

179. Ἔστι δὲ καὶ ὁδε λόγος λεγόμενος. **Ἰήσονα**, ἐπεῖτε οἱ ἐξεργάσθη ὑπὸ τῷ Πηλίῳ ἢ Ἀργῷ, ἐσθόμενον ἐς αὐτὴν ἄλλην τε ἐκατόμβην καὶ δὴ καὶ τρίποδα χάλκεον περιπλῶειν Πελοπόννησον, βουλόμενον ἐς Δελφοὺς ἀπικέσθαι. [2] καὶ μιν, ὡς πλεόντα γενέσθαι κατὰ Μαλέην, ὑπολαβεῖν ἄνεμον βορέην καὶ ἀποφέρειν πρὸς τὴν Λιβύην· πρὶν δὲ κατιδέσθαι γῆν, ἐν τοῖσι βράχεσι γενέσθαι λίμνης τῆς Τριτωνίδος. καὶ οἱ ἀπορέοντι τὴν ἐξαγωγήν λόγος ἐστὶ φανῆναι Τρίτωνα καὶ κελεύειν τὸν Ἰήσονα ἔωτῷ δοῦναι τὸν τρίποδα, φάμενόν σφι καὶ τὸν πόρον δέξειν καὶ ἀπήμονας ἀποστελέειν. [3] πειθομένον δὲ τοῦ Ἰήσονος, οὕτω δὴ τὸν τε διέκπλοον τῶν βραχέων δεικνύναι τὸν Τρίτωνά σφι καὶ τὸν τρίποδα θεῖναι ἐν τῷ ἔωτοῦ ἰσῶ, ἐπιθεσπίσαντά τε τῷ τρίποδι καὶ τοῖσι σὺν Ἰήσωνι σημήναντα τὸν πάντα λόγον, ὡς ἐπεὰν τὸν τρίποδα κομίσῃται τῶν ἐγγόνων τις τῶν ἐν τῇ Ἀργεῖ συμπλεόντων, τότε ἑκατὸν πόλιας οἰκῆσαι περὶ τὴν Τριτωνίδα λίμνην Ἑλληνίδας πᾶσαν εἶναι ἀνάγκην. ταῦτα ἀκούσαντας τοὺς ἐπιχωρίους τῶν Λιβύων κρύψαι τὸν τρίποδα.

180. Τούτων δὲ ἔχοντας τῶν Μαχλύων Αὐσέες· οὗτοι δὲ καὶ οἱ Μάχλυες πέριξ τὴν Τριτωνίδα λίμνην οἰκέουσι, τὸ μέσον δὲ σφι οὐρίζει ὁ Τρίτων. καὶ οἱ μὲν Μάχλυες τὰ ὀπίσω κομῶσι τῆς κεφαλῆς, οἱ δὲ Αὐσέες τὰ ἔμπροσθε. [2] ὄρη δὲ ἐνιαυσίη Ἀθηναίης αἱ παρθέναι αὐτῶν δίχα διαστᾶσαι **μάχονται** πρὸς ἀλλήλας λίθοισί τε καὶ ξύλοισι, τῷ αὐθιγενεῖ θεῶ λέγουσαι τὰ πάτρια ἀποτελέειν, τὴν Ἀθηναίην καλέουσαι. τὰς δὲ **ἀποθησκούσας** τῶν παρθένων ἐκ τῶν τρωμάτων ψευδοπαρθένους καλέουσι. [3] πρὶν δὲ ἀνεῖναι αὐτὰς μάχεσθαι, τάδε ποιεῦσι κοινῇ. παρθένον τὴν **καλλιστεύουσαν** ἐκάστοτε κοσμήσαντες κυνέη τε Κορινθίη καὶ πανοπλίη Ἑλληνικὴ καὶ ἐπ' ἄρμα ἀναβιβάσαντες περιάγουσι τὴν λίμνην κύκλῳ. [4] ὅτεοισι δὲ τὸ πάλαι ἐκόσμεον τὰς παρθένους πρὶν ἢ σφι Ἑλληνας παροικισθῆναι, οὐκ ἔχω εἰπεῖν, δοκέω δ' ὢν Αἰγυπτίοισι ὄπλοισι κοσμέεσθαι αὐτάς· ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ κράνος φημὶ ἀπῆχθαι ἐς τοὺς Ἑλληνας. [5] τὴν δὲ Ἀθηναίην φασὶ Ποσειδέωνος εἶναι θυγατέρα καὶ τῆς Τριτωνίδος λίμνης, καὶ μιν μεμφθεῖσάν τι τῷ πατρὶ δοῦναι ἔωυτὴν τῷ Δί, τὸν δὲ Δία ἔωυτοῦ μιν

ποιήσασθαι θυγατέρα. ταῦτα μὲν λέγουσι, μῖξιν δὲ ἐπικοινων τῶν γυναικῶν ποιέονται, οὔτε συνοικέοντες κτηνηδόν τε μισγόμενοι. [6] ἔπειτ' ἀνὴρ γυναικὶ τὸ παιδίον ἀδρὸν γένηται, συμφοιτῶσι ἐς τῶντ' οἱ ἄνδρες τρίτου μηνός, καὶ τῷ ἄνδρϊ τῶν ἀνδρῶν τὸ παιδίον, τούτου παῖς νομίζεται.

181. Οὗτοι μὲν οἱ παραθαλάσσιοι τῶν **νομάδων** Λιβύων εἰρέαται, ὑπὲρ δὲ τούτων ἐς **μεσόγαιαν ἢ θηριώδης ἐστὶ Λιβύη**, ὑπὲρ δὲ τῆς θηριώδους ὀφρῦς ψάμμις κατήκει παρατείνουσα ἀπὸ Θηβέων τῶν Αἰγυπτίων ἐπ' Ἡρακλέας στήλας. [2] ἐν δὲ τῇ ὀφρῦϊ ταύτῃ μάλιστα διὰ δέκα ἡμερέων ὁδοῦ ἄλος ἐστὶ τρύφεια κατὰ χόνδρους μεγάλους ἐν κολωνοῖσι, καὶ ἐν κορυφῆσι ἐκάστου τοῦ κολωνοῦ ἀνακοντίζει ἐκ μέσου τοῦ ἄλος ὕδωρ ψυχρὸν καὶ γλυκύ, περὶ δὲ αὐτὸν ἄνθρωποι οἰκέουσι ἔσχατοι πρὸς τῆς ἐρήμου καὶ ὑπὲρ τῆς θηριώδους, πρῶτοι μὲν ἀπὸ Θηβέων διὰ δέκα ἡμερέων ὁδοῦ **Ἀμμώνιοι**, ἔχοντες τὸ ἴσον ἀπὸ τοῦ Θηβαίου **Διός**· καὶ γὰρ τὸ ἐν Θήβῃσι, ὡς καὶ πρότερον εἴρηται μοι, κριοπρόσωπον τοῦ Διὸς τῷγαλμα ἐστὶ. [3] τυγχάνει δὲ καὶ ἄλλο σφί ὕδωρ κρηναῖον ἐόν, τὸ τὸν μὲν ὄρθρον γίνεται χλιαρὸν, ἀγορῆς δὲ πληθούσης ψυχρότερον, μεσαμβρίῃ τε ἐστὶ καὶ τὸ κάρτα γίνεται ψυχρὸν. [4] τηλικαῦτα δὲ ἄρδουσι τοὺς κήπους· ἀποκλινομένης δὲ τῆς ἡμέρης ὑπίαται τοῦ ψυχροῦ, ἐς οὗ δύεται τε ὁ ἥλιος καὶ τὸ ὕδωρ γίνεται χλιαρὸν. ἐπὶ δὲ μᾶλλον ἰὸν ἐς τὸ θερμὸν ἐς μέσας νύκτας πελάζει, τηλικαῦτα δὲ ζέει ἀμβολάδην· παρέρχονται τε μέσαι νύκτες καὶ ψύχεται μέχρι ἐς ἡῶ. ἐπίκλησιν δὲ αὕτη ἢ κρήνη καλεῖται ἡλίου.

182. Μετὰ δὲ **Ἀμμωνίους** διὰ τῆς ὀφρῦς τῆς ψάμμου δι' ἄλλων δέκα ἡμερέων ὁδοῦ κολωνός τε ἄλος ἐστὶ ὅμοιος τῷ Ἀμμωνίῳ καὶ ὕδωρ, καὶ ἄνθρωποι περὶ αὐτὸν οἰκέουσι· τῷ δὲ χώρῳ τούτῳ οὖνομα **Αὐγίλα** ἐστὶ. ἐς τούτον τὸν χώρον οἱ **Νασαμῶνες** ὀπωριεῦντες τοὺς φοίνικας φοιτῶσι.

183. Ἀπὸ δὲ **Αὐγίλων** διὰ δέκα ἡμερέων ἄλλων ὁδοῦ ἕτερος ἄλος κολωνός καὶ ὕδωρ καὶ φοίνικες καρποφόροι πολλοί, κατὰ περὶ καὶ ἐν τοῖσι ἐτέροισι καὶ ἄνθρωποι οἰκέουσι ἐν αὐτῷ τοῖσι οὖνομα **Γαράμαντες** ἐστὶ, ἔθνος μέγα ἰσχυρῶς, οἱ ἐπὶ τὸν ἄλα γῆν ἐπιφορέοντες οὕτω σπεύρουσι. [2] συντομώτατον δ' ἐστὶ ἐς τοὺς **Λωτοφάγους**, ἐκ τῶν τριήκοντα ἡμερέων ἐς αὐτοὺς ὁδός ἐστὶ· ἐν τοῖσι καὶ οἱ ὀπισθονόμοι βόες γίνονται· ὀπισθονόμοι δὲ διὰ τόδε εἰσι. τὰ κέρεια ἔχουσι κεκυφῶτα ἐς τὸ ἔμπροσθε· [3] διὰ τοῦτο ὀπίσω ἀναχωρέοντες νέμονται· ἐς γὰρ τὸ ἔμπροσθε οὐκ οἴοι τε εἰσὶ προεμβαλλόντων ἐς τὴν γῆν τῶν κερῶν. ἄλλο δὲ οὐδὲν διαφέρουσι τῶν ἄλλων βοῶν ὅτι μὴ τοῦτο καὶ τὸ δέσμα ἐς παχύτητά τε καὶ τρίψιν. [4] οἱ **Γαράμαντες** δὴ οὔτοι τοὺς τρωγλοδύτας **Αἰθίοπας** θηρεύουσι τοῖσι τεθρίπποισι· οἱ γὰρ τρωγλοδύται **Αἰθίοπες** πόδας τάχιστοι ἀνθρώπων πάντων εἰσὶ τῶν ἡμεῖς πέρι λόγους ἀποφερομένους ἀκούομεν. σιτέονται δὲ οἱ τρωγλοδύται ὄφις καὶ σαύρους καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἐρπετῶν· γλῶσσαν δὲ οὐδεμιῇ ἄλλῃ παρομοίην νενομίκασι, ἀλλὰ τετρίγασιν κατὰ περὶ αἰ νυκτερίδες.

184. Ἀπὸ δὲ **Γαράμαντων** δι' ἄλλων δέκα ἡμερέων ὁδοῦ ἄλλος ἄλος τε κολωνός καὶ ὕδωρ, καὶ ἄνθρωποι περὶ αὐτὸν οἰκέουσι τοῖσι οὖνομα ἐστὶ **Ἀτάραντες**, οἱ ἀνώνυμοι εἰσὶ μῦνοι ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· ἄλεσι μὲν γὰρ σφί ἐστὶ **Ἀτάραντες** οὖνομα, ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ αὐτῶν οὖνομα οὐδὲν κέεται. [2] οὔτοι τῷ ἡλίῳ ὑπερβάλλοντι καταρῶνται καὶ πρὸς τούτοις πάντα τὰ αἰσχυρὰ λαιδορέονται, ὅτι σφέας καίων ἐπιτρίβει, αὐτοὺς τε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν χώραν αὐτῶν. [3] μετὰ δὲ δι' ἄλλων δέκα ἡμερέων ἄλλος κολωνός ἄλος καὶ ὕδωρ, καὶ ἄνθρωποι περὶ αὐτὸν οἰκέουσι. ἔχεται δὲ τοῦ ἄλος τούτου ὄρος τῷ οὖνομα ἐστὶ **Ἄτλας**, ἐστὶ δὲ στεῖνόν καὶ κυκλοτερές πάντη, ὑψηλὸν δὲ οὕτω δὴ τι λέγεται ὡς τὰς κορυφὰς αὐτοῦ οὐκ οἶά τε εἶναι ἰδέσθαι. οὐδέποτε γὰρ αὐτὰς ἀπολείπειν νέφεα οὔτε θέρεος οὔτε χειμῶνος. τούτου τὸν κίονα τοῦ οὐρανοῦ λέγουσι οἱ ἐπιχώριοι εἶναι. [4] ἐπὶ τούτου τοῦ ὄρους οἱ ἄνθρωποι οὔτοι ἐπώνυμοι ἐγένοντο· καλέονται γὰρ δὴ **Ἄτλαντες**. λέγονται δὲ οὔτε ἐμψυχον οὐδὲν σιτέεσθαι οὔτε ἐνύπνια ὄραν.

185. Μέχρι μὲν δὴ τῶν **Ἀτλάντων** τούτων ἔχω τὰ οὐνόματα τῶν ἐν τῇ ὀφρῦϊ κατοικημένων καταλέξει, τὸ δ' ἀπὸ τούτων οὐκέτι. διήκει δ' ὧν ἢ ὀφρῦς μέχρι **Ἡρακλέων** σπηλέων καὶ τὸ ἔξω τουτέων. [2] ἐστὶ δὲ ἄλος τε μέταλλον ἐν αὐτῇ διὰ δέκα ἡμερέων ὁδοῦ καὶ ἄνθρωποι οἰκέοντες. τὰ δὲ οἰκία τούτοις πᾶσι ἐκ τῶν ἀλίνων χόνδρων οἰκοδομέαται. ταῦτα γὰρ ἤδη τῆς **Λιβύης** ἀνομβρα ἐστὶ· οὐ γὰρ ἂν ἠδυνέατο μένειν οἱ τοῖχοι ἐόντες ἄλινοι, εἰ ὕε. [3] ὁ δὲ ἄλς αὐτόθι καὶ λευκός καὶ πορφύρεος τὸ εἶδος ὀρύσσεται. ὑπὲρ δὲ τῆς ὀφρῦς τὸ πρὸς νότου καὶ ἐς μεσόγαιαν τῆς **Λιβύης** ἔρημος καὶ ἀνυδρος καὶ ἄθηρος καὶ ἀνομβρος καὶ ἄξυλος ἐστὶ ἢ χώρα, καὶ ἰκμάδος ἐστὶ ἐν αὐτῇ οὐδέν.

186. Οὕτω μὲν μέχρι τῆς Τριτωνίδος λίμνης ἀπ' Αἰγύπτου νομάδες εἰσὶ κρεοφάγοι τε καὶ γαλακτοπόται Λίβυες, καὶ θηλέων τε βοῶν οὐτὶ γενόμενοι, διότι περ οὐδὲ Αἰγύπτιοι, καὶ ὅς οὐ τρέφοντες. [2] βοῶν μὲν νυν θηλέων οὐδ' αἱ Κυρηναίων γυναῖκες δικαιοῦσι πατέεσθαι διὰ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ ἴσιν, ἀλλὰ καὶ νηστηίας αὐτῇ καὶ ὄρτας ἐπιτελέουσι. αἱ δὲ τῶν Βαρκαίων γυναῖκες οὐδὲ ὑῶν πρὸς τῆσι βουσί γεύονται.

187. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτω ἔχει. τὸ δὲ πρὸς ἐσπέρης τῆς Τριτωνίδος λίμνης οὐκέτι νομάδες εἰσὶ Λίβυες οὐδὲ νόμοισι τοῖσι αὐτοῖσι χρεώμενοι, οὐδὲ κατὰ τὰ παιδιά ποιεῦντες οἷον τι καὶ οἱ νομάδες ἐώθασιν ποιεῖν. [2] οἱ γὰρ δὴ τῶν Λιβύων νομάδες, εἰ μὲν πάντες, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως τοῦτο εἰπεῖν, ποιεῦσι δὲ αὐτῶν συχνοὶ τοιάδε· τῶν παιδίων τῶν σφετέρων, ἐπεὰν τετραέτεα γένηται, οἴσπη προβάτων καίουσι τὰς ἐν τῆσι κορυφῆσι φλέβας, μετεξέτεροι δὲ αὐτῶν τὰς ἐν τοῖσι κροτάφοισι, τοῦδε εἴνεκα ὡς μὴ σφεας ἐς τὸν πάντα χρόνον καταρρέον φλέγμα ἐκ τῆς κεφαλῆς δηλέηται. [3] καὶ διὰ τοῦτο σφέας λέγουσι εἶναι ὑγιηροτάτους· εἰσὶ γὰρ ὡς ἀληθέως οἱ Λίβυες ἀνθρώπων πάντων **ὑγιηρότατοι** τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, εἰ μὲν διὰ τοῦτο, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν, ὑγιηρότατοι δ' ὧν εἰσὶ. ἦν δὲ καίουσι τὰ παιδιά σπασμὸς ἐπιγένηται, ἐξεύρηται σφι ἄκος· τράγου γὰρ οὖρον σπείσαντες ῥύονται σφέα. λέγω δὲ τὰ λέγουσι αὐτοὶ Λίβυες.

188. **Θυσίαι** δὲ τοῖσι νομάσι εἰσὶ αἶδε. ἐπεὰν τοῦ ὠτὸς ἀπάρξωνται τοῦ κτήνεος, ῥιπτέουσι ὑπὲρ τὸν δόμον, τοῦτο δὲ ποιήσαντες ἀποστρέφουσι τὸν ἀχένα αὐτοῦ· θύουσι δὲ ἡλίω καὶ σελήνῃ μούνοισι. τούτοις μὲν νυν πάντες Λίβυες θύουσι, ἀτὰρ οἱ περὶ τὴν Τριτωνίδα λίμνην νέμοντες τῇ Αθηναίῃ μάλιστα, μετὰ δὲ τῶν Τρίτωνι καὶ τῶν Ποσειδέωνι.

189. Τὴν δὲ ἄρα **ἐσθῆτα καὶ τὰς αἰγίδας** τῶν ἀγαλμάτων τῆς **Ἀθηναίης** ἐκ τῶν Λιβυσῶν ἐποίησαντο οἱ Ἕλληνες· πλὴν γὰρ ἦ ὅτι σκυτίνη ἢ ἐσθῆς τῶν Λιβυσῶν ἐστὶ καὶ οἱ θύσανοι οἱ ἐκ τῶν αἰγίδων αὐτῆσι οὐκ ὄφιος εἰσὶ ἀλλὰ ἰμάντινοι, τὰ γε ἄλλα πάντα κατὰ τῶντ' ἔσταλται. [2] καὶ δὴ καὶ τὸ οὐνομα κατηγορεῖ ὅτι ἐκ Λιβύης ἦκει ἢ στολή τῶν Παλλαδίων· αἰγέας γὰρ περιβάλλονται ψιλὰς περὶ τὴν ἐσθῆτα θυσανωτὰς αἱ Λίβυσσαι κεκριμένας ἐρευθεδάνω, ἐκ δὲ τῶν αἰγέων τουτέων αἰγίδας οἱ Ἕλληνες μετωνόμασαν. [3] δοκέει δ' ἔμοιγε καὶ ὀλολυγῆ ἐν ἰοῖσι ἐνθαῦτα πρῶτον γενέσθαι· κάρτα γὰρ ταύτη χρέωνται καλῶς αἱ Λίβυσσαι. καὶ τέσσερας ἵππους συζευγνύναι παρὰ Λιβύων οἱ Ἕλληνες μεμαθήκασι.

190. **Θάπτουσι** δὲ τοὺς ἀποθνήσκοντας οἱ νομάδες κατὰ περ οἱ Ἕλληνες, πλὴν Νασαμώνων· οὗτοι δὲ κατημένους θάπτουσι, φυλάσσοντας, ἐπεὰν ἀπιῇ τὴν ψυχὴν, ὅκως μιν κατίσουςι μηδὲ ὕπτιος ἀποθανέεται. οἰκῆματα δὲ σύμπηκτα ἐξ ἀνθερίκων ἐνειρμένων περὶ σχοίνους ἐστὶ, καὶ ταῦτα περιφορητά. νόμοισι μὲν τοιούτοις οὗτοι χρέωνται.

191. Τὸ δὲ πρὸς ἐσπέρης τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ Αὐσέων ἔχονται ἀροτήρες ἤδη Λίβυες καὶ οἰκίας νομίζοντες ἐκτῆσθαι, τοῖσι οὐνομα κέεται **Μάξυες**. οἱ τὰ ἐπὶ δεξιὰ τῶν κεφαλέων κομώουσι, τὰ δ' ἐπ' ἀριστερὰ κείρουσι, τὸ δὲ σῶμα χρίονται μίλτω. φασὶ δὲ οὗτοι εἶναι τῶν ἐκ Τροίης ἀνδρῶν. [2] ἡ δὲ χώρα αὕτη τε καὶ ἡ λοιπὴ τῆς Λιβύης ἢ πρὸς ἐσπέρην πολλῶν θηριωδεστέρη τε καὶ δασυτέρη ἐστὶ τῆς τῶν νομάδων χώρας. [3] ἡ μὲν γὰρ δὴ πρὸς τὴν ἠῶ τῆς Λιβύης, τὴν οἱ νομάδες νέμουσι, ἐστὶ ταπεινὴ τε καὶ ψαμμώδης μέχρι τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ, ἢ δὲ ἀπὸ τούτου τὸ πρὸς ἐσπέρην ἢ τῶν ἀροτήρων ὄρεινὴ τε κάρτα καὶ δασέα καὶ θηριώδης· [4] καὶ γὰρ οἱ ὄφιοι οἱ ὑπερμεγάθεις καὶ οἱ λέοντες κατὰ τούτους εἰσὶ καὶ οἱ ἐλέφαντές τε καὶ ἄρκτοι καὶ ἀσπίδες τε καὶ ὄνοι οἱ τὰ κέρεια ἔχοντες καὶ οἱ κυνοκέφαλοι καὶ οἱ ἀκέφαλοι οἱ ἐν τοῖσι στήθεσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντες, ὡς δὴ λέγονται γε ὑπὸ Λιβύων, καὶ οἱ ἄγριοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἄγριαι, καὶ ἄλλα πλήθει πολλὰ θηρία ἀκατάψευστα.

192. Κατὰ τοὺς νομάδας δὲ ἐστὶ τούτων οὐδέν, ἀλλ' ἄλλα τοιάδε, **πύγαργοι** καὶ **ζορκάδες** καὶ **βουβάλιες** καὶ **ὄνοι**, οὐκ οἱ τὰ κέρεια ἔχοντες ἀλλ' ἄλλοι ἄποτοι (οὐ γὰρ δὴ πίνουσι), καὶ **ὄρνες**, τῶν τὰ κέρεια τοῖσι φοίνιξι οἱ πήχες ποιεῦνται (μέγαθος δὲ τὸ θηρίον τοῦτο κατὰ βούνην ἐστὶ), [2] καὶ **βασσάρια** καὶ **ὑαῖναι** καὶ ὕστριχες καὶ κριοὶ ἄγριοι καὶ δίκτυες καὶ θῶες καὶ **πάνθηρες** καὶ βόρνες, καὶ κροκόδειλοι ὅσον τε τριπήχες χερσαῖοι, τῆσι **σαύρησι** ἐμφερέστατοι, καὶ στρουθοὶ κατάγαιοι, καὶ ὄφιοι μικροί, κέρει ἐν ἑκάστῳ ἔχοντες· ταῦτά τε δὴ αὐτόθι ἐστὶ θηρία καὶ τὰ περ τῆ ἄλλῃ, πλὴν ἐλάφου τε καὶ ὑὸς ἀγρίου· ἐλάφος δὲ καὶ ὅς ἄγριος ἐν Λιβύῃ πάμπαν οὐκ ἔστι. [3] **μυῶν** δὲ γένεα τριεὶς αὐτόθι ἐστὶ· οἱ μὲν δίποδες καλέονται, οἱ δὲ ζεγέριες (τὸ δὲ οὐνομα τοῦτο ἐστὶ μὲν Λιβυστικόν, δύναται δὲ κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν βουνοί), οἱ δὲ ἐχίνες. εἰσὶ δὲ καὶ γαλαῖ ἐν τῶν σιλφίω γινόμεναι τῆσι Ταρτησσίῃσι ὁμοιόταται.

τοσαῦτα μὲν νῦν θηρία ἢ τῶν νομάδων Λιβύων γῆ ἔχει, ὅσον ἡμεῖς ἱστοροέοντες ἐπὶ μακρότατον οἰοί τε ἐγενόμεθα ἐξικέσθαι.

193. Μαξύων δὲ Λιβύων Ζαύηκες ἔχονται, τοῖσι αἱ γυναῖκες ἡνιοχεῦσι τὰ ἄρματα ἐς τὸν πόλεμον.

194. Τούτων δὲ Γύζαντες ἔχονται, ἐν τοῖσι μέλι πολλὸν μὲν **μέλισσαι** κατεργάζονται, πολλῶ δ' ἔτι πλέον λέγεται δημοεργούς ἀνδρας ποιέειν. μιλοῦνται δ' ὧν πάντες οὔτοι καὶ πιθηκοφαγέουσι. οἱ δὲ σφι ἄφθονοι ὅσοι ἐν τοῖσι ὄρεσι γίνονται.

195. Κατὰ τούτους δὲ λέγουσι **Καρχηδόνιοι** κείσθαι νῆσον τῆ οὔνομα εἶναι Κύραυν, μῆκος μὲν διηκοσίων σταδίων, πλάτος δὲ στερινήν, διαβατὸν ἐκ τῆς ἠπείρου, ἐλαιέων τε μεστήν καὶ ἀμπέλων. [2] λίμνην δὲ ἐν αὐτῇ εἶναι, ἐκ τῆς αἰ παρθένοι τῶν ἐπιχωρίων πτεροῖσι ὄρνιθων κεχρισμένοισι πίσση ἐκ τῆς ἰλύος ψῆγμα ἀναφέρουσι χρυσοῦ. ταῦτα εἰ μὲν ἔστι ἀληθῆως οὐκ οἶδα, τὰ δὲ λέγεται γράφω· εἴη δ' ἂν πᾶν, ὅκου καὶ ἐν Ζακύνθῳ ἐκ λίμνης καὶ ὕδατος πίσσαν ἀναφερομένην αὐτὸς ἐγὼ ὤρων. [3] εἰσὶ μὲν καὶ πλεῦνες αἱ λίμναι αὐτόθι, ἢ δ' ὧν μεγίστη αὐτέων ἐβδομήκοντα ποδῶν πάντη, βάθος δὲ διόργυιος ἐστὶ· ἐς ταύτην κοντὸν κατιεῖσι ἐπ' ἄκρῳ μυρσίνην προσδήσαντες καὶ ἔπειτα ἀναφέρουσι τῇ μυρσίνῃ πίσσαν, ὁδμὴν μὲν ἔχουσαν ἀσφάλτου, τὰ δ' ἄλλα τῆς Πιερικῆς πίσσης ἀμείνω. ἐσχέουσι δὲ ἐς λάκκον ὀρωρυγμένον ἀγχοῦ τῆς λίμνης. ἐπεὰν δὲ ἀθροίσωσι συχνήν, οὕτω ἐς τοὺς ἀμφορέας ἐκ τοῦ λάκκου καταχέουσι. [4] ὅτι δ' ἂν ἐσπέση ἐς τὴν λίμνην, ὑπὸ γῆν ἰὸν ἀναφαίνεται ἐν τῇ θαλάσῃ· ἢ δὲ ἀπέχει ὡς τέσσερα στάδια ἀπὸ τῆς λίμνης. οὕτω ὧν καὶ τὰ ἀπὸ τῆς νήσου τῆς ἐπὶ Λιβύῃ κειμένης οἰκότα ἐστὶ ἀληθεῖη.

196. Λέγουσι δὲ καὶ τάδε Καρχηδόνιοι. εἶναι τῆς Λιβύης χῶρόν τε καὶ ἀνθρώπους **ἔξω Ηρακλέων σπηλέων** κατοικημένους· ἐς τοὺς ἐπεὰν ἀπίκωνται καὶ ἐξέλωνται τὰ φορτία, θέντες αὐτὰ ἐπεξῆς παρὰ τὴν κυματωγῆν, ἐσβάντες ἐς τὰ πλοῖα τύφειν καπνόν. τοὺς δ' ἐπιχωρίους ἰδομένους τὸν καπνὸν ἰέναι ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ ἔπειτα ἀντὶ τῶν φορτίων χρυσοῦν τιθέναι καὶ ἐξαναχωρεῖν πρόσω ἀπὸ τῶν φορτίων. [2] τοὺς δὲ Καρχηδονίους ἐκβάντας σκέπτεσθαι, καὶ ἦν μὲν φαίνηται σφι ἄξιός ὁ χρυσοῦς τῶν φορτίων, ἀνελόμενοι ἀπαλλάσσονται, ἦν δὲ μὴ ἄξιός, ἐσβάντες ὀπίσω ἐς τὰ πλοῖα κατέαται· οἱ δὲ προσελθόντες ἄλλον πρὸς ὧν ἔθηκαν χρυσοῦν, ἐς οὗ ἂν πείθωσι. ἀδικεῖν δὲ οὐδετέρους. [3] οὔτε γὰρ αὐτοὺς τοῦ χρυσοῦ ἄπτεσθαι πρὶν ἂν σφι ἀπισωθῇ τῇ ἀξίῃ τῶν φορτίων, οὔτ' ἐκείνους τῶν φορτίων ἄπτεσθαι πρότερον ἢ αὐτοὶ τὸ χρυσίον λάβωσι.

197. Οὔτοι μὲν εἰσὶ τοὺς ἡμεῖς ἔχομεν Λιβύων ὀνομάσαι, καὶ τούτων οἱ πολλοὶ βασιλέος τοῦ Μήδων οὔτε τι νῦν οὔτε τότε ἐφόρτιζον οὐδέν. [2] τοσόνδε δὲ ἔτι ἔχω εἰπεῖν περὶ τῆς χώρας ταύτης, ὅτι τέσσερα ἔθνεα νέμεται αὐτὴν καὶ οὐ πλέω τούτων, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν, καὶ τὰ μὲν δύο αὐτόχθονα τῶν ἐθνέων τὰ δὲ δύο οὐ, Λίβυες μὲν καὶ Αἰθίοπες αὐτόχθονες, οἱ μὲν τὰ πρὸς βορέω οἱ δὲ τὰ πρὸς νότου τῆς Λιβύης οἰκέοντες, Φοίνικες δὲ καὶ Ἑλληγες ἐπήλυδες.

198. Δοκέει δέ μοι οὐδ' ἀρετὴν εἶναι τις ἢ Λιβύῃ σπουδαίῃ ὥστε ἢ Ἀσίῃ ἢ Εὐρώπῃ παραβληθῆναι, πλην Κίνυπος μούνης· τὸ γὰρ δὴ αὐτὸ οὔνομα ἢ γῆ τῷ ποταμῷ ἔχει. [2] αὕτη δὲ ὁμοίῃ τῇ ἀρίστῃ γέων Δήμητρος καρπὸν ἐκφέρειν οὐδὲ ἔοικε οὐδὲν τῇ ἄλλῃ Λιβύῃ. μελάγγαιός τε γὰρ ἐστὶ καὶ ἔπυδρος πίδαξι, καὶ οὔτε αὐχμοῦ φροντίζουσα οὐδὲν οὔτε ὄμβρον πλέω πιούσα δεδήληται. ὕεται γὰρ δὴ ταῦτα τῆς Λιβύης. τῶν δὲ ἐκφορίων τοῦ καρποῦ ταῦτα μέτρα τῇ Βαβυλωνίῃ γῆ κατίσταται. ἀγαθὴ δὲ γῆ καὶ τὴν Εὐεσπερίται νέμονται. [3] ἐπ' ἑκατοστὰ γὰρ, ἐπεὰν αὕτη ἐωυτῆς ἄριστα ἐνείκη, ἐκφέρει, ἢ δὲ ἐν τῇ Κίνυπι ἐπὶ τριηκόσια.

199. Ἔχει δὲ καὶ ἡ **Κυρηναίη χώρα**, ἐοῦσα ὑψηλοτάτη ταύτης τῆς Λιβύης τὴν οἱ νομάδες νέμονται, τρεῖς ὥρας ἐν ἐωυτῇ ἀξίας θώματος. πρῶτα μὲν γὰρ τὰ παραθαλάσσια τῶν καρπῶν ὄργα ἀμᾶσθαι τε καὶ τρυγᾶσθαι· τούτων τε δὴ συγκεκριομένων τὰ ὑπὲρ τῶν θαλασσιδίων χώρων τὰ μέσα ὄργα συγκομίζεσθαι, τὰ βουνούς καλέουσι. [2] συγκεκριομίσται τε οὗτος ὁ μέσος καρπὸς καὶ ὁ ἐν τῇ κατυπερτάτῃ τῆς γῆς πεπαίνεται τε καὶ ὄργα, ὥστε ἐκπέποται τε καὶ καταβέβρωται ὁ πρῶτος καρπὸς καὶ ὁ τελευταῖος συμπαραγίνεται. οὕτω ἐπ' ὀκτῶ μῆνας Κυρηναίους ὀπώρη ἐπέχει. ταῦτα μὲν νῦν ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω.

200. Οἱ δὲ **Φερετίμης τιμωροὶ Πέρσαι** ἐπεῖτε ἐκ τῆς Αἰγύπτου σταλέντες ὑπὸ Ἀρῶνδεω ἀπικάτο ἐς τὴν Βάρκην, ἐπολιόρκεον τὴν πόλιν ἐπαγγελλόμενοι ἐκιδόναι τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου τοῦ Ἀρκεσίλεω· τῶν δὲ πᾶν γὰρ ἦν τὸ πλῆθος μεταίτιον, οὐκ ἐδέκοντο τοὺς λόγους. [2] ἐνθαῦτα δὲ **ἐπολιόρκεον** τὴν

Βάρκην ἐπὶ μῆνας ἑννέα, ὀρύσσοντες τε ὀρύγματα ὑπόγαια φέροντα ἐς τὸ τεῖχος καὶ προσβολὰς καρτερὰς ποιούμενοι. τὰ μὲν νυν ὀρύγματα ἀνὴρ χαλκεὺς ἀνεῦρε ἐπιχάλκω ἀσπίδι, ὧδε ἐπιφρασθεῖς· περιφέρων αὐτὴν ἐντὸς τοῦ τείχεος προσῖσχε πρὸς τὸ δάπεδον τῆς πόλιος. [3] τὰ μὲν δὴ ἄλλα ἔσκε κωφὰ πρὸς τὰ προσῖσχε, κατὰ δὲ τὰ ὀρυσσόμενα ἠχέεσκε ὁ χαλκὸς τῆς ἀσπίδος. ἀντορύσσοντες δ' ἂν ταύτη οἱ Βαρκαῖοι ἔκτεινον τῶν Περσέων τοὺς γεωρουχέοντας. τοῦτο μὲν δὴ οὕτω ἐξευρέθη, τὰς δὲ προσβολὰς ἀπεκρούοντο οἱ **Βαρκαῖοι**.

201. Χρόνον δὲ δὴ πολλὸν τριβομένων καὶ πιπτόντων ἀμφοτέρων πολλῶν καὶ οὐκ ἦσσαν τῶν Περσέων, Ἄμασις ὁ στρατηγὸς τοῦ πεζοῦ μηχανᾶται τοιάδε. μαθὼν τοὺς Βορκαίους ὡς κατὰ μὲν τὸ ἰσχυρὸν οὐκ αἰρετοὶ εἶεν, δόλω δὲ αἰρετοί, ποιέει τοιάδε· νυκτὸς τάφρον ὀρύξας εὐρέαν ἐπέτεινε ξύλα ἀσθενέα ὑπὲρ αὐτῆς, κατύπερθε δὲ ἐπιπολῆς τῶν ξύλων χοῦν γῆς ἐπεφόρησε ποιέων τῇ ἄλλῃ γῇ ἰσόπεδον. [2] ἅμα ἡμέρη δὲ ἐς λόγους προεκαλέετο τοὺς Βαρκαίους· οἱ δὲ ἀσπαστῶς ὑπήκουσαν, ἐς ὃ σφι ἔαδε ὁμολογίῃ χρῆσασθαι. τὴν δὲ ὁμολογίην ἐποιεῦντο τοιήνδε τινά, ἐπὶ τῆς κρυπτῆς τάφρου τάμνοντες ὄρκια, ἔστ' ἂν ἡ γῆ αὕτη οὕτω ἔχη, μένειν τὸ ὄρκιον κατὰ χώρην, καὶ Βαρκαίους τε ὑποτελέειν φάναι ἀξίην βασιλείῃ καὶ Πέρσας μηδὲν ἄλλο νεοχμοῦν κατὰ Βαρκαίους. [3] μετὰ δὲ τὸ ὄρκιον Βαρκαῖοι μὲν πιστεύσαντες τούτοις αὐτοῖ τε ἐξήσαν ἐκ τοῦ ἄστεος καὶ τῶν πολεμίων ἔων παριέναι ἐς τὸ τεῖχος τὸν βουλόμενον, τὰς πάσας πύλας ἀνοίξαντες. οἱ δὲ Πέρσαι καταρρήξαντες τὴν κρυπτὴν γέφυραν ἔθεον ἔσω ἐς τὸ τεῖχος. κατέρρηξαν δὲ τοῦδε εἵνεκα τὴν ἐποίησαν γέφυραν, ἵνα ἐμπεδορκέοιεν, ταμόντες τοῖσι Βαρκαίοισι χρόνον μένειν αἰεὶ τὸ ὄρκιον ὅσον ἂν ἡ γῆ μένη κατὰ τότε εἶχε· καταρρήξασι δὲ οὐκέτι ἔμμενε τὸ ὄρκιον κατὰ χώρην.

202. Τοὺς μὲν νυν αἰτιωτάτους τῶν Βαρκαίων ἡ Φερετίμη, ἐπεῖτε οἱ ἐκ τῶν Περσέων παρεδόθησαν, ἀνεσκολόπισε κύκλω τοῦ τείχεος, τῶν δὲ σφι γυναικῶν τοὺς μαζοὺς ἀποταμοῦσα περιέστιξε καὶ τούτοις τὸ τεῖχος· [2] τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν Βαρκαίων λήϊν ἐκέλευε θέσθαι τοὺς Πέρσας, πλὴν ὅσοι αὐτῶν ἦσαν Βαττιάδαι τε καὶ τοῦ φόνου οὐ μεταίτιοι· τούτοις δὲ τὴν πόλιν ἐπέτρεψε ἡ Φερετίμη.

203. Τοὺς ὦν δὴ λοιποὺς τῶν Βαρκαίων οἱ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι ἀπήϊσαν ὀπίσω· καὶ ἐπεῖτε ἐπὶ τῇ **Κυρηναίων πόλι** ἐπέστησαν, οἱ Κυρηναῖοι λόγιόν τι ἀποσιεύμενοι διεξῆκαν αὐτοὺς διὰ τοῦ ἄστεος. [2] διεξιούσης δὲ τῆς στρατιῆς Βάδρης μὲν ὁ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ στρατηγὸς ἐκέλευε αἰρέειν τὴν πόλιν, Ἄμασις δὲ ὁ τοῦ πεζοῦ οὐκ ἔα· ἐπὶ Βάρκην γὰρ ἀποσταλῆναι μούνην Ἑλληνίδα πόλιν· ἐς ὃ διεξελθοῦσι καὶ ἰζομένοισι ἐπὶ Διὸς Λυκαίου ὄχθον μετεμέλησέ σφι οὐ σχοῦσι τὴν Κυρήνην. καὶ ἐπειρῶντο τὸ δεύτερον παριέναι ἐς αὐτήν· οἱ δὲ Κυρηναῖοι οὐ περιώρων. [3] τοῖσι δὲ Πέρσησι οὐδενὸς μαχομένου φόβος ἐνέπεσε, ἀποδραμόντες τε ὅσον τε ἐξήκοντα στάδια ἴζοντο· ἰδρυθέντι δὲ τῷ στρατοπέδῳ ταύτῃ ἦλθε παρὰ Ἀρυνάνδεω ἄγγελος ἀποκαλέων αὐτούς. οἱ δὲ Πέρσαι Κυρηναίων δεηθέντες ἐπόδια σφι δοῦναι ἔτυχον, λαβόντες δὲ ταῦτα ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν Αἴγυπτον. [4] παραλαβόντες δὲ τὸ ἐνθεῦτεν αὐτοὺς Λίβυες τῆς τε ἐσθῆτος εἵνεκα καὶ τῆς σκευῆς τοὺς ὑπολειπομένους αὐτῶν καὶ ἐπελκομένους ἐφόνευσαν, ἐς ὃ ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπίκοντο.

204. Οὗτος ὁ Περσέων στρατὸς τῆς Λιβύης ἐκαστάτῳ ἐς Εὐεσπερίδας ἦλθε. τοὺς δὲ ἠνδραποδίσαντο τῶν Βαρκαίων, τούτους δὲ ἐκ τῆς Αἴγυπτου ἀνασπάστους ἐποίησαν παρὰ βασιλέα, βασιλεὺς δὲ σφι Δαρεῖος ἔδωκε τῆς Βακτρίας χώρας κώμην ἐγκατοικῆσαι. οἱ δὲ τῇ κώμῃ ταύτῃ οὖνομα ἔθεντο Βάρκην, ἢ περ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν οἰκομένη ἐν γῇ τῇ Βακτρίῃ.

205. Οὐ μὲν οὐδὲ ἡ Φερετίμη εὖ τὴν ζῶν κατέπλεξε. ὡς γὰρ δὴ τάχιστα ἐκ τῆς Λιβύης τισαμένη τοὺς Βαρκαίους **ἀπενόστησε** ἐς τὴν Αἴγυπτον, ἀπέθανε κακῶς· ζῶσα γὰρ εὐλέων ἐξέζεσε, ὡς ἄρα ἀνθρώποισι αἰ λὴν ἰσχυραὶ τιμωρίαι πρὸς θεῶν ἐπίφθονοι γίνονται· ἐκ μὲν δὴ Φερετίμης τῆς Βάττου τοιαύτη τε καὶ τοσαύτη τιμωρίῃ ἐγένετο ἐς Βαρκαίους.

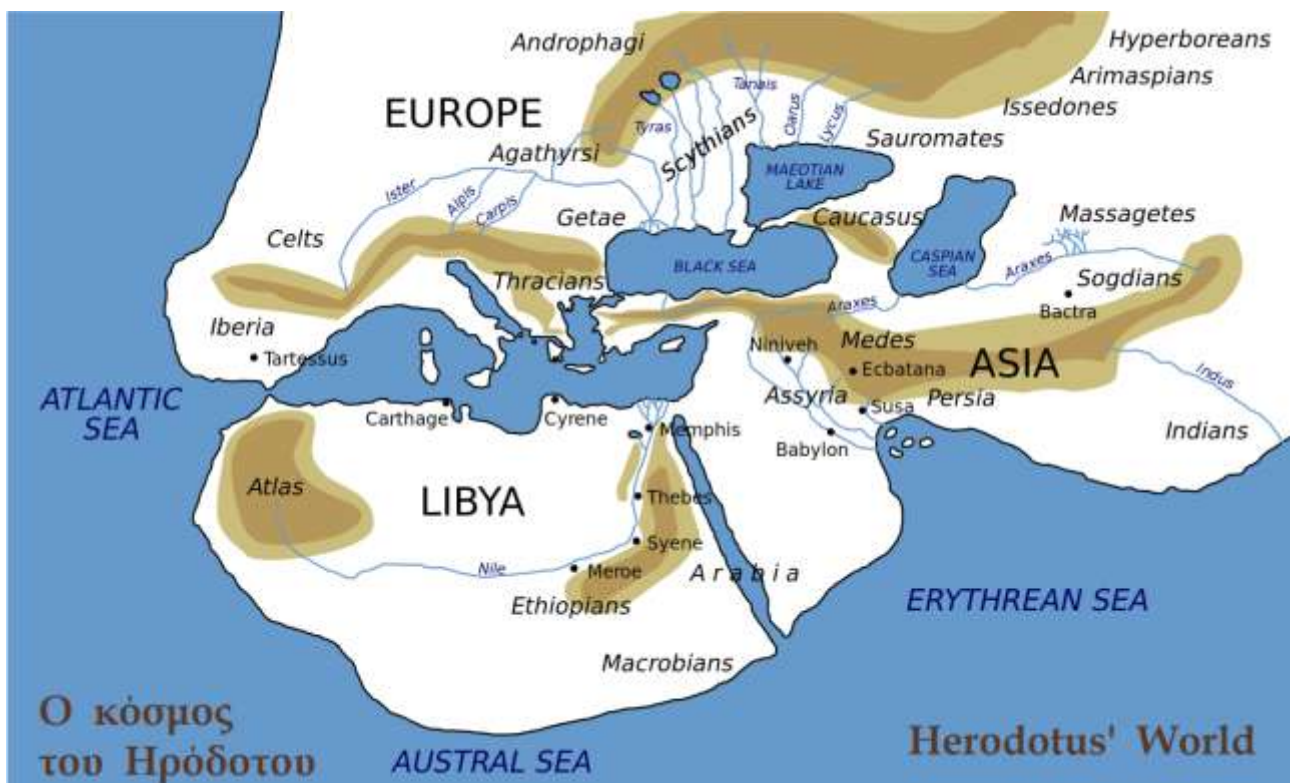
Herodotus, with an English Translation by A. D. Godley 4 vols. (Harvard University Press, Cambridge, Mass. 1920; London: William Heinemann, 1926).

For the translation and commentaries see Perseus:

<http://perseus.mpiwg-berlin.mpg.de/cgi-bin/ptext?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0126&query=book%3D%234>

or / and <http://www.archive.org/details/herodotuswitheng04herouoft>

Στις δύο παραπάνω ηλεκτρονικές διευθύνσεις (και σε αρκετές άλλες) μπορείτε να βρείτε την αγγλική μετάφραση, καθώς και πρόσθετα σχόλια

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/8/81/Herodotus_world_map-en.svg/2000px-Herodotus_world_map-en.svg.png

Δείτε συνημμένα: Χάρτες, Κείμενα, Φωτογραφικό υλικό
See attached: Maps, Texts, Photographic material

apan.gr